

AUKŠTAITIŠKAS **formatas**

ŽURNALAS UTENAI, ANYKŠČIAMŠ, MOLĒTAMS IR ...

A F

Nr 2(91)
2022

16

Anykščiuose - Europos Sąjungos strateginė
prekybos organizacija

26

Stelmužės dvarininkai - engėjai ar krašto kūrėjai?

39

Ignalinos rajone - nudistų maudymosi vieta

KAINA 2 EUR

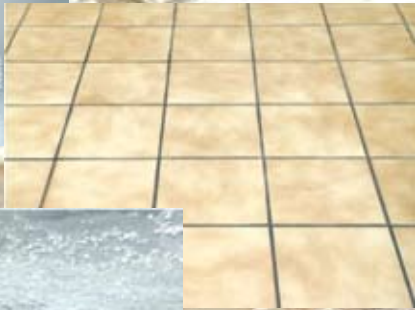
9 771822 861018

Anykščių kvarcas

akcinė bendrovė

AB Anykščių kvarcas – vienintelė Lietuvoje kvarcinio smėlio perdirbimo įmonė. Bendrovė išgauna ir apdoroja monokristalinį kvarcinį smėlį, susidariusį neogeno periodu dabartinėse Anykščių apylinkėse prieš 25 milijonus metų.

AB „Anykščių kvarcas“ kvarcinio smėlio apdirbimo istorija prasideda 1968 metais, pastatius kvarcinio smėlio flotavimo gamyklą ir įkūrus „Anykščių statybinių medžiagų kombinatą“.

Privatizavus valstybinę įmonę „Anykščių statybinių medžiagų kombinatas“, 1996 metais įkuriamą akcinę bendrovę „Anykščių kvarcas“.

2001 m. įrengtas kvarcinio smėlio malimo cechas. Įdiegus vokiečių kompanijos Gebr. Pfeiffer SE separatorių, gaminami kvarcinio smėlio miltai, kurių dalelių dydis iki 0,02 mm.

2008 m. – pastatyta nauja moderni kvarcinio smėlio apdirbimo linija.

Įdiegus modernias technologijas nebenaudojamos cheminės medžiagos, flotuojant kvarcinį smėlį. Aukštos kokybės produkcija yra gaunama mechaniškai apdirbant smėlio smilteles. Sunkiųjų metalų ir organinės kilmės daleles iš kvarcinio smėlio pašalina spiraliniai separatoriai. Gamybinis pajėgumas 120 tūkst. tonų per metus.

AB Anykščių kvarcas sėkmingai dirbanti įmonė Lietuvos ir Baltijos šalių rinkose. Įmonėje dirba 50 darbuotojų. Per metus iškasama ir perdirbama apie 80 tūkst. tonų kvarcinio smėlio. AB Anykščių kvarcas yra Lietuvos stiklininkų asociacijos narys.

Visa informacija: akvarcas.lt

Netektis esminė kūrybai. Tai, kas sukrečia asmenybę, gali būti lemtinga inspiracija parašyti, pavyzdžiui, ... romaną.

Ypač tokiems, kaip aš, kurie nieko negali sutverti iš nieko. Nekopijuodami. Nenutylančiose minčių girmose it kokie sliekai nuolat permala savo nykaus gyvenimo patirtis, kad šitą perdirbtą produkciją patiektų gražiai serviruotą patogiuose žodžių, garsų ar spalvų induose. Šekit! Vartokite.

Nematau nieko kilnaus atrajojimuose. Kam jie naudingi? Kad švarioms, jaunoms sieloms sužadintų viltingą laukimą kažkokio išskirtinio, ypatingo likimo, kurio, be abejo, nebus. Tik pastumia naivią avelę niekur nevedančiu, nebent tik į klaidų nusivylimą, keliu?

Jei nori kurti – kurk. Tačiau kurk amžino degimo lemputę. Arba variklį. Arba vaistus nuo nemigos, kurie nesunaikina atminties ir nepaverčia zombiu pavandenijusiom akim. Bet amžino degimo lemputė iš nelaimingos meilės atpasakojimo negimsta. Be proto čia nė žingsnio. Todėl ir sakau: jausmai – bevertė savybė kuriančiam. Dar daugiau: jausmai – tai klūtis, gaisratis, žaltvykslė.

Teisini Dievą, kad nusigręžė nuo tavęs? Kad žinotum, kaip šią akimirką tavęs nekenčiu. Akiplėša! Kaip dabar reikės mylėti Jį – visažinį ir visaapimančią, didįjį Kūrėją, jeigu sudvejojau, kad Jis jaučia mane?? System error. Lyg žmogus galėtų spręsti apie Dievą pagal save.

Pagarbiai
Gražina Šmigelskienė

AUKŠTAITIŠKAS formatus

2022 Nr. 2 (91)

Ketvirtinis žurnalas

- Leidėjas – UAB „Anykštos redakcija“. ISSN 1822-8615
- Adresas: Vilniaus g. 29, LT-29145 Anykščiai
- Tel. (8-381) 59 474, (8-381) 59 458, el. p.: anyksta@anyksta.lt.
- Tiražas 3000 egz.
- Žurnalas eina nuo 2007 lapkričio mėn.
- Spausdino UAB „Lietuvos ryto spaustuvė“.

Vyriausioji redaktorė Gražina Šmigelskienė (8-687) 25892.

Redaktorės pavaduotojas Rytis Kulbokas (8-679) 14241.

Žurnalistai ir bendradarbiai: Robertas Aleksiejūnas (8-671) 76995, Vytautas Bagdonas, Alvydas Balanda, Daiva Goštautaitė - Oškeliūnienė, Raimondas Guobis, Jonas Junevičius, Jolanta Matkevičienė, Rasa Milerytė, Sigita Pivorienė, Elvyra Sabalytė, Austėja Šmigelskaitė, Vidmantas Šmigelskas (8-618) 25835, Rimantas

Vanagas, Skaistė Vasiliauskaitė - Dančenkoviėnė.

Kalbos redaktorė Ona Jakimavičienė.

Projektų vadovė Monika Leonavičienė.

Dizaineris Kęstutis Vasilūnas.

Viršelio nuotraukoje: Verslininkas, mecenatas Arvydas Paukštys (Jono Junevičiaus nuotrauka).

Už reklamos turinį redakcija neatsako. Rankraščiai negrąžinami. Perspausdinti publikacijos arba jų dalį galima tik gavus raštišką redakcijos sutikimą.

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas projektą „Iniciatyvos“ remia 3000 eurų.

...tema.....2psl...

Penkis vaikus užauginusi gydytojos šeima meile dalijosi dar su dviem

...be...diktofono.....7psl...

Gal jau prasideda kaimų renesansas?

...situacija.....10psl...

Kaimų ir miestelių gyvybingumą palaiko bibliotekos

...situacija.....13psl...

Mūsų mokyklos ir tarp lyderių, ir tarp autsaiderių

...verslas.....16psl...

Anykščiuose - Europos Sąjungos strateginė prekybos organizacija

...iniciatyvos.....18psl...

Bajorišku mostu Skiemonių centras nušvito...

...iniciatyvos.....22psl...

O gal visgi bus pranašu savame krašte...

...iniciatyvos.....26psl...

Stelmužės dvarininkai - engėjai ar krašto kūrėjai?

...Aukštaitijos...kodas.....38psl...

Naujos veiklos Anykščių menų inkubatoriaus teritorijoje

...kokteilis.....39psl...

Ignalinos rajone - nudistų maudymosi vieta

Penkis vaikus užauginusi gydytojos šeima meile dalijosi dar su dviem

Anyktėnė, ilgametė vidaus ligų gydytoja Audrilė Laurinavičienė visą gyvenimą rūpinosi žmonių sveikata ir didele savo šeima. Nuo mažens žinojusi, kad nori turėti ne vieną atžalą, moteris planą įgyvendino su kaupu: užaugino penkis savo vaikus, vieną globotinį bei finansiškai rėmė mergaitę iš Ruandos, Centrinės Afrikos.

Šiomet A. Laurinavičienei prezidentas Gitanas Nausėda Motinos dienos proga įteikė ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ medalį.

... Sigita Pivorienė >

Visada norėjo didelės šeimos

Prezidentas valstybės apdovanojimus už nuopelnus motinystei ir globai, už atsakingumą, pasiaukojimą bei įkvepiantį pavyzdį bendruomenei ir visiems Lietuvos žmonėms gegužės 9 dieną įteikė 40-iai mamų ir 8-ioms globėjoms iš visos Lietuvos. Tarp jų buvo ir A. Laurinavičienė. Paklausta, ką jai reiškia šis įvertinimas, pašnekovė sakė: „Aišku, kad jokių apdovanojimų nesitikėjau. Niekas niekada manęs nebuvo apdovanojęs, tai iš tiesų man buvo labai didelė staigmena. Ką jis reiškia, net nežinau, sunku pasakyti. Malonus jausmas, kad žmonės pastebėjo, įvertino. Bet apdovanojimo labai nesureikšminu.“

A. Laurinavičienė per Motinos dieną buvo apdovanota ne šiaip sau: ji drauge su vyru Edmundu užaugino penkis savus vaikus, globotinį, o dar vieną rėmė finansiškai.

Moteris teigė, kad jai visada norėjosi turėti gausią šeimą: „Man buvo labai gražu, kai šeimoje daug vaikų, ir visada vaikus mylėjau. Todėl tikrai galvojau, kad noriu turėti gausią šeimą, o kai sutikau savo vyrą, jis tam neprieštaravo (juokiasi). Aš pati esu iš trijų vaikų šeimos, bet mano mama – iš šešių, tai man būdavo labai gražu, kai susirinkdavo visi: ir vaikai, ir anūkai. Atsimenu, kaip jie dainuodavo „Pjaus broliukai žalioj lankoj baltus dobilėlius“. Man tai paliko labai didelį įspūdį, būdavo taip gražu, kad tokia didelė šeima, tiek susirenka ir taip visi draugiškai bendrauja“, – kalbėjo buvusi ilgametė gydytoja.

Savą vaiką pabarti lengviau nei globojamą

A. Laurinavičienės svajonė apie gausią šeimą išsipildė su kaupu – jūdvių su vyru meilės pakako net šešioms vaikams, o atjautos ir finansų – ir septintam.

Visiškai neplanuotai ir netikėtai Laurinavičių šeimą papildė berniukas, tik šis – ne biologinis jų vaikas.

► Nuotraukoje – net 5 kartos. Iš viršaus į apačią: Elena Kazanavičienė, Audrilė Laurinavičienė, Andrius Laurinavičius, Jeva Laurinavičiūtė (Voguliene), Elija Vogulytė. Pradžių pradžia – bobutė Elenutė, visi kiti – šeimos pirmagimiai.

„Kartą važiuome pro Ukmergės internatą, buvo vasara. Ir mes kažkaip susitikom berniuką. Jis buvo vienas, dauguma vaikų išvykę kas kur. Kai mes jį pamatėm, jis ką tik buvo grįžęs iš savo motinos. Ji – alkoholikė, visiškai smukęs

žmogus. Jis pas ją pabuvo kelias dienas ir grįžo į internatą, o tada taip atsitiko, kad užvažiuome mes ir jį pasiėmėm. Jis buvo labai nusiminęs, nes jam nepavyko bendrauti su motina. Vaiko pasidarė gaila ir su vyru nusprendėm jį pasiimti vasarai. Vasara praėjo, prie vaiko prisirišome. Geras berniukas buvo, todėl pasitarėm su vyru ir

► Audrilė ir Edmundas Laurinavičiai. Kartu nuo 1971 m., pažįstami nuo mokyklos suolo. A. Laurinavičienės mama E. Kazanavičienė buvo pradinė klasių mokytoja, mokusi ir būsimą dukters vyrą E. Laurinavičių.

nusprendėm pasiimti jį globoti. Nuo tada jis pas mus ir gyveno – kai jis atėjo į mūsų šeimą, rodos, buvo šeštokas“, – apie tai, kaip į gausią šeimą įsiliejo dar vienas vaikas, pasakojo moteris.

„Visada stengėmės, kad jis nebūtų išskirtas. Savi vaikai yra savi – juos kitaip ir pabarti gali, ir nubausti. O svetimo, žinokit, neišaina. O dėl ko? Nes tokie vaikai daug jautriau į viską reaguoja. Savam pasakei – tuoj užmiršo. O šis vaikas į kiekvieną žodį reaguoja. Arba jei duodi kokį darbėlį padaryti – savas daro ar nedaro, eina ar neina. Tokiam vaikui gali atrodyti, kad jis galbūt išnaudojamas, kad kažkas yra ne taip. Tad vis dėlto yra labai didelis skirtumas tarp savo ir priimto vaiko, – atviravo daugiavaikė mama. – Kai šeimoje yra nesavas vaikas, reikia pagalvoti, ką sakai, nesinori jo užgauti, norisi, kad jis jaustųsi gerai. Jei savų vaikų nebūtų, o tik vienas globojamas ar įvaikintas, galbūt tokių problemų ir nebūtų, bet kai yra ir tokių, ir tokių vaikų, skirtumas yra jaučiamas.“

O ar jautė protestų iš globotinio? Ar nebuvo išgirdusi žodžių – „Tu man – ne mama!“?

„Ne, niekada. Jis ir dabar mane mama vadina, visada su Motinos diena pasveikina, visada prisimena“, – teigė A. Laurinavičienė.

Papasakoti vaikui apie jo šaknis būtina

► Šeimos nuotrauka – 2017 metų vasara. Iš kairės – Jūratė Laurinavičiūtė (Maslauskienė), Asta Laurinavičiūtė (Dahshleiger), ponios Audrilės mama Elena Kazanavičienė, Elzbieta Laurinavičiūtė (Krasauskienė), Andrius Laurinavičius, Irma Laurinavičiūtė (Smalskienė), Audrilė Laurinavičienė, Edmundas Laurinavičius.

Paklausus, ar, jos nuomone, įsivaikinus mažylį ar priėmus jį globoti į savo šeimą, reikėtų jam pasakoti apie jo šaknis, A. Laurinavičienė neabejojo: „Kol vaikas mažas, kol dar nesupranta, manau, kad nereikia pasakoti apie tai, kad nesi tikroji mama. Nes jis tuos tėvus, kurie įsivaikino, priima kaip savo. Bet paskui, atėjus tam tikram laikui, be abejo, kad reikia pasakyti, nes vaikas turi žinoti, iš kur yra kilęs. Kai jis pradeda sąmoningai galvoti, reikia tuos dalykus paaiškinti, nes jei išgirs kažkur iš pašalės, bus tik blogiau. Bet drauge jam reikia ir paaiškinti, kad esi mūsų vaikas ir mes tave mylim.“

Šios problemos A. ir E. Laurinavičių šeimai pavyko išvengti, nes vaikas, atėjęs į jų namus, apie savo šaknis jau žinojo. „Aš jo šeimos nepažinau, bet jis turėjo motiną, gyvenusią Jonavoje. Jis turi seserų, su viena iš jų bendrauja. Sesuo buvo pas jį atvykusi, mes irgi ją matėm. Ji turi savo šeimą, susikūrusi normalų gyvenimą“, – sakė A. Laurinavičienė.

Teko sutikti ir piktų žmonių

Daugiavaikės mamos, globėjos, teiravomės, ar galėtų duoti patarimą šeimoms, kurios norėtų globoti, įsivaikinti, bet svarsto, nediršta?

„Visų pirma reikia labai gerai pagalvoti, ar tikrai nori įsivaikinti, globoti. Nes turėsi mylėti šitą vaiką. Ypač – jei jau turi savų vaikų, tuomet į širdį priimti svetimą yra gana sunku. Tai yra labai atsakingas dalykas ir reikia viską gerai apsvarstyti. Nes vaikas – tai ne kažukas ar šuniukas, kurį palaikęs gali atiduoti. Jei vaiką priėmėi į savo namus, jis turi būti tavo. Nepaisant savų vaikų, tas liūdnas berniukas yra mano vaikas“, – apie atsakingą žingsnį kalbėjo moteris ir teigė, kad nedideliame mieste dažnai tekdavo išgirsti ne tik palaikymo žodžių, bet ir skaudžių replikų.

„Susidūriau su tokiu požiūriu, kad, jei šeimoje jau yra keturi vaikai, vadinasi, kažkas su tavim negerai. Esu net girdėjusi, kad tiek vaikų turi, negi negali „susitvarkyti“, kad jų nebūtų?! Bet man niekada nebuvo jokios minties apie tai. Man gyvybė yra šventa, aš jos niekaip negalėčiau atsikratyti ar atsisakyti, jei jau ta gyvybė atsirado, vadinasi, ji turi būti.“

Pamenu, kai aš buvau nėščia ketvirtą kartą, mano sūnus jau buvo paauglys. Mes kartuėjome per miestą, aš – su didžiausiu pilvu. Galvojau, jis gėdysis su manim eiti, bet ne – jis šaliaėjo visai patenkintas, net lyg didžiudamasis. Man pačiai nauja gyvybė yra stebuklas, galbūt ir vaikams dėl to – taip pat“, – didele šeima didžiavosi moteris.

„Kai buvau studentė, man labai patiko ginekologija. Bet supratau, kad svajonių darbo dirbti negalėsiu, nes reikėjo išmokti daryti abor-

► Ordino medalio „Už nuopelnus Lietuvai“ įteikimo ceremonijoje Prezidentūroje. E. Laurinavičius, A. Laurinavičienė ir dukra I. Smalskienė.

► A. ir E. Laurinavičių globotinė iš Ruandos Elizabeth Nyiransabimana.

blogesnis ar geresnis. Visi vaikai buvo vienodi. Mano mama apskritai buvo labai geras žmogus. Todėl ir mūsų globojamą berniuką tėvai priėmė be jokių problemų, jie man niekada nėra jokio priekaišto dėl to pasakę.

Prisimenu, kada buvo Panoterių mokyklos, kurią ir pati baigiau, 90-metis, mano tėvai Jonas ir Elena Kazanavičiai, jau sunkiai vaikščiojantys, buvo pakviesti į šventę. Ir kai jie įėjo į tą salę, visi atsistojo. Man tai buvo toks įspūdis! Jie jau daug metų nebedirbo, bet iš pagarbos jiems visi stovėjo.“

Globojo mergaitę iš Afrikos

Dar viena šeimos nare A. Laurinavičienė laiko ir mergaitę, gyvenančią Afrikoje, Ruandoje. Nors gyvai jos niekada neteko matyti, tačiau moteris sako, kad, galima sakyti, buvo jos globėja per nuotolį.

„Elizabet aš neauginau, ją remdavau finansiškai – kas mėnesį siųsdavau finansinę pagalbą. Ji taip pat atsitiktinai atsirado mūsų gyvenime: kartą per radiją išgirdau kalbant kunigą Hermaną Joną Šulčą. Jis buvo neseniai parvykęs iš Ruandos ir pasakojo apie ten vykdomą genocidą. Kalbėjo, kad ten globoja daug vaikų, kurių tėvai yra žuvę. Jis pasakė, kad jei tik norite, galite pasirinkti vieną vaiką ir jį globoti, remti finansiškai. Ilgai negalvojusi aš su juo susisiečiau ir man davė mergaitę, vardu Elizabet. Nuo to laiko aš jai kiekvieną mėnesį siųsdavau pinigėlių. Mums kunigas H. J. Šulcas sakė, kad tai įvaikinimas per atstumą. Mes ją ėmėme globoti, kai ji buvo vaikas. Šiuo metu ji suaugusi, o rėmėme ją apie dešimt metų“, – apie mergaitę iš kito pasaulio krašto pasakojo gydytoja ir pridūrė, kad, nors „nuotolinės“ globotinės niekada nėra sutikusi, iš jos gaudavusi ir nuotraukų, ir „ataskaitų“, kaip jai ten, Afrikoje, sekasi.

„Ji man atsiųsdavo nuotraukų, žinojo, kad ją remiu, kiekvienais metais gaudavau „ataskaitą“, kaip jai sekasi mokslai, gaudavau ir laiškų, kuriuose pasakodavo, kaip ji gyvena. Neseniai sužinojome, kad vis dėlto atsirado jos motina ir

tus. Todėl likau vidaus ligų gydytoja“, – pasakojo A. Laurinavičienė.

Daugiavaikė mama mano, kad prie teigiamo nuomonės formavimo apie daugiavaikes šeimas labiau prisidėti galėtų ir žiniasklaida: „Manau, kad žurnalistams reiktų daugiau teigiamai rašyti apie daugiavaikes šeimas. Dabar dažniausiai parodoma ta tamsioji pusė: jei daugiavaikiai, tai asocialūs. Tokie straipsniai formuoja neigiamą žmonių nuomonę. O daugiavaikės šeimos tikrai nebūtinai tokios, dauguma yra puikūs žmonės.

Kai dirbau Šeimos centre, važiuodavom į Šventąją – ten vykdavo Šeimos centrų stovyklos. Atvažiuodavo ir nemažai daugiavaičių šeimų – tai šaunūs, įdomūs žmonės. Šventojoje mums būdavo paskaitos, kvalifikacijos kėlimas, o vaikams – pramogos“.

Didelė šeimynai nebuvo didelių sunkumų drauge išvykti: A. ir E. Laurinavičiai turėjo namelį ant ratų.

„Dažnai važiuodavom ir stovyklauti į Molėtus, prie ežerų, pas tėvus, kol

mokytojavo – į Panoterius“, – prisiminė moteris.

Pagelbėjo mama

Nepaisydama visokių kalbų, A. Laurinavičienė buvo laiminga augindama būrį vaikų. Nebuvusi ir viena – sulaukdavusi pagalbos ir palaikymo iš artimiausio žmogaus – savo mamos.

„Man labai padėjo mama. Ji netoli gyveno, tai arba pati ateidavo, arba aš nuveždavau vaikus pas ją. Būdavo, kad po budėjimo iš karto einu į darbą, net negrįždavau namo, o vyrui taip pat į darbą reikia – jis dirbo veterinarijos gydytoju“, – prisiminė.

Paklausta, ar mama pritarė jos šeimos apsisprendimui globoti svetimą vaiką, ponja Audrilė sakė: „Ji man, tiesą sakant, visiškai nieko nesakė. Mano tėvai abu buvo pedagogai, mama – pradinė klasių mokytoja. Jie labai mylėjo vaikus. Kiek aš prisimenu, kada mama dirbo, pas ją nebuvo nė vieno vaiko, kuris būtų išskirtas kaip

► Naujų metų šventė Anykščių kultūros namuose. Apie 1989-1990 metus. Viršuje iš kairės į dešinę – tėtis Edmundas Laurinavičius, Zenonas – Hernoldo draugas iš Ukmergės internato, Andrius Laurinavičius, globotinis Hernoldas Povilaitis. Apačioje iš kairės: Audrilė Laurinavičienė ir dukros Irma Laurinavičiūtė (Smalskienė), Asta Laurinavičiūtė (Dahshleiger), Jūratė Laurinavičiūtė (Maslauskienė).

brolis – matyt, jie buvo pasimetę per genocidą. Tad paskutinėse nuotraukose, kurias gavau, ji – jau su broliu ir mama. Ji jau baigusi mokslus, įgijusi specialybę. Tai džiugina.“ Paklausta, ar globotinė žinojo, kur toji Lietuva, A. Laurinavičienė teigė mananti, jog taip: „Manau, kad ji įsivaizdavo, kur mes gyvename, nes kunigas Šulcas atsiveždavo iš Ruandos savo globotinių į Lietuvą, ir manau, kad jie vieni kitiems pasipasakodavo.“

Darbas atimdavo laiką su vaikais

„Visokių tų sunkumų pasitaikydavo. Su vaikais visada visko būdavo – tai liga, tai laiko trūkumas. Man pats didžiausias sunkumas buvo, kad reikėdavo naktimis budėti, o vaikai likdavo namuose. Žinoma, dažniausiai jie likdavo su tėvu, ir mama labai padėjo. Bet bendravimas su vaikais nukentėdavo, nes niekas dėl jų nuo budėjimo manęs neatleisdavo, o dirbti juk reikėjo... Tai tikriausiai pats didžiausias sunkumas, kurį pamenu“, - laiką, kai augino vaikus, prisiminė gydytoja.

Paklausta, ar kaltės jausmo nebandydavo atpirkti dovanomis, moteris nusijuokė: „Oi ne, niekada jokiais pirkiniais ir dovanom nesistengdavau kompensuoti nebuvimo su vaikais – nei tada, nei dabar, kai jau turiu anūkų. Aš jų nelepiniu jokiais pirkiniais – jie

turi manęs laukti, o ne saldinių! Tai mano principas, tad dovanomis vaikų nepapirkinėju. Savo anūkus palepinu pasakomis – jie labai jas mėgsta. Jiems labai įdomu, kad aš pasakas ne iš knygutės seku, o iš galvos. Kaip čia dabar - močiutė neskaito knygutės, o pasaka yra?“

Nėra blogų vaikų

Didelė šeima – daug skirtingų asmenybių. Paklausta, koks yra darnios šeimos receptas, ponija Audrilė sakė, jog tokio nėra: „Tiesiog reikia vaikus mylėti. Svarbiausia – nė vieno vaiko negalima išskirti, kuris geresnis ar kuris blogesnis. Niekada vaikui negalima kito vaiko rodyti kaip pavyzdžio – žiūrėk, brolis koks geras, ir tu toks būk. Niekada, nes tuomet tam „geresniam“ vaikui „blogesnis“ jaus negerus jausmus. Visada sakydavau, kad tu esi štai toks ir aš tave tokį myliu. Jei pasielgei blogai, dėl to nesi blogas – tik tavo poelgis netinkamas. Ir jei vieną kartą blogai pasielgei, kitą kartą gali pasielgti gerai. Niekada negalima sakyti vaikui – „tu blogas“. Visi vaikai yra geri, tik kartais jiems išėina pasielgti ne taip“, - apie vaikų auklėjimo subtilybes pasakojo A. Laurinavičienė ir pridūrė, kad, nors jiedu su vyru yra gana skirtingi, šeimoje buvo vienodai griežti ar nuolaidūs.

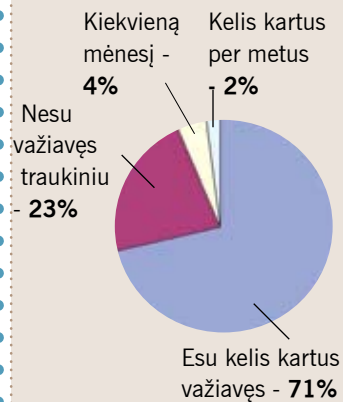
Taip pat tiek didelėje šeimoje, tiek, matyt, ir mažesnėje, pasak pašnekovės, yra labai svarbus savarankiškumas.

„Aš, kitaip nei dauguma mamų, niekada vaikams nepadėdavau daryti namų darbų: jie tai darydavo savarankiškai. Rytai, kai poliklinika dirbdavo nuo 7 ryto, aš iš namų į darbą

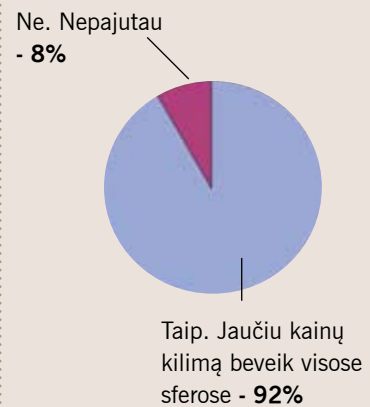

www.anyksta.lt

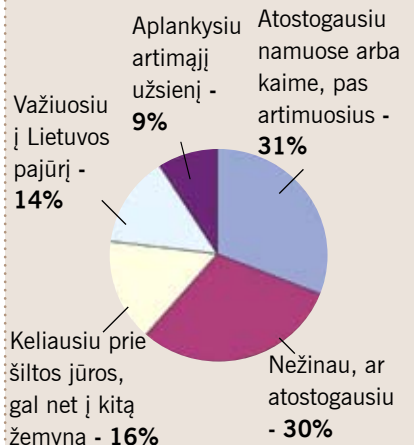
Ar dažnai važiuojate traukiniu? (Balsavo 196 skaitytojai)

Ar pastaraisiais mėnesiais išaugo jūsų išlaidos? (Balsavo 1053 skaitytojai)

Kokios bus jūsų atostogos šiais metais? (Balsavo 116 skaitytojų)

tu rėdavau išeiti gerokai prieš septynias. Vaikai tik keldavosi, kai aš išeidavau. Jie patys pavalgydavo, susiruošdavo, vieni kitiems padėdavo. Paauglystėje ir į diskoteką nuveždavom, ir parveždavom. Būdavo, paskambina iš miesto taksofono, kad jau diskoteka pasibaigė, mama, atvažiuok. Mes už miesto gyvenime, nesaugu paaugliui, ypač mergaitei, eiti miškeliu. Ir veždavau, važinėdavau, kur tik reikia. Vaikais pasitikėjau, išleisdavau. Jie buvo supratingi, aš jiems ne drausdavau, o aiškindavau.“

Dėl šio savarankiškumo, matyt, ir namuose nebūdavę chaoso: „Būdavo, pavalgei – išsiplovei savo. Vaikai turėjo savo kambarius, patys juos ir tvarkydavosi. Na, tik valgyti gamindavau aš pati. Vyresnieji vaikai savo brolių ir sesių neaugino, jų jiems „neužkraudavau“. Jei tekdavo trumpai kažkur išbėgti – tuomet taip, pažiūrėdavo vieni kitus, bet jei ilgesniam laikui – niekada vienu nepalikdavau“, – prisiminusi buitį, juokėsi A. Laurinavičienė.

Dukra ir anukė – bendraklasės

Tarp vyriausio A. Laurinavičienės sūnaus ir jauniausios dukters – net 19 metų skirtumas. Paklausus, ar skiriasi jauna ir brandi motinystė, moteris neslėpė – taip.

„Yra skirtumas. Sakyčiau, gal net ir didelis. Kai jaunas augini vaiką, daug ko nežinai, daug ko nesupranti, bet kad ir klaidų padarai, auginti yra nesunku. Lengviau ir naktį atsikelti, ir darbus nudirbti. Bet kai gimdžiau būdama 43-ejų, tada jau buvo daug sunkiau, greičiau pavargdavau. Kai vaikai gimė man esant tarp 30-40 metų, dar nieko, bet vyresnei vaikelį prižiūrėti buvo sunkiau. Bet aš visuomet, gimus vaikui, imdavau atostogas iki 3-jų metų ir su jais namuose būdavau. Norėjau juos auginti pati, nebėgdavau iš karto į darbą“, – sakė A. Laurinavičienė ir džiaugėsi, kad vyriausias ir jauniausia jau turi bendros kalbos.

„Jie bendrauja, nors mano jauniausia dukra yra tokio pat amžiaus, kaip sūnaus vyriausia mergaitė. Jos abi į tą pačią klasę ėjo. Pamenu ir kuriozišką linksmą nutikimą: mano sūnaus dukra pradėjo eiti į mokyklą, bet ji buvo dar per jauna, todėl grįžo į darželį. Maniškė buvo puse metų jaunesnė, į mokyklą jos dar neleidau. Vieną sykį dingo mano

vaikas iš darželio grupės. O ji nuėjo į šalia esančią mokyklą pas direktorę, nes žinojo, kur jos kabinetas, ir pasakė: „Mano teta Elzytė kitais metais lankys pirmą klasę. Aš noriu būti kartu su ja.“ Pasirūpino į mokyklą užrašyti savo tetą“, – juokėsi pašnekovė.

Džiaugiasi puikiais santykiais

Pati A. Laurinavičienė buvo ne tik vidaus ligų gydytoja, bet ir ilgametė Anykščių rajono Šeimos centro vadovė, aktyvi Anykščių bažnyčios parapijos narė, giedojo bažnyčios chore „Salve cantus“.

A. Laurinavičienės šaknys – anykštėniškos, jos tėtis – anykštėnas. Aš pati ir mano brolis gimėme Balninkuose (Molėtų r.) – tuomet mano tėveliai ten mokytojavo. Ten jie ir susipažino. Vienu metu tėvelis Balninkų mokykloje direktoriavo. Vėliau tėvai persikėlė į tuometiniame Ukmergės (dabar – Jonavos) rajone esančius Panoterius. Ten aš baigiau vidurinę mokyklą, ten praėjo mano vaikystė. O vasaros – pas senelius, Kurklių kaime. Tėvai ir liko palaidoti Kurkliuose.

O aš, kai baigiau institutą, dirbti buvau paskirta į Uteną. Ten gimė mano pirmieji du vaikai. Paskui kažkiek laiko gyvenome Baisogaloje, o trečias ir kiti vaikai jau gimė Anykščiuose“, – apie savo gyvenimą pasakojo moteris.

Paklausta, ar vaikai taip pat nusekė tėvų pėdomis ir turi dideles šeimas, A. Laurinavičienė sakė: „Aš turiu 16 anūkų ir vieną proanukę. Sūnus turi penkis vaikus, o kiti – po tris arba du. Džiaugiuosi, kad vaikai draugiški, gerai sutaria, dažnai susitinkam. Bendraujame ir su globotiniu, mūsų santykiai geri.“

Programuotojo specialybę įgijęs sūnus Andrius Laurinavičius šiuo metu gyvena ir dirba statybų srityje Belgijoje, dukros – Jūratė Maslauskienė ūkininkauja, Asta Dahshleiger yra gimdymo meno edukatorė, Elzbieta Krasauskienė yra menininkė, o Irma Smalskienė – kultūros vadybininkė, Anykščių rajono tarybos narė, Anykščių naujų vėjų bendruomenės pirmininkė. A. Laurinavičienės globotinis Heroldas Povilaitis, įgijęs statybininko kvalifikaciją, šiuo metu dirba pardavėju-konsultantu, o ruandietė Elizabeth Nyiransabimana yra įgijusi programuotojos specialybę.

prospektas

Ar keičiasi neigiamas požiūris į daugiavaikes šeimas?

Julius Kaladė, Geliogalių kaimo (Molėtų r.) gyventojas, pensininkas:

„Mūsų kaime nėra daugiavaikės šeimos. Kaimyno dukra globoja tris broliukus ir sesutę – tokį pasišventimą labai vertinu. Apskritai apie globojančius žmones esu labai geros nuomonės. Žinau, kad vyrauja nuomonė, esą daugiavaikės šeimos yra prasigėrusios, bet manau, toks įspūdis prigeso. Kai atsirado vaiko pinigai, atrodė, kad vaikų padaugės, nes dažnai sakoma, kad gimdoma dėl pinigų. Bet, kiek matome, nebėra aktualūs tokie nusistatymai. Yra kita graži tendencija, kad pasiturintys žmonės į pirmą vietą iškelia ne pinigus, o pasirenka auginti du ar tris vaikus.“

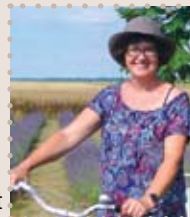
Inga Motiejūnienė, Utenos rajono savivaldybės Tauragnų seniūnijos socialinio darbo specialistė:

„Manau, situacija gerėja. Jeigu žmogus apie tas šeimas susidaręs neigiamą įspūdį, jis toks ir bus. Bet institucijose tikrai nebėra tos etiketės, kad gausi šeima – pilna bėdų šeima. Šeimos, kurios turi socialinių bėdų, gauna daug daugiau dėmesio ir pagalbos. O gausios šeimos, neturinčios problemų, negauna jokių nuolaidų nei į baseinus, kino teatrus ar kur kitur. Būtų smagu, kad gausių šeimų tik daugėtų.“

Alytė Obelevičienė, traupietė (Anykščių r.), mokytoja, daugiavaikė mama:

„Visuomenė labai mato, kaip daugiavaikės šeimos gyvena: jei pats vaikus išlaikai, sužiūri, jei neprrašai valstybės pinigų – tuomet ir požiūris nėra neigiamas. Bet jei valstybė turi išlaikyti tavo vaikus ar juos gimdai tam, kad gautum pašalpas, tai ir požiūris atitinkamas. Pagalbos gausioms šeimoms dabar yra gerokai daugiau nei tuomet, kai vaikus auginome mes. Tuomet vaikus išsilaiškėme patys, augindami gyvulius, ravėdami daržus ir dirbdami. Nebuvo nei tiek socialinių darbuotojų, nei pagalbos, kiek dabar yra skiriama daugiavaikiams. Mokyklose nemokamas maitinimas būdavo skaičiuojamas iki centų – pamenu skandalą, kai mūsų vaikams buvo skirtas nemokamas maitinimas, nors atlyginimai keliais litais viršijo „normas“... Manau, požiūris į daugiavaikes šeimas buvo panašus ir anuo laiku, ir dabar. Dalis visuomenės į daugiau nei tris vaikus auginančias šeimas žiūrėjo taip, kad jei „prisidirbai“, tai esi kvailas arba su tavim kažkas negerai.“

Gal jau prasideda kaimų renesansas?

... Robertas Aleksiejūnas >

„Labas, iš kur tu?“ Šį klausimą dažnai tenka išgirsti susipažįstant su naujais žmonėmis. Po šio klausimo dažniausiai pasigirsta standartiniai atsakymai – „Aš iš Utenos“, „Esu molėtiškis“, „Gyvenu Zarasuose“... Pats visą amžių gyvenu kaime, todėl visuomet stebėdavau – kodėl naujai sutikti žmonės dažniausiai yra miestiečiai? Tik daugiau pabendraus su minimais žmonėmis paažiškėdavo, kad jie nėra jokie miestiečiai. Tiesiog, kuomet dar buvome paaugliai, vėliau studentai, būdavo kažkaip gėda sakyti, kad esi iš kaimo. Ar ir jums tai pažįstamas jausmas?

Bet laikai keičiasi. Dabar mano pažįstami, draugai didžiuojasi, kad „turi kaimą“. Paprasčiau tariant, gal kaime ir negyvena, tačiau turi savo tėvų išpuoselėtas sodybas, į kurias, vos pasibaigus darbo savaitę, stringalviais ir lekia. Stebiu, kaip pasprukę nuo didmiesčių automobilių kamščių, to nuolatinio bėgimo, minios nepažįstamų veidų ir šurmulio mano bičiuliai mėgaujasi kaimu.

Kaip gera į rankas paimti žoliapjovę ir pajusti pjaunamos žolės kvapą... Kaip smagiai danguje krykštauja po dangų nardantys čiurliai... Koks kvapnus ir tikras iš mamos lysvės nusirašyto pomidoro skonis... O tas vakarais po kiemą sklindantis kepamo šašlyko kvapas...

Nuolat girdžiu, kaip ištrūkusiems iš didmiesčių kaime gera. Ne iš vieno bičiulio esu girdėjęs, kad jis norėtų sugrįžti gyventi į kaimą, dirbti nuotoliniu būdu, krapštytis savo kieme, lankyti kaimo bibliotekoje, dalyvauti vietos renginiuose...

Bėda, kad didžioji dalis aukštuose valdžios postuose sėdinčių dėžių ir tetų, man rodos, kaimo nemyli. Kaip kitaip sakysi, kai kaimuose viena po kitos uždaromos mokyklos, bibliotekos, kultūros įstaigos, pašty skyriai... Kitaip tariant, daroma viskas, kad kaimai prarastų savo patrauklumą. Anykščių rajono Vaitkūnų kaime šiemet taip pat taip pat uždarytas bibliotekos filialas. Tam rajono valdantieji rado aiškų priežastį, tačiau Anykščių rajono tarybai pateiktame sprendimo projekte biurokratiškai suraitytos eilutės taikliausiai parodė, ką valdininkai mano apie kaimą.

„Dėl sudėtingos gyventojų demografinės, nedarbingumo lygio bei gyventojų tarptautinės migracijos situacijos mažėjant gyventojų skaičiui Vaitkūnų gyvenvietė tapo nepatraukli ir prarandanti perspektyvą kurtis jaunoms, atvykstančioms šeimoms“, – konstatavo kažkuris valdininkas, kuris, tikėtina, to Vaitkūnų kaimo nė karto per visą savo gyvenimą nematė. Kitaip tariant, tą kaimą iš

anksto „nurašė“ ir, ko gero, jau sudarinėja sąrašėlį, kurio kito kaimo laukia panašus likimas.

Bet, gerbiamieji valdininkai, ką jūs patys padarėte, kad kaimas būtų patrauklesnis ir perspektyvesnis? Retorinis klausimas...

Bibliotekas, pašto skyrius uždarantys valdantieji sako, kad kaimiečiai knygų paskaityti ar pašto vokų nusipirkti gali ir kitoje vietoje, kur tokios paslaugos teikiamos, tačiau viešoju transportu tai padaryti – jokių galimybių. Pavyzdžiui, Anykščių rajone prasidėjus moksleivių atostogoms, autobuso pasirodymas kaime prilygsta jauno mėnulio pasirodymui. O pėsčiomis iki artimiausios bibliotekos 10 kilometrų distanciją įveikti vargu ar ryžtusi ir pats didžiausias knygos mylėtojas.

Taupyti kaimo žmonių sąskaita, ko gero, lengviausias būdas, tačiau kaimo žmonės rankų nenuleidžia ir valdžios „bukinimui“ nepasiduoda. Uždaromas bibliotekas keičia bendruomenių bibliotekėlės, į kurias knygas sunėša patys žmonės. Autobusų puikiai atstoja paslaugos geraširdis kaimynas, pavėžėjantis iki rajono centro vaistų ar gardesnio kąsnio nusipirkti. Kaip sakoma, kaimiečių taip lengvai „nepaimsi“ – uždarysite kultūros namus, patys vakarušką surengsim, nevalysit kelių – savo įgėgom pusnis nusistumdysim... Tik kam tada ta valdžia kaimiečiui reikalinga?

Galvoje vis sukasi grupės „Jonis“ daina „Kaimas pamirštas visai“ ir kirba mintis – kodėl valdžia to dėmesio kaimui nerodo nors ir mažičiais darbeliais? Pastatytų kaimo vidury sūpynės vaikams – tuoj pat čia klegėtų vaikai, įrengtų keletą naujų suolelių – žiūrėk, čia tuoj pat pasišnekučiuoti prisėstų sodiečiai... Paleistų keletą naujų autobusų reisų – žmonės ir „kitą Lietuvą“ nuvažiuot pamatyti galimybę turėtų... Ir kaimai perspektyvų daugiau matytų.

Jau netrukus ateis ta diena, kai valdininkai prisimins kaimo žmones. Ir nors daugelyje kaimų jau nebelikę mokyklų, bibliotekų ir kitų tų vietų gyvybingumą palaikančių įstaigų, atras vietą, kur pastatyti permatomas stiklines dėžes, į kurias kaimiečiai vėl bus raginami mesti kryželiu pažymėtus lapelius su viltimi, kad kaimams valdantieji skirs daugiau dėmesio ir pinigų.

Rinkimai baigsis, kandidatų pažadai išgaruos, kaip ir tas iš trobelės kamino rūkstantis dūmas, ir kaimuose vėl įsivyras kasdienė rutina su vakarais tamsoje skendinčiomis gatvėmis, žiemą – nevalytais keliais, retai užsukančiu autobusu ir valdančiųjų pareiškimais iš televizorių ekranų, kaip trūksta pinigų, kaip reikia taupyti, veržtis diržus ir laukti geresnių laikų...

Nemylti valdžia kaimo. Gal vis dar valdantieji patys gėdijasi savo kaimiškų šaknų? Bet paradoksas – visi į tą kaimą veržiasi: pusryčiams nori kaimiško kiaušinio, kaitintis pageidauja kaimiškoje pirtelėje... Sakau, gal jau prasideda kaimų renesansas?

iš pirmų lūpų

Utenos regione paženklinta per 14 tūkst. auginamų gyvūnų

- Iki šių metų gegužės 1 dienos gyventojai privalėjo paženklinti savo augintinius – šunis, kates ir šeškus.
- Į „Aukštaitiško formato“ klausimus apie gyvūnų ženklimą atsakė Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Utenos departamento vyriausioji veterinarijos gydytoja – inspektorė Audinga Šatkuvienė.

- - Kiek gyvūnų iki gegužės 1 dienos paženklinta Utenos regione savivaldybėse?

- - Pagal preliminarinius duomenis, Utenos r. sav. paženklinta 6 tūkst.514 augintinių (3 tūkst.186 šunys, 3 tūkst.318 katės, 10 šeškų), Anykščių r. sav. paženklinta 2 tūkst.570 gyvūnų (1 tūkst.606 šunys, 962 katės, 2 šeškai), Ignalinos r. sav. Paženklinta 1 tūkst.062 augintiniai (670 šunys, 392 katės), Molėtų r. sav. paženklinta 1 tūkst.330 gyvūnų (873 šunys, 455 katės, 2 šeškai), Visagino m. sav. paženklinta 1 tūkst.435 augintiniai (928 šunys, 507 katės), Zarasų r. sav. paženklinta 1 tūkst.275 augintiniai (787 šunys, 487 katės, 1 šeškas).

- - Kas bus tiems asmenims, kurie savo augintinių nepaženklins?

- - Tiems šunų, kačių ir šeškų savininkams, kurie nesuženklins savo gyvūnų, grės administracinė atsakomybė. Kokią baudą gautų savo augintinio nesuženklinęs žmogus, priklausytų nuo pažeidimų, kurie nurodyti Administracinių nusižengimų kodekse, pobūdžio.

- - Kodėl svarbu gyvūnus paženklinti?

- - Pagrindinės naudos – bešeimininkų gyvūnų kontrolė, o gyvūnui pasiklydus – šeimininkų atsekamumas. Gyvūno atsekamumas yra labai svarbus dėl užkrečiamųjų ligų stebėsenos, kontrolės ir likvidavimo (ypač dėl pasiutligės), o galimybė bent dalį pasiklydusių augintinių sugrąžinti teisėtiems savininkams leistų sumažinti ir valstybės, ir nevyriausybinio sektoriaus, kuris yra išlaikomas visuomenės lėšomis, išlaidas. Svarbu pažymėti ir tai, kad augintinių ženklimas ir registravimas supaprastina galimybes keliauti su gyvūnu po kitas šalis.

- - Ar reikia paženklinti jau senus gyvūnus?

- - Priimtame teisės akte nėra ženklavimo išimčių dėl gyvūnų amžiaus, todėl visiems gyvūnams taikomi tokie pat reikalavimai.

- - Kiek vidutiniškai kainuoja paženklinti gyvūną?

- - Įkainiai svyruoja nuo 10 iki 20 Eur.

Dvidešimtuose regiono savivaldybių nėra

Vilniaus politikos analizės institutas sudarė Lietuvos savivaldybių gerovės indeksą. 2021 metų reitinge į geriausiai įvertintų savivaldybių dvidešimtuką nepateko nė viena Utenos regiono savivaldybė, o viena šio regiono savivaldybė blogiausia tampa jau trečius metus iš eilės.

Aukščiausiai iš regiono savivaldybių reitinguota Utenos rajono savivaldybė, kuriai atiteko 21 vieta. 26 vieta pripažinta Visagino savivaldybei. Beje, tai pirmas kartas per penkerius metus, kai Visaginas nusileido Utenos savivaldybei reitinge, ir pirmas kartas per tą patį laiką, kai Visaginas nepateko į dvidešimtuką geriausiųjų. Zarasų rajono savivaldybė reitinge – 41 vietoje, Molėtų iš karto už jų – 42 pozicijoje. Anykščių rajono savivaldybė tik 55 vietoje, o pačia prasčiausiai įvertinta savivaldybė Lietuvoje tapo Ignalinos rajono savivaldybė, jau trečius metus iš eilės užimanti paskutinę (60) vietą.

Savivaldybių gerovės indeksą sudaro 5 komponentai: socialinis saugumas, fizinis saugumas, ekonomikos gyvybingumas, švietimo kokybė, demografija.

Utenos rajono savivaldybė švietimo kokybės kriterijuje buvo įvertinta 5 vieta šalyje. Fizinio saugumo srityje Visagino – savivaldybė įvertinta 3, Zarasų – 7, o Molėtų – 9 vieta, tačiau bendrą regiono, kaip fiziškai saugios teritorijos, vaizdą gadina Anykščių rajono savivaldybė, kuri buvo pripažinta nesaugiausia šalyje.

Sąrašą papildė cimbolai ir kūlelė

Nematerialiojo kultūros paveldo vertybių sąvadą gegužės mėnesį papildė devynios skirtingų šalies regionų tradicijos. Tarp jų – muzikavimas cimbolais Ignalinos krašte bei būgnijimas kūlele Rytų Aukštaitijoje.

Jau XVI a. lietuviškuose šaltiniuose minimi cimbolai – styginis mušamasis muzikos instrumentas – itin prigijo Ignalinos bei Švenčionių kraštuose.

XIX a. į instrumentinius ansamblius įsilieję medine kūlele mušami būgneliai Rytų Aukštaitijoje iki šiol yra neatsiejama instrumentinių ansamblių ir kapelių dalis.

2017 metais pradėtame rengti Nematerialiojo kultūros paveldo vertybių sąvade yra 48 vertybės. Šį sąvadą taip pat papildė Vilniaus universiteto Fizikų dienos - FiDi, aludarystė Biržuose, Kupiškyje, lietuviškas ritinis – ripka, Palangos Jurginės, dzūkų smuikavimo tradicija, kapinių šventė Kisiniuose, akmentašystės tradicija Kelmėje.

Molėtuose – nemokami autobusai

Nuo šių metų birželio 1 dienos visi keleiviai Molėtų rajono reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais bus vežami nemokamai.

Tokį sprendimą Molėtų rajono savivaldybės taryba priėmė atsižvelgusi į UAB „Molėtų autobusų parkas“ 2021 metų veiklos ataskaitoje nurodytas mažas pajamas už keleivių vežimą.

Savivaldybė suskaičiavo, kad preliminariai metams autobusų parkui reikia 307 tūkst. Eur, iš jų – mokinių pavėžėjimui – 67 tūkst. Eur, keleivių pervežimui – 20 tūkst. Eur.

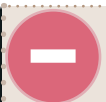
UAB Molėtų autobusų parkui šiemet savivaldybė planuoja skirti 220 tūkst. Eur subsidiją.

Gydymo įstaigų direktoriai – įtariamieji

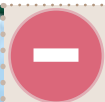
Molėtų ir Utenos ligoninių direktoriai Vaidotas Grigas ir Dalius Druga įtariamieji fiktyviu įdarbinimu, dėl jų veiklos vyksta ikiteisminiai tyrimai. STT taikinyje atsідūrė ir Utenos pirminės sveikatos priežiūros centro direktorius Edvinas Ašoklis.

V. Grigui įtarimai pareikšti pernai. Jis pusmečiui buvo nušalintas nuo pareigų, bet baigiantis 2021-iesiems grįžo į darbą. STT įtaria, kad Molėtų ligoninės vadovas 2019–2021 metais, veikdamas kartu su kitais ligoninės darbuotojais, galimai suklastojo darbo sutartis ir kitus darbo apskaitos dokumentus bei fiktyviai įdarbino ne mažiau kaip 5 asmenis. D. Drugai įtarimai pareikšti sausio mėnesį. Teismo sprendimu direktorius nuo pareigų buvo nušalintas dviems mėnesiams. Įtarimai D. Drugai viešai nebuvo detalizuoti. Pasak Panevėžio apygardos prokuratūros atstovės, arčiau pabaigos yra V. Grigo veiklos ikiteisminis tyrimas.

STT tęsiant didelio masto tyrimą dėl įtariamų korupcijos sveikatos apsaugos sektoriuje, gegužės mėnesį įtarimai pareikšti ir Utenos pirminės sveikatos priežiūros centro direktoriui E. Ašokliui. Ikitteisminio tyrimo duomenimis, gydymo įstaigos vadovas, piktnaudžiaudamas tarnybine padėtimi ir klastodamas dokumentus, galėjo iššvaistyti gydymo įstaigos lėšas ir panaudoti jas savo reikmėms.

Ignalinos savivaldybei už ... stabilumą. Vilniaus politikos analizės instituto sudarytame Savivaldybių gerovės indekse Ignalina užėmė paskutinę 60-ąją vietą, kaip ir 2021 ir 2019 metais. Vertintas fizinis ir socialinis saugumas, ekonomika, švietimas ir demografija.

Dainius Žiogeliui, Anykščių rajono vicemerui, socialdemokratui, už paslapties organizavimą. Gegužės pradžioje buvo nuverstas paminklas sovietiniam kariui Kurkliuose. Vicemerams pats pripažino, kad norėjo, jog apie „renginį“ žiniasklaida nesužinotų.

Alvydus Katinui, Utenos rajono merui, socialdemokratui, už netradicinį sprendimą. Utenos socdemai kandidatu į merus kelia Paulių Čyvą, o ilgametis rajono vadovas, panašu, su jaunu konkurentu nesivaržys. Netradicinis sprendimas – juk iš valdžios paprastai niekas savo noru nesitraukia.

Virginija Pažerienei, gydytojai, 2022m. Anykščių rajono garbės piliete. Ji taps 16-ąja Anykščių rajono garbės piliete ir pirmąją gydytoja, pelniusia šį titulą. V. Pažerienė 45-erius metus rūpinasi anykštėnų sveikata, didžiąją karjeros dalį dirbo ligoninės vyriausiojo gydytojo pavaduotoja.

Į Utenos tvenkinį grįžta vanduo

Baigiamas Utenos tvenkinio hidrotechnikos statinio kapitalinis remontas ir vanduo grįžta į 100 ha ploto dirbtinį vandens telkinį. Remontuojant vandens pralaidas ir įrenginius vandens lygis tvenkinyje buvo pažemintas 2,5 metro.

Tvenkinys vietomis pasitraukė tolokai nuo krantų, vanduo buvo nuleistas iki kovo 15-osios, o birželio pradžioje jis vėl pradėtas pildyti. Utenos rajono savivaldybės administracijos kaimo ir bendruomenių reikalų skyriaus vedėja Raimonda Jankauskienė „AF“ sakė, jog šalia tvenkinio namus turintys uteniškiai vandens nuleidimu liko patenkinti - turėjo progą susiremontuoti lieptus, susirinkti šiukšles, iškuopti dumblą. Priminsime, jog pagal pirminį planą ketinta išleisti didžiąją dalį tvenkinio vandens ir toks ketinimas sukėlė didžiulį aplink tvenkinį gyvenančių žmonių nepasitenkinimą.

Hidrotechninio statinio kapitalinį remontą atlieka A.Žiuo individuali įmonė. Projekto vertė - 470 tūkst. eurų. Į šią sumą įskaičiuota ir tilto Kačiūnų kaime rekonstrukcija. Darbai bus baigti liepos pradžioje.

Vidutinis Utenos tvenkinio gylis - 5,5 metro. Į jį įteka Rašė, Raudesa ir dar keli upeliai. Išteka - Raudesa.

Tvenkinys suformuotas praėjusio amžiaus 8-ame dešimtmetyje, kai Utenoje kūrėsi didžiosios pramonės įmonės. Šiuo metu jis, kaip pramoninis vandens telkinys, nebėra naudojamas ir atlieka tik rekreacinę paskirtį.

Permainos valdžioje

Lietuvos Socialdemokratų partijos Utenos skyrius kandidatu į Utenos rajono merus nusprendė kelti 26-erių metų Paulių Čyvą. Už jaunojo politiko kandidatūrą balsavo 28 iš 32 skyriaus konferencijoje dalyvavusių asmenų.

P.Čyvas baigė studijas Jungtinėje Karalystėje, Coventry universitete. Yra Utenos rajono tarybos narys. Nuo 2003-ųjų, taigi, jau beveik 20 metų Utenos rajono meru yra socialdemokratas Alvydas Katinas. P.Čyvas buvo laikomas jo įpėdiniu. Tiesa, ar A.Katinas nuo valdžios buvo apsisprendęs trauktis jau šios kadencijos pabaigoje, nėra aišku.

Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų skyrius kandidatu į merus greičiausiai kels buvusį apskrities viršininką Rimantą Dijoką.

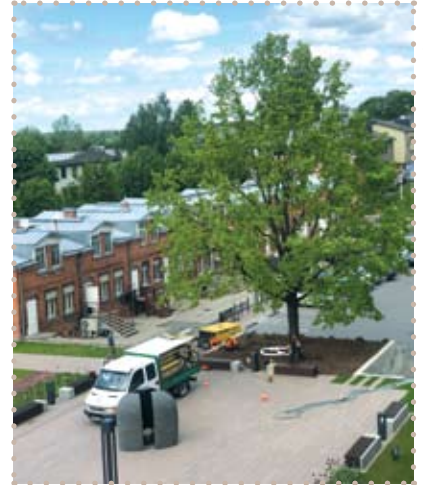
Tiesioginiuose mero rinkimuose neabejotinai dalyvaus ir Marijus Kaukėnas. Jis vėl eis su visuomeniniu komitetu, kuris šios kadencijos Taryboje turi 5 mandatus ir yra opozicijoje.

Darbo partija kandidatu į merus greičiausiai kels vicemerą Vitalijų Šeršniovą. Ši partija Taryboje turi vos vieną mandatą, tačiau V.Šeršniovas sugebėjo išsiderėti vicemero pareigas.

Manoma, jog jeigu tiesioginiuose mero rinkimuose A.Katinas tikrai nedalyvaus, visi minėti galimi kandidatai nėra „nurašyti“.

Utenoje veikia „valstiečių“, žaliųjų, „Vardan Lietuvos“, „Laisvės ir teisingumo“ partijų skyriai. Tačiau, šios partijos Utenos mero rinkimuose vargu ar turės konkurencingus kandidatus.

Pasirūpino ažuolu

Molėtų r. savivaldybės facebook nuotr.

Molėtiškiai nusprendė pagerinti ažuolo, augančio tarp rajono savivaldybės pastato ir žydų prekybos centro („raudonų mūrų“), gyvenimo kokybę.

Aplink ažuolą esantis atviras grunto plotas buvo supurentas oriniu kastuvu, dirvožemis papildomai praturtintas organinės kilmės biostimuliatoriais ir mikrobiologiniais preparatais.

Aplink ažuolą įrengti šaknyno maitinimo ir vėdinimo šulinėliai, per kuriuos medį per sausras galima palaistyti ir tręšti, o ažuolo šaknytas apmulčiuotas.

Išvežtas paskutinis kuro konteineris

Balandžio 21 dieną į Ignalinos atominės elektrinės Naująją laikinąją panaudoto branduolinio kuro saugyklą buvo išvežtas paskutinis 190-as – panaudoto branduolinio kuro konteineris. Tai svarbus dar 2016 metais pradėto Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo etapas.

Konteinerių saugojimo trukmė – 50 metų. Pasibaigus saugojimo laikinojoje saugykloje laikotarpiui, panaudotą branduolinį kurą kartu su kitomis ilgaamžėmis radioaktyviomis atliekomis numatoma padėti giliajame atliekyne.

Pavartojus nuo streso, būna streso

Sigutis Obelevičius, Anykščių rajono meras, gamtininkas, apie tai, kokius augalus vartoti nuo streso:

„Jeigu nebūčiau meras, patarčiau ... vartoti.“

Dievas kyšį priėmė ir atsilygino

Arvydas Paukštys, įmonių grupės „Teltonika“ įkūrėjas ir vadovas, apie paramą bažnyčioms:

„Banke pasiskolinau 7 milijonus ir vieną milijoną Balbieriškio bažnyčiai atidaviau. Jeigu žlugsiu - ar šeši, ar septyni milijonai...“

O mokyklas uždaro gandrai...

Laimutė Maniušienė, Utenos A. ir M.Miškinių viešosios bibliotekos metodininkė, apie kaimų bibliotekas:

„Mes visada sakome, kad ne valdžia uždaro bibliotekas, o pačios bibliotekininkės.“

Kaimų ir miestelių gyvybingumą palaiko bibliotekos

Nors demografinė situacija kiekvienais metais Utenos regione prastėja, viešųjų bibliotekų filialų tinklas miesteliuose ir kaimuose išlieka tankus.

Pasak bibliotekininkų, pagrindiniai bibliotekų skaitytojai – vyresnio amžiaus žmonės.

Į bibliotekas jie užsuka ne tik knygų.

Daugelyje vietovių uždarius mokyklas, paštų skyrius, bibliotekos lieka vienintelė vieta, kur žmonės gali susiburti, pabendrauti ir pajusti, kad provincija dar gyva.

... Robertas Aleksiejūnas >

Filialą uždarė dėl avarinės būklės pastato

Anykščių Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešoji biblioteka praėjusių metų pabaigoje turėjo 24 filialus. Pavasarį posėdžiavusi Anykščių rajono taryba nusprendė uždaryti šios bibliotekos Vaitkūnų filialą.

„Tinkamai Vaitkūnų filialo veiklai organizuoti didelę neigiamą įtaką turi prasta paslaugų teikimo infrastruktūra, pastato ir vidaus patalpų higienos normų neatitikimas: nepritaikytas kultūrinėms veikloms pastatas, vidaus patalpos, neveikianti centrinio šildymo sistema, patalpos šildomos buitinėmis šildymo priemonėmis, nėra (arba neveikiančios) buities – higienos patalpos. Dėl sudėtingos gyventojų demografinės, nedarbingumo lygio bei gyventojų tarptautinės migracijos situacijos mažėjant gyventojų skaičiui Vaitkūnų gyvenvietė tapo nepatraukli ir prarandanti perspektyvą kurtis jaunos, atvykstančioms šeimoms“, - kodėl nuspręsta uždaryti biblioteką Vaitkūnuose, buvo aiškinama Anykščių rajono tarybai pateiktame sprendimo projekte.

„Viską uždaram, uždaram, uždaram... Žinoma, blogai reaguojame ir į žinią, kad Vaitkūnuose bibliotekos nebeliks. Vis dar kaime buvo kažkoks šviesuliukas. Aišku, gyventojų mažėja, bet į Vaitkūnus ypač daug vaikų privažiuoja ir jie tikrai visi lekia į biblioteką. Jie turi progą kažkur nueiti. Kultūros namus Vaitkūnuose uždarė, iki Svėdasų mums yra 11 – 12 kilometrų. Vasarą autobusai nevažinėja, nes kai tik prasideda moksleiviams atostogos, tai ir autobusų nebebūna. Gal per savaitę kokį kartą ir atvažiuoja. Tiesiog esame žlugdomi, ir tiek“, - reaguodama į žinią, kad Vaitkūnų kaime uždaroma biblioteka, kalbėjo Svėdasų seniūnijos Vaitkūnų seniūnaitijos seniūnaitė Žita Berkevičienė.

Bibliotekos direktorius Romas Kutka sakė, kad ryškėja tendencija sujungti atskirus filialus, kuriuose

► Utenos bibliotekos Klykių padalinys įsikūręs šalia ketvirtą šimtmetį skaičiuojančio ąžuolo, kuris paskelbtas valstybės saugomu botaniniu gamtos paveldo objektu.

darbuotojai dirba po pusę etato. Dėl to sujungti Leliūnų ir Rubikių, Mačionių ir Burbiškio filialai. Planuojama sujungti Staškūniškio ir Kurklių filialus.

Sujungus dvi bibliotekas, jas aptarnauja vienas bibliotekininkas. Dėl to sujungtos bibliotekos dirba kas antrą dieną. Net ir traukiantis bibliotekų filialų tinklui žmonės be knygų kaimuose ir miesteliuose nelieka.

R. Kutka pabrėžė, kad savanoriai knygnešiai, aptarnaudami senyvo amžiaus ir neįgaluosius skaitytojus namuose, talkina rajono bibliotekininkams jau daugelį metų. Daugiausia knygnešių turi Debeikių filialas – 31 ir 32. Dažnai knyga ar periodinius leidinius gyventojams neša bibliotekininkės, šeimos nariai, kaimynai.

Anykščių bibliotekos filialuose daugiausia dirbančiųjų yra baigę kultūros mokyklas, kuriose įgijo bibliotekininko specialybę. Filialuose dirba ir pedagoginį išsilavinimą turinčios darbuotojos.

Bibliotekos padeda organizuoti valdžios rinkimus

Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka rajono kaimuose ir miesteliuose

turi 15 padalinių.

Bibliotekos direktorė Danutė Karlienė pasakojo, kad per pastaruosius penkerius metus uždaryti du bibliotekos padaliniai Dimitriškių ir Labučių kaimuose. Direktorė tikino, kad dėl uždarytų padalinių žmonės nenukentėjo, nes minėti kaimai nuo Zarasų miesto yra nutolę mažiau nei du kilometrus, todėl skaitytojai mieste esančią biblioteką gali pasiekti net pėsčiomis.

Bibliotekos direktorė akcentavo, kad negalintiems lankyti bibliotekose skaitytojams yra teikiama nemokama knygnešystės paslauga. Praėjusiais metais tokia paslauga suteikta 577 skaitytojams. Priklausomai nuo gyventojų skaičiaus, pasak D. Karlienės, yra nustatytas bibliotekos padalinių darbo laikas. Seniūnijų centruose esantys padaliniai dirba visą darbo dieną, o mažesniuose kaimuose – po 4 ar 6 valandas per dieną. Beje, toks darbo modelis taikomas ir kitose Utenos regiono bibliotekose.

Zarasų rajono kaimų bibliotekose dirba daugiausia vyresnio amžiaus bibliotekininkai. Direktorė D. Karlienė kalbėjo, kad rasti jaunų darbuotojų būtų sudėtinga, nes didžioji dalis jų esą neturintys hu-

► Ignalinos rajono viešosios bibliotekos direktorė Loreta Aleknienė sakė, kad bibliotekininkai dažnai užima bendruomenių primininkų pareigas arba yra aktyvūs jų nariai.

► Molėtų viešosios bibliotekos direktorė Nijolė Stančikienė pastebėjo, kad per pandemiją žmonės knygas skaityti pradėjo labiau.

► Zarasų rajono viešosios bibliotekos direktorė Danutė Karlienė pastebėjo, kad rasti jaunų specialistų, norinčių dirbti kaimų bibliotekose, yra sudėtinga.

monitarinio išsilavinimo.

„Jei žmonės neturi bibliotekininko išsilavinimo, stengiamės į darbą priimti mokytojus, kitų socialinių specialybių žmones, kurie mokėtų bendrauti su žmonėmis ir taip pat išmanytų literatūrą“, - sakė ji.

Pasak D.Karlienės, Zarasų rajono miesteliuose ir kaimuose veikiančiose bibliotekose, kurios dažnai yra ten vienintelės gyvuojančios įstaigos, vyksta renginiai, bendravimas, o bibliotekininkai prisideda net prie valdžios rinkimų organizavimo.

„Visos bibliotekos yra kompiuterizuotos, todėl dažnai į jas kaimo žmonės užsuka susimokėti mokesčių, tai padaryti jiems gelbsti bibliotekininkai“, - sakė pašnekovė.

Vienas aktyviausių yra Dusetų K. Būgos padalinys, kuriame organizuojami knygų pristatymai, aptarimai, edukacinės veiklos, vietos literatūrą skaitymai, eksponuojamos menininkų parodos.

D.Karlienė sakė, kad artimiausius dvejus metus biblioteka neturi planų uždaryti padalinius Zarasų rajono miesteliuose bei kaimuose: „Gyventojų mažėja, bet žmonių dar yra ir jų gyvenimas turi būti įdomesnis. O ir mūsų valdžios atstovai neišreiškė tokio požiūrio, kad bibliotekas reikėtų uždaryti.“

Bibliotekos uždaromos ir dėl pačių bibliotekininkų

Utenos A. ir M.Miškinių viešoji biblioteka turi 20 kaimo padalinių.

Šios bibliotekos metodininkė Laimutė Maniūšienė sakė, kad per pastaruosius penkerius metus bibliotekos padalinių skaičius kaimuose nekito: „Prieš trejus-ketverius metus buvo kalbų apie kaimo padalinių optimizavimą, bet žmonės rinko parašus ir jie išliko.. Norėta uždaryti tuos padalinius, kurie yra arčiausiai Utenos miesto,

kuriuose yra mažiausiai skaitytojų, bei tuos padalinius, kurie nėra vieninteliai seniūnijoje“.

Kaimo padalinių veiklą kuruojanti L.Manušienė sakė pastebėjusi, kad juose likę įpratę skaityti, daugiausia vyresnio amžiaus žmonės, bet jų mažėja. Dalis kaimo padalinių neturi ir 100 skaitytojų. Bibliotekininkės pasakojo, kad kasmet netenka po 8 – 10 skaitytojų. „Pavyzdžiui, Vilučių padalinio aptarnaujamoje teritorijoje gyvena vos vienas vaikas“, - sakė ji.

Metodininkė L.Manušienė pasakojo, kad Utenos A. ir M.Miškinių viešoji biblioteka bene vienintelė Lietuvoje kaupia kilnojamąjį knygų fondą, kuris skirtas kaimo bibliotekoms.

„Bibliotekininkės mėnesio pradžioje atvyksta į pasitarimus ir iš to fondo, atsižvelgdamos į žmonių užsakymus, pasiima knygas. Šis fondas užtikrina, kad kaimiečiai galėtų skaityti naujausias knygas“, - sakė ji.

Utenos A. ir M.Miškinių viešosios bibliotekos padalinių bibliotekininkai taip pat, priklausomai nuo skaitytojų skaičiaus, dirba arba puse, arba visu etatu.

„Dėl to padaliniai skaitytojams atviri keturias arba šešias valandas per dieną“, - sakė L.Manušienė.

Pašnekovė paneigė išankstinę nuostatą, kad kaimų padaliniuose daugiausia dirba tik vyresnio amžiaus bibliotekininkės: „Paskutiniu metu tendencijos keičiasi. Trys kaimo padalinių bibliotekininkės išėjo į pensiją ir jas

pakeitė darbuotojos, kurioms yra kiek per 30 metų. Viena iš jų teisininkė, kita – ekonomistė. Mes naujus darbuotojus apmokome ir jie sėkmingai dirba.“

Utenos rajone yra tokių kaimų, kuriuose gyvenantiems žmonėms biblioteka yra už 5 kilometrų, tačiau tokiais atvejais skaitytojams gelbsti patys bibliotekininkai: „Yra ir tokių žmonių, kurie atvažiuoja į parduotuvę, esančią šalia bibliotekos, bet jie vis tiek skambina bibliotekininkui, kad knygas atvežtų į namus.“

Bibliotekos metodininkė svarstė, kad bibliotekos kaimuose gyvuos tol, kol juose bus veiklių žmonių: „Mes visada sakome, kad ne valdžia uždaro bibliotekas, o pačios bibliotekininkės. Jeigu bibliotekininkas kiūto kampelyje užsidaręs bibliotekoje, tai žmogus gali net nežinoti, kad tokia biblioteka yra. Bet jei bibliotekininkas veiklus, niekam nekyla abejonių, kad biblioteka reikalinga“.

Utenos viešosios bibliotekos kaimo padaliniuose dirba bibliotekininkystės, informacijos mokslų, pedagoginį išsilavinimą turintys darbuotojai.

Kaimuose nebeliko vaikų

Molėtų viešoji biblioteka praėjusiais metais turėjo 24 bibliotekas kaimuose, iš kurių 4 sujungtos su kaimo bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekomis.

Molėtų viešosios bibliotekos direktorė Nijolė Stančikienė sakė, kad per pasku-

► *Anykščių Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos direktorius Romas Kutka sakė, kad Vaitkūnų filialą teko uždaryti, nes jo pastato būklė tapo kritinė.*

► *Utenos A. ir M. Miškinų viešosios bibliotekos metodininkė Laimutė Maniušienė pasakojo, kad jų biblioteka kaupia kilnojamoji knygų fondą, skirtą kaimo bibliotekoms.*

tinus penkerius metus Molėtų rajono kaimuose nebuvo uždaryta nė viena biblioteka.

„Didelio tyrimo nedarėme, bet kaimų bibliotekose skaitytojų nesumažėjo. Ypač knygos buvo populiarios prasidėjus koronaviruso pandemijai, tuomet skaitytojams knygas išduodavome tiesiog pro duris. Žmonės taip pat noriai skaito periodiką. Gal tik mažiau internetu naudojasi, bet kaimų bibliotekose veikia bevielės ryšys, todėl skaitytojai gali prie interneto jungtis su savo įrenginiais“, - kalbėjo N.Stančikienė.

Pagrindiniai skaitytojai Molėtų rajono kaimų bibliotekose, pasak direktorės N.Stančikienės, - pagyvenę žmonės.

„Yra kaimų, kuriose nebegyvena vaikų“, - sakė ji.

Kaimo žmonėms iš Molėtų bibliotekininkės parveža garsinių knygų, kurias noriai „skaito“ prastai matantys kaimiečiai.

N.Stančikienė sakė, kad rajone labai populiarūs knygnešystė.

Bibliotekų filialų bei padalinių skaičius

Anykščių rajonas	–	24
Utenos rajonas	–	20
Ignalinos rajonas	–	20
Molėtų rajonas	–	24
Zarasų rajonas	–	15
Visagino savivaldybė	–	0

Per paskutinius penkerius metus uždarytų bibliotekos filialų bei padalinių skaičius

Anykščių rajonas	–	1
Utenos rajonas	–	0
Ignalinos rajonas	–	1
Molėtų rajonas	–	0
Zarasų rajonas	–	2

Molėtų bibliotekininkų amžiaus vidurkis – apie 60 metų. 24 bibliotekos filialuose dirba dvi bibliotekininkės specialistės, kitos turi aukštąjį neuniversitetinį ar universitetinį išsilavinimą. Dalis jų dirba visu, dalis 0,75 ar 0,5 etatu – tai priklauso nuo gyventojų skaičiaus tose teritorijose, kuriose veikia bibliotekos.

„Moterys yra labai žvalios, smagios, gražius renginius organizuoja. Bibliotekos pas mus yra tokie bendrystės centrai. Dėl to mūsų ir neuždaro“, - kalbėjo N.Stančikienė.

Direktorė pasakojo, kad kaimų bibliotekos dažniausiai glaudžiasi seniūnijų, mokyklų pastatuose. Kai kurios jų į seniūnijų pastatus perkeltos uždarius mokyklas.

Planuoja įrengti knygomatus

Ignalinos rajono viešoji biblioteka rajone turi 20 filialų. Paskutinius penkerius metus biblioteka uždarė vieną filialą Bernotuose. Bibliotekos direktorė Loreta Aleknienė, kuri šiemet Kultūros ministerijos buvo paskelbta geriausia bibliotekos vadove, sakė, kad šiame kaime bibliotekos neliko „natūraliai, nes jai nebeliko poreikio.“

„Gyventojų Bernotuose gyvena vos keletas, o už kelių kilometrų yra kita biblioteka – ją žmonės ir pasiekia“, - tikino L.Aleknienė.

Direktorė sakė, kad vyresnio amžiaus skaitytojus bibliotekininkai aptarnauja jų namuose. Skaitytojams tiesiog pakanka paskambinti bibliotekininkui ir pasakyti, kokių knygų jis pageidauja, ir kartą per mėnesį leidiniai pristatomi į namus: „Šią paslaugą pradėjome teikti „kovido“ metu, kai visas pasaulis buvo sustojęs.

Daug kam patiko ši paslauga ir ji liko, ja naudojasi pagyvenę, neįgalūs žmonės.“

L.Aleknienė sakė, kad rajono kaimuose ir miesteliuose pagrindiniai skaitytojai yra vaikai ir žmonės, jau baigę savo darbinę karjerą, kadangi jie turi daugiausia laisvo laiko.

„Planuojame gerinti skaitytojų aptarnavimą ir kai kuriuose miesteliuose bei kaimuose įrengti knygomatus. Skaitytojai galės užsisakyti norimus leidinius ir juos iš knygomatų atsiimti patogiu laiku“, - sakė L.Aleknienė.

„Kol kas darbuotojų nestokojame, nes yra daug ilgamečių darbuotojų, bet ateityje matome problemą, kad jauni žmonės nesirenka bibliotekininko specialybės“, - kalbėjo L.Aleknienė.

„Į bibliotekas ateina dirbti labiau motyvuoti žmonės. Daugiausia tai pedagogai, kurie yra įpratę daug mokytis ir keisti savo specializaciją“, - pastebėjo L.Aleknienė, kuri pati taip pat yra įgijusi pedagoginį išsilavinimą.

Direktorė L.Aleknienė sakė, kad didžioji dalis kaimuose esančių bibliotekų glaudžiasi seniūnijų pastatuose, kur taip pat įsikūrę laisvalaikio organizatoriai, bendruomenės: „Dažnu atveju bibliotekininkas yra arba bendruomenės pirmininkas, arba aktyvus jos narys.“

Trumpai apie Utenos regiono kaimų ir miestelių bibliotekas

- Trumpiausią gyvavimo istoriją Anykščių rajone turi Anykščių Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos Budrių filialas. Anykščių rajono tarybos sprendimu jis buvo įkurtas vos prieš septynerius metus. Nemažą kiekį knygų bibliotekai padovanojo patys vietos gyventojai.
- Utenos A. ir M. Miškinų viešosios bibliotekos Vilučių padalinio aptarnaujamoje teritorijoje gyvena vos vienas vaikas, todėl absoliuti padalinio skaitytojų auditorija – vyresnio amžiaus gyventojai.
- Ignalinos viešosios bibliotekos Linkmenų filialas veikia tame pačiame pastate, kuriame veikia ir trečia pagal dydį plaktukų ekspozicija. Bibliotekos direktorė L.Aleknienė sakė, kad norintys aplankyti šią ekspoziciją gali kreiptis ir į Linkmenų filialo bibliotekininkę.
- Molėtų viešosios bibliotekos Alantos filialas nuo 1974 metų veikia 19 amžiaus neoklasicizmo stiliaus Alantos dvare.
- Pernai Dusetų Švč. Trejybės parapijos klebonas Stanislovas Krumpliauskas Zarasų viešosios bibliotekos Dusetų K. Būgos padaliniiui padovanojo dar vieną dalį savo asmeninės bibliotekos. Kunigas Justas Jasėnas dovanojo kone 100 vertingų autografuotų grožinės literatūros kūrinių, albumų.
- Visagino viešoji biblioteka neturi nė vieno filialo kaimuose.

Mūsų mokyklos ir tarp lyderių, ir tarp autsaiderių

Geriausia Utenos regiono vidurinė mokykla šių metų žurnalo „Reitingai“ sudarytame mokyklų reitinge yra Visagino „Verdenės“ gimnazija. Tarp 357 Lietuvos gimnazijų „Verdenė“ užėmė 15-ą vietą. Utenos A.Šapokos gimnazija liko 21-oje vietoje, Anykščių J.Biliūno gimnazija - 51-oje vietoje.

... Vidmantas Šmigelskas >

„Reitingai“, rikiuodami mokyklas, vertino 2021 metų abiturientų valstybinių egzaminų rezultatus bei abiturientų įstojimo į aukštąsias mokyklas rezultatus.

Utenos regione 2021 metais veikė 18 gimnazijų : 9 savivaldybių centruose, 9 - miesteliuose. Visas 9 miestelių gimnazijas 2021 metais baigė 132 abiturientai arba vos trimis mokiniiais daugiau nei dvyliktokų buvo didžiausioje regione Anykščių J.Biliūno gimnazijoje (129).

Utenoje veikia trys gryniosios gimnazijos, kurios pagal reitingus daugelį metų yra lyg skirtingų lygų komandos: A.Šapokos gimnazija tradiciškai būna tarp gerųjų šalies mokyklų, Dauniškio gimnazija - arčiau „vidutiniokių“ (2022 m - 95 vt., 2021 m. - 141 vt.), o „Saulės“ gimnazija priskirtina prie šalies autsaiderių (2022 m - 312 vt., 2021 m. - 322 vt.).

Lietuviška Visagino „Verdenės“ gimnazija yra vienintelė Utenos regiono miesto gimnazija, kurioje vaikai mokosi nuo 1 iki 12 klasės. Pernai šią gimnaziją baigė tik 21 abiturientas, aukštas šių metų „Verdenės“ reitingas vargu ar yra dėsningumas, nes pernai ši mokykla Lietuvos gimnazijų reitinge užėmė vos 181 vietą. Mažose mokyklose aukštą reitingą gali lemti keli ją baigiantys ypač gabūs abiturientai. Rusiškoji gryoji Visagino „Atgimimo“ gimnazija 2022 m. reitinge užėmė 228 vietą (pernai - 233 vt.).

Kitų keturių regiono savivaldybių centruose veikia po vieną grynąją gimnaziją. Kaip jau minėjome,

► 2021 metais 18 Utenos regiono gimnazijų baigė 729 abiturientai.

Anykščių J.Biliūno gimnazija šalyje užėmė 51-ą (pernai 72-ą) vietą, Molėtų gimnazija - 107-ą (108), Ignalinos gimnazija - 114-ą (197), Zarasų „Ažuolo“ gimnazija - 187-ą (43) vietą.

Iš Utenos regiono miestelių mokyklų aukščiausią - 141 vietą - reitinge užėmė Molėtų rajono Alantos gimnazija. Pernai ši mokykla liko 158-oje vietoje.

„Reitingai“ suskaičiuo, kiek ir kurios šalies gimnazijos abiturientai per paskutinį dešimtmetį gavo 100-ukų. Ignalinos rajono Vidiškių gimnazijos ir Anykščių rajono Troškūnų K.Inčiūros gimnazijos mokiniai per dešimtmetį negavo nė vieno šimtuko, o daugiausia jų - 132 - A.Šapokos gimnazistų sąskaitoje. Lietuvos šimtukų lyderis - Vilniaus licėjus. Per dešimtmetį šios mokyklos mokiniai gavo 1474 šimtukus, vienam abiturientui vidutiniškai tenka daugiau nei vienas šimtukas.

Žurnalas „Reitingai“ suskaičiuo ir atskirų savivaldybių abiturientų reitingą. Pagal 2021 metų abiturientų rezultatus Anykščių rajonas šalyje užėmė 9-ą, Visagino savivaldybė - 21-ą, Utenos rajonas - 25-ą, Molėtų rajonas - 31-ą, Ignalinos rajonas - 38-ą, Zarasų rajonas - 50-ą vietą. Anykščius reitinge aplenkė tik keturių didžiųjų bei Palangos ir Birštono miestų bei Kėdainių ir Mažeikių rajonų savivaldybės.

Utenos regiono mokyklų reitingas

Gimnazijos vieta Lietuvos reitinge	Gimnazijos pavadinimas	2021 metais gimnaziją baigusiu abiturientų skaičius	Tėsiانčių mokslą universitetuose abiturientų dalis procentais
15.	Visagino „Verdenės“ gimnazija	21	61,9
21.	Utenos A.Šapokos gimnazija	86	68,6
51.	Anykščių J.Biliūno gimnazija	129	44,6
95.	Utenos Dauniškio gimnazija	89	44,9
107.	Molėtų gimnazija	71	46,5
114.	Ignalinos gimnazija	49	43,9
141.	Molėtų r. Alantos gimnazija	17	23,5
177.	Molėtų r. Giedraičių A.Jaroševičiaus gimnazija	13	46,2
186.	Zarasų r. Dusėtų K.Žugos gimnazija	15	20
187.	Zarasų „Ažuolo“ gimnazija	51	23,5
192.	Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ gimnazija	16	12,5
204.	Ignalinos r. Vidiškių gimnazija	21	23,8
228.	Visagino „Atgimimo“ gimnazija	45	32,7
248.	Utenos r. Užpalių gimnazija	12	16,7
270.	Anykščių r. Troškūnų K.Inčiūros gimnazija	15	20
312.	„Saulės“ gimnazija	56	10,7
343.	Zarasų r. Antazavės J.Gruodžio gimnazija	14	7,7
346.	Anykščių r. Svėdasų J.Tumo-Vaižganto gimnazija	9	0

Muzikos pedagogė: didžiausia žala mokiniui – mokytojas be pašaukimo

Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos muzikos dėstytoja ir Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos mokytoja **Aušra Kardašienė** teigia, kad mes iki šiol dar nesame pakankamai rimtai įvertinę visų muzikos ugdomųjų galių, tačiau viena aišku – bet kuri meno rūšis labai reikalinga visapusiškam žmogaus lavinimui, o kokybiškas muzikinis ugdymas turi įtakos ne tik emocinei, bet ir kognityvinei bei socialinei žmogaus raidai. Ypač jis svarbus ankstyvajame žmogaus vystymosi periode – vaikystėje.

Muzikiniai gebėjimai susiję su pažintiniais

Daugiau kaip dvidešimt metų jaunimą muzikos moka, ir apie muziką pasakoja. A. Kardašienė ir nuo mokyklos laikų jos lavinamiems muzikos pedagogikos studentams broliams dvyniams **Matui ir Rokui Kavaliauskams** muzika buvo ne pasirinkimas, o greičiau pašaukimas.

Šiuo metu Šiauliuose studijuojantys Rokas ir Matas yra gimę muzikanto ir mokytojos šeimoje, kur nuo vaikystės buvo apsupti muzikos garsų. O nuo 10 metų broliai patys ėmėsi profesionalaus muzikavimo ir vokalo lavinimo – lankė Šiaulių berniukų ir jaunuolių chorą „Dagilėlis“, muzikos mokykloje mokėsi groti smuiku ir saksofonu.

Paklausta, kodėl verta vaikus jau nuo mažens pratinti prie muzikos ir vestis į muzikinius renginius, A. Kardašienė sako, kad tai plečia vaiko akiratį ir lavina vaizduotę. „Muzika lavina ne tik muzikinius, bet ir pažintinius, bendravimo bei kalbinius gebėjimus. Todėl reikšminga yra ne tik tėvų, bet ir pradinių klasių mokytojų misija. Kartu dainuojant ir lavinant vaikus formuojamas jų pirminis muzikinis skonis, supratimas apie muziką, taip pat ir intonacinė klausia, kuri intensyviausiai vystosi iki 10 metų amžiaus“, – aiškina pašnekovė.

Didžiausias įžaidimas – muzikos pamokų nuvertinimas

Kaip pasakoja dėstytoja A. Kardašienė, jos darbo misija yra vaikus ne tik supažindinti su įvairia muzika, puoselėti vaiko muzikalumą

ir muzikos supratimą, bet ir išmokyti didžiutis savo šaknimis, nesigėdyti dainuoti lietuviškų dainų, keisti stereotipinį mąstymą, kad muzika nėra svarbus ar net apskritai ne mokomasis dalykas.

„Man tai būtų, ko gero, pats didžiausias įžaidimas, jei kas nors man taip drįstų pasakyti. Aš savo dėstomą dalyką labai gerbiu ir apie savo muzikos pamokas požiūrį formuoju aš pati. Kokį mes požiūrį formuojame apie savo dalyką, priklauso tik nuo mūsų pačių – mokytojų“, – įsitikinusi pedagogė.

Todėl, pasak jos, pati didžiausia žala mokiniui, kurią gali padaryti mokytojas – tai darbas su juo be pašaukimo ir polėkio. Ji pastebi, kad būsimi mokytojai Matas ir Rokas pedagoginį talentą tikrai turi. Atrodo, kad net praktikos metu vedamoms pamokoms jiems nereikia ruošti, vaikai išsižioję sėdi ir klausia, kaip jie pasakoja apie muziką.

Pati muzikos pedagogė stengiasi jaunimą išugdyti taip, kad baigę mokyklą jie norėtų nueiti paklaustyti miuziklo, atpažintų garsiausių klasikų atliekamus kūrinius ir per radiją išgirdę klasikinį kūrinį neperjungtų į kitą radijo stotį iš karto.

Vilniaus universiteto ir Tado Kazakevičiaus nuotr.

Muzikiniai gebėjimai lavinami ar įgimti?

Dažnai manoma, kad meninei veiklai, tokiai kaip muzika, šokis, dailė, reikalingas išskirtinis talentas, tačiau vaikus muzikos mokanti Aušra įsitikinusi, kad labai retais atvejais gimstama su ypatingais gabumais muzikai ir daug dažniau jie yra išlavinami kaip ir bet kurie kiti pažintiniai gebėjimai.

„Mokiau mergaitę, kuri labai norėjo dainuoti chore, bet jos balso diapazonas buvo labai siauras, praktiškai nepataikė į toną. Bet per didelę kantrybę ir didelį jos mergaitės norą gražių rezultatų pavyko pasiekti per metus. Kartais vidinė motyvacija ir darbštumas duoda daugiau negu stiprus balsas ir muzikiniai gabumai, kuriais nėra naudojama, jie nėra lavinami“, – teigia pašnekovė.

Ji įsitikinusi, kad skirtingų muzikinių, sportinių, meninių gebėjimų vaikai turi visiškai vienodas galimybes gauti gerą parengimą, jei tik turi noro, motyvuotą mokytoją ir palaikančią šeimą, kuri vertina muzikos teikiamą naudą.

„Su muzika susidūręs žmogus visada bus turtingesnės vaizduotės, empatiškesnis, intonuojantis žmogus daug geriau gebės perteikti emocijas, kalbos turinį“, – sako muzikos pedagogė A. Kardašienė.

tarp 400 geriausių pasaulio universitetų

Molėtus rasite Molėtuose, arba visur gerai, bet Molėtuose geriausia

Molėtai – ežerų ir žvaigždžių kraštas. Kartu su saule besikeičiantis gamtos paveikslas čia prisipildo ir žmonių gausos, šurmilio. Gatvės, ežerų pakrantės, pėsčiųjų takai ir muziejai – Molėtų erdvės, laukiančios ir priimančios svečius lėtam keliavimui, aktyviam savaitgaliui, solo atradimams ar bendram laikui su šeima, draugais. Kasmet stebindami turizmo ir kultūros naujienomis šiais metais molėtiškiai taip pat pranašauja naujų patirčių Molėtuose.

Molėtams 635. Tokia reikšminga sukaktimi, paminėta dar vasario 17 d., Molėtų rajone pažymėti 2022-ieji. Ta proga po dvejų metų pertraukos į Molėtų miestą sugrįžta didžioji miesto šventė. Birželio 25 d. atnaujintame miesto centre skambės muzika, aidės mugė, o čia pat molyje „prakalbės“ asmeninės ir bendruomenių istorijos. Pasak Molėtų rajono mero Sauliaus Jauneikos (nuotr.), žmonės – tai, kas visus šiuos metus kuria miestą ir dėl ko norisi švęsti. Tą dieną šventės dalyviai bus kviečiami suverti Molėtų žvaigždžių karolius – patį prabangiausią vėrinį, ir jais papuošti simbolinius miesto vartus. Krašto keramikų sukurtus, išdegtus molio karolius galės dekoruoti kiekvienas šventės dalyvis. Toks įvairiaspalvis Molėtų

paveikslas – žmonės, gamta, žvaigždės, visų mintys, lūkesčiai ir linkėjimai suguls į bendrą šventės vėrinį.

Vasara skirta šeimoms ir žvaigždinėtojams. Molėtų turizmo ir verslo informacijos centras toliau jungia tolimas ir savaip artimas vandens bei dangaus temas. Šiomet išskirtinis dėmesys skiriamas šeimoms bei žvaigždinėtojams – sukurti specialūs kelionių pasiūlymai. Šeimos kviečiamos keliauti kartu su nauju krašto personažu – žuvyte Mole. Žaisminga istorija sujungs po visą rajoną pasklidusias, populiariausias, labiausiai šeimų mėgstamas lankytinas vietas – nuo Etnokosmologijos muziejaus aukštybių iki pažintinių takų ežerų pakrantėse ar žirgų draugijos. Na, o mieste keliautojai galės šį personažą užgirsti, suradę ir nuskenavę audiogidų nuorodas. Tuo metu Molėtuose be-

siburiantiems žvaigždžių atradėjams, naujai pramintiems *žvaigždinėtojais*, atrinktos ir pristatomos ne tik rugpjūčio dangaus istorijos, bet ir visa eilė erdvių po atviru dangumi, ne viena pažintis su žvaigždžių pasauliu bet kuriuo metų laiku.

Naujienos mieste – dar daugiau vandens ir istorijos.

Molėtų rajone jaukiai glaudžiantis gausybei ežerų, mieste taip pat lyg iš vandens išnyra gaivios, akį traukiančios naujienos. Pastovėlio ežere vasarą ištrykš plaukiojantis fontanas, o prie miesto paplūdimio lankytojai džiaugsis batutų parku. Jau nuo pavasario pagrindinę atnaujintą savivaldybės aikštę gaivina ne tik fontanas, bet ir nauji kūriniai – čia pat, ant vieno iš pastatų, „išsikūrė“ „Kaimynas“. Tai neofreska, sukurta autentiškos nuotraukos, kurioje užfiksuotas vyras – Molėtų žydaitės Innos Mednikovič tėvas, motyvais. Atradimais pasipildys ir naujoji Molėtų turizmo ir verslo informacijos centro virtuali erdvė – animatorių pagalba atgis senoji turgaus aikštė Molėtuose.

Anykščiuose - Europos Sąjungos strateginė prekybos organizacija

Anykščiuose veikianti UAB „ESSPO“ įsitvirtino ledo tirpiklių, skirtų oro uostų pakilimo-nusileidimo takams, pasaulinėje rinkoje, tapo vidurio Europos lyderiais. Pernai 20 mln. eurų apyvartą perkopusi bendrovė birželio 4-ąją minėjo 30-ies metų jubiliejų. „ESSPO“ veikloje yra buvę didesnių ar mažesnių bangų, kurį laiką šis verslas tiesiogine prasme laikėsi ant garbės žodžio.

... Vidmantas Šmigelskas >

Verslą išlaikė partneris

1992-aisiais anykštėnas Kęstutis Pakeltis įkūrė individualią įmonę „Taurus“. Įmonė prekiaavo chemijos priemonėmis bei cheminiais papildais, skirtais maisto pramonei. Sunkiai susirgęs K. Pakeltis pasirūpino verslo ateitimi - pertvarkė ją į UAB, dalį akcijų perleisdamas verslo partneriui Virginijui Petroniui. Įmonės įkūrėjui 2004-aisiais mirus, V. Petronis kelerius metus vienas rūpinosi savo ir Pakelčių šeimos turtu. Dabartinis UAB „ESSPO“ bendrasavininkis ir vadovas Lukas Pakeltis „Aukštaitiškam formatui“ sakė, jog iki šiol dėkingas tėčio, o dabar ir jo paties verslo partneriui V. Petroniui. „Kai tėtis mirė, man tik 19-ieji ėjo, mokyklą baiginėjau. Virginijus perėmė dalį akcijų todėl, kad išlaikytų ir valdytų įmonę. Kitą dalį akcijų valdė mano mama, bet ji į verslą nesikišo. Einant metams, keitėsi verslas, keitėsi idėjos, reikėjo ieškoti naujų nišų. Buvo ir kreditų, paimtų verslams, kurie neišsivystė. V. Petronis stabilizavo įmonės veiklas, nors galėjo nueiti į bankrotą, galėjo šalia kitą įmonę įsisteigti. Kiek matau tokių dabartinių situacijų... Manau, mūsų atveju, veikė šeimos, draugų santykiai, garbės žodis. Aš prie verslo prisijungiau 2008 metų sausio mėnesį, baigdamas bakalaurą studijas. Bet darbo pradžioje man atlyginimą mokėjo ne už nuopelnus, o avansu. Virginijus iki 2014 vadovavo įmonei. Aš buvau komercijos direktoriumi“, - „Aukštaitiškam formatui“ pasakojo L. Pakeltis.

„Tauro“ pavadinimo teko atsakyti, o „ESSPO“ pasirinktas atsitiktinai, Pakelčiams apsilankius Suomijos Espoo mieste. „Kai noriu papūsti krūtinę, sakau, jog „ESSPO“ - tai Europos Sąjungos strateginė prekybos organizacija“, - juokėsi verslininkas.

Dvi esminės veiklos kryptys

Prekiauti ledo tirpikliais „ESSPO“ pradėjo 2006-aisiais, o prieš kelerius metus bendrovė ėmėsi naujos veiklos - medienos importo, apdirbimo ir eksporto. Tirpikliais lėktuvų pakilimo nusileidimo takams anykštėnai prekiauja daugiau nei 20- yje šalių, mediena išvežama į Australiją, Indiją,

► Verslininkas Lukas Pakeltis sako, kad politika išmokė atsargiau vertinti ir verslo žmones.

Vakarų Europą. Dalis medienos realizuojama ir Lietuvoje. Iki karo Ukrainoje didžiąją dalį medienos „ESSPO“ įsiveždavo iš Rusijos, bet dabar šis kanalas baigia užsidaryti.

L. Pakeltis „Aukštaitiškam formatui“ sakė, jog 60 proc. pajamų bendrovė gauna iš medienos, 40 proc. - iš chemijos. Prekyba cheminėmis medžiagomis yra pelningesnė, tačiau ji sezoninė, juk vasarą ledo tirpikliai nėra naudojami.

Trečioji įmonės veiklos kryptis - savotiškas bandymų poligonas, investicijos į naujas verslo idėjas.

UAB „ESSPO“ tiesiogiai dirba 16 žmonių, didžioji jų dalis - Anykščių kon-

toroje. „ESSPO“ dirba ir trys vilniečiai vadybininkai, kuriems sostinėje įkurtas įmonės ofisas.

Nuotoliniu būdu L. Pakeltis ir pats nemėgsta dirbti bei pastebi, kad dirbant iš namų krinta ir vadybininkų darbo efektyvumas. „Mūsų verslas toks, jog darbuotojai turi nuolat tarpusavyje komunikuoti. Dirbant nuotoliniu būdu, veiklos vyksta, viskas lyg ir tvarkoje, bet tampame inertiški, panašūs į valdišką įstaigą“, - ironizavo verslininkas.

Įskaičiuojant antrines įmones ir partnerius, UAB „ESSPO“ darbo suteikia apie 100 žmonių. „Per pastaruosius kelerius metus stabilizavosi įmonės veiklos, susiformavo darnus kolektyvas, bet karas Ukrainoje viską keičia iš pamatų, tiek turint galvoje skaičius, tiek ir vertybinį kompasą. Ypač medienos versle daug nežinomųjų, bet, tikiuosi, uždirbsime

bent tiek, kad neprireiks atleisti iš darbo žmonių“, - kalbėjo UAB „ESSPO“ vadovas.

Tęsia tėvo „kavagėrių“ tradiciją

Du kartus per dieną visas „ESSPO“ kolektyvas kartu sėda gerti kavos. Pasak Luko, šią tradiciją pradėjo jo tėtis. „Jie, matyt, ir brendžio išgerdavo, mes - tik kavos“, - šypsojosi verslininkas. Jis dėstė, kad per „kavagėrius“ apie darbą nekalbama: tos drauge leidžiamos minutės skirtos atsipalaiduoti.

Ypač svarbių klientų vadybininku UAB „ESSPO“ dirba jaunesnis Luko brolis Kipras. Abu Pakelčiai turi ir kitus verslus, tačiau, pasak L. Pakelčio, brolis ir „ESSPO“ yra svarbus žaidėjas.

„Jis kuruoja strateginius klientus ir strategines rinkas. Šiame darbe jis pakeitė mane ir kartais darbą atlieka geriau nei man pavykdavo. Abiejų mūsų kelias buvo panašus, nors mes ir pakankamai skirtingi. Brolis žymiai karštesnis, principingesnis, ne toks diplomatiškas. Aš kartais norėčiau net mažiau tos diplomatijos turėti. Kartais gal per ilgai bandau rasti išėjimą iš situacijos - dar vis svarstau, o jau seniai reikėjo nukirsti. Bet charakteriai charakteriais: jeigu turi smegenų - išieitį rasi.

Nei su V. Petroniu niekada nebuvau rimtai susipykęs, nei su broliu“, - aiškino L. Pakeltis.

Pasikeitė požiūris į pinigus

Verslininkas kalbėjo, jog paauglystėje buvo gerokai „pasikėlęs“ - tėtis gerai uždirbo, sūnūs turėjo visko, ko tik norėjo. Po tėčio mirties greitai sunkiai susirgo ir mama, todėl Lukui ir Kiprui į gyvenimą teko kabintis patiems. „Nebevertinu žmonių pagal pinigus. Šiandien jų turi - rytoj gali neturėti. Tas gyvenimo etapas pakeitė vertybes, o ir šalia buvę žmonės atsisiėjo. Pažįstų tokių, kurie cigaretę gali surūkyti, tik susisukę ją į penkiašimtinį banknotą... Didžiavimasis pinigais - ne tik tuštybė, bet ir kvailystė. Realiai visiems „džin“ tas tavo kietumas“, - kalbėjo L. Pakeltis.

Pasak verslininko, jeigu tavo pajamos pasikeis nuo tūkstančio iki 10 tūkst. eurų per mėnesį - tu pajusi esminį gyvenimo pagerėjimą, bet jeigu

► UAB „ESSPO“ įkūrėjas Kęstutis Pakeltis (1960-2004) su sūnumis Luku ir Kipru bei žmona Danute (1961-2009).

nuo 10 tūkst. iki 30 tūkst., - pinigai jau bus tik skaičiai. „Kai esi jau keturių nulių zonoje, vien tik pinigai nebemotyvuoja. Jų jau realiai užtenka ir tada tu gali tapti pats savo įkaitu. Tada prasideda amžinoji grandinė: geresnė mašina, didesni prabangos dalykai ir taip be galo... Stop nebebus, laimė prarasi. Reikia turėt namus, pajamas, santaupų. Kai yra saugumas, tada motyvuoja tik savirealizacija“, - aiškino UAB „ESSPO“ vadovas.

Ar tėtis pasakytų: „gerai pavarėte“?

Kęstutis Pakeltis anykštėnų buvo gerbiamas, tad kai kažkas pasako, kad Lukas charakteriu panašus į tėtį, jis tai priima kaip komplimentą. L. Pakeltis sako, kad tėčio, kaip vadybininko, vertinti negalys, nes buvęs per jaunas suprasti to meto verslo niuansus. Jautė tik, kad verslo susitikimuose, į kuriuos jį kartais vaikystėje nusiveždavo, tėtis yra gerbiamas. Pas Pakelčius lankydavosi tuometinis Anykščių rajono meras Darius Gudelis, o Lukui tai taip pat atrodė kaip tėčio statuso įvertinimas. „Aš kartais pagalvoju, ką apie mudu su broliu dabar pasakytų tėtis. Tikiuosi sakytų: „liuks, gerai pavarėte.“ Nors gal jis pats būtų pasiekęs ir daugiau nei mes“, - svarstė L. Pakeltis.

Politika išgydė naivumą

L. Pakeltis - liberalas, Anykščių rajono tarybos narys, vienas svarbesnių rajoninės politikos žaidėjų.

Politikavimą Lukas vadina savotišku išskrypimu, tačiau sako, kad iš jo ir kaip verslininkas gavęs naudos. Turėdamas politinės patirties, jis versle daugiau skaičiuoja, modeliuoja, vertina, ar tikrai bus taip, kaip kažkas pasakė. „Buvau auklėjamas, jog žmonėmis reikia tikėti. Ir dabar tikiu, bet pagalvoju, kad gali būti ir kitaip, nebesu toks atlapaširdis. Politika išmokė perlipti ir tam tikrus tabu. Jeigu matai, kad geriau su kažkuo pasikalbėti, reikia pasikalbėti. Net ir su nemėgstamu žmogumi ar su konkurentu. Orumas neleidžia, bet reikia, nes taip bus naudingiau. Ir ne tik pačiam asmeniškai“, - aiškino verslininkas.

„Politika - tai melavimo menas... Kai kas nuo melavimo ir intrigų netgi įsikrauna energijos. Aš nepriprantu prie to. Galiu aš politiką žaisti. Užsidedi kaukę, priimi taisykles ir žaidi. Bet ar man tai kelia džiaugsmą? Ne. Gal kažkam politika yra toks didžiulis tikslas, jog jie gali padaryti bet ką, kad tą tikslą pasiektų. Man tas tikslas atrodo per daug menkas, kad jį dėčiau tiek savo energijos. Gal dėl to aš į politiką visa savo esybe taip ir nepanyrū“, - požiūrį dėstė anykštėnas. Pasak jo, melas yra esminis skirtumas tarp verslo ir politikos, versle žmogų gali apgauti tik vieną kartą, o politikoje melas - natūralus reiškinys.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Bajorišku mostu Skiemonių centras nušvito...

Prieš keletą metų buvęs pilkas Skiemonių centras atrodė apgailėtinais. Trys pilki, metų naštos palytėti nudryžę valdiški pastatai beveik nerodė gyvybės ženklų. Juos nupirkęs verslininkas, Skiemonių patriotas, Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos narys (Iš tėvo pusės herbas „Dubrawa“ iš motinos – „Lodžia“) Zenonas Karalkevičius su meile ir, manyčiau, skoningai juos restauravo bei įkurdino čia svečių namus, karčemą ir Palaimintojo Teofiliaus Matulionio muziejų. Nūnai šie mediniai pastatai šviečia baltom langinėm, kviečia stabtelėti, užsukti į vidų. Pažymėtina, kad Zenonas ir be valdžios pagalbos, ir europinių pinigų apsiėjo, tad būtent Z. Karalkevičiaus dėka Skiemonys nušvito ir tiesiogine žodžio prasme, ir istorine atmintim.

Jonas Junevičius >

Sugrįžo į gimtąjį kraštą

Susitinkame kieme ir pasilabinę užsukame į vieną iš trijų baltom langinėm šviečiančių namų. Vidus, kaip ir išorė, dvelkia senove, kurią

► Zenonas Karalkevičius džiaugiasi, kad naujam gyvenimui pavyko prikelti tris Skiemonių centro pastatus, ir kviečia pakeleivius juose apsilankyti.

liudija beveik žmogaus dydžio laikrodžiai, antikvariniai baldai, puikiai derantys su XXI amžiaus patogumais. Prieš akis – bajorų Karalkevičių ir Bilinskių giminės genealoginiai medžiai su 362 vardais ir pavardėmis, o viršuje - 6 giminės herbai. Z. Karalkevičius gali didžiutis bajoriška

klime, apie kurią sovietmečiu teko patylėti, juolab kad ne vienam plačios giminės atstovui ir Sibiro tremtį teko iškentėti. Skiemonyse, kur prabėgo Z. Karalkevičiaus vaikystė, gyvena jo motina, kitų metų pradžioje švęsianti 90 – metį, o jis, po intensyvių darbo klajonių atpirkęs senelių namus, įsikūrė Kurklelių kaime. Augo, kaip ir visi bažnytkaimio vaikai: lakstė, šėliojo su broliu Stanislovu ir sese Regina, kurie dabar įsikūrė Vilniuje. Prisimena, kad mokslai nelabai traukė, tad po aštuonių klasių išvyko į Kauną mokytis miškininku. „Mano seneliai, dėdės buvo miškininkai, jaučiausi esąs gamtos vaikas, tad pasirinkęs tokį gyvenimo kelią neapsirikau. Baigus miškų ūkio technikumą tris metelius teko tarnauti sovietinėje armijoje - buvau jūrininku

► Užlipus laiptais ir pasukus į kairę, galėsite aplankyti buvusiam Skiemonių valsčiaus valdybos pastate esančią Palaimintojo Teofiliaus Matulionio atminties ekspoziciją.

1930-1940 m. Skiemonių valsčiaus viršaitis Antanas BRAŽĖNAS (1889-1967)

► *Buvusiame valsčiaus viršaičio kabinete šeimininkauja Zenonas Karalkevičius, o ant sienos - du dešimtmečius viršaičiu dirbusio Antano Bražėno portretas.*

Baltijos jūroje. Pamilau jūrą, nebuvo taip ir blogai, nes po dvejų metų, kai grįžau atostogų, norėjau vėl grįžti į laivą, - prisiminė Z. Karalkevičius. – Po armijos dirbau Mickūnų girininkijoje, šiek tiek ragavau statybininko duonos, dirbau Anykščių statybinių medžiagų kombinate (Dabar AB „Anykščių kvarcas“) tiekimo skyriaus viršininko pavaduotoju. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, sugrįžau prie miškų, verčiausi privačia miškininkyste“, - prisiminė Z. Karalkevičius, pastebėdamas, kad jam sekėsi, o ką sukauptė, investavo gimtinėje, Skiemonyse, nuo kurios niekada nutolęs ir nebuvo. „Jaunystės metais Skiemonyse

buvo daug jaunimo. Nenuostabu, nes čia veikė vidurinė mokykla, ambulatorija, vaikų darželis, čia buvo apylinkės, kolūkių centras. Kas dabar beliko? Mokykla seniai užvėrė duris, ambulatorijos nebėra, buvusiam vaikų darželyje įsikūrė seniūnija, biblioteka. Skiemonis apleido net paštas. Miestelio centras tapo pilkas, pilnas apleistų ir niekam nebereikalingų pastatų. Tiesiog buvo skaudu žiūrėti. Kai sužinojau, kad jie parduodami, nusprendžiau įsigyti“, - mintimis dalijosi verslininkas Zenonas Karalkevičius.

Vaikystės draugų mintys tapo realybe

Z. Karalkevičius mokėsi vienoje klasėje su Skiemonims neabejingu dabartiniu A. Baranausko ir A. Vienuočio - Žukausko memorialinio muziejaus direktoriumi Antanu Verbicku. Jiedu neretai susitikdavo, abiem skaudėjo širdį dėl nykstančių, turtingą istorinę praeitį menančių pastatų likimo. Kadaise jiedu prašneko apie prieš Skiemonių valsčiaus pastatą stovėjusį Vytauto Didžiojo metais (1930 m.) pastatytą, drožiniais puoštą kryžių (autorai - Antanas Gavėnas su sūnumi Vincu), kuris po karo buvo „stribų“ suniokotas, tuomet kilusi mintis jį atstatyti. Z. Karalkevičius kryžių atstatė popiežiaus Pranciškaus vizito Lietuvoje išvakarėse, 2018 – aisiais metais. Beje, pagal senas nuotraukas jį atkūrė kryždirbys Gintaras Šimonis, kryžiaus kūrėjo giminaitis. Prie istorinių Skiemonių valsčiaus ir Šaulių namų pastatų ant dekoratyvinių kolonų įrengtos atminimo lentos su Nepriklausomybės kovų 1919 – 1920 m. savanorių iš

Skiemonių valsčiaus pavardėmis, įamžintas ir Vyčio Kryžiaus ordino kavaličiaus, skiemoniečio Simo Bobelio atminimas. „Jaučiau bendraklasio moralinį palaikymą, vėliau - ir dalykinę pagalbą įgyvendinant sumanymus“, - sakė Z. Karalkevičius.

Nors esu nemažai Lietuvos miestelių apvažiavęs, kraštotyros muziejų muziejėlių aplankęs, tačiau tai, ką regėjau Skiemonyse, niekur kitur matyti neteko. Pastatas, kuriame pradėjome pokalbį, pasirodo, stovi XVIII amžiuje pastatytos žydų bendruomenės sinagogos vietoje, kuri po holokausto, žydų nebelikus, 1942 metais buvo nugriauta. Jos vietoje atvežtas ir pastatytas Smaltiškio dvare stovėjęs Vlodo (1888 – 1942) ir Eleonoros (1895 – 1963) Čečergių, kurie su sūnumi Vladislavu buvo ištremti į Sibirą, pastatas. Čečergis žuvo lageryje, o žmona su sūnumi į Lietuvą nebegrįžo. Jų šeimos namas 1946 metais buvo pervežtas į Skiemonis ir pastatytas buvusios sinagogos vietoje. Pastate kelis dešimtmečius veikė vidurinė mokykla, kuri vėliau persikėlė į naują pastatą. Po 1990 – ūjų pastatas merdėjo. Prieš metus Z. Karalkevičius jį restauravo. Pobūviui ar smagiam grupės draugų pasisėdėjimui - erdvus kambarys su antikvariniais baldais, gretimame - medžioklės muziejėlis, kuriame saugomi giminės ir paties Zenono medžioklės trofėjai, šimtmetis medžioklės krepšys ir įrankiai šoviniams gaminti. Takelis link pastato apsuptas išlankių medžių su į juos įkeltais inkilais. Šį kampelį Z. Karalkevičius tvarko, nors jis jam ir nepriklauso, mat valdžia dėl biurokratinių slenksčių jam negali leisti įteisinti. Beje, užklausus, ar rajono, seniūnijos valdžia jam padedanti, gal pastatus restauravęs už europines lėšas, iš Zenono veido šypsena dingo. „Viską, absoliučiai viską, padariau pats, savo lėšomis. Bandžiau gauti paramą kavinės įrangai. Mergaitė parašė projektą, tačiau nieko negavau. Atseit balų pritrūko. Žinai, jeigu jau nepadeda, tai bent tegul netrukdo“, - sakė Z. Karalkevičius.

► *Daug metų šiame pastate veikė vidurinė mokykla.*

► *Daug garbaus amžiaus skiemoniečių mena sėdėję tokiame mokykliniame suole.*

► Zenonui Karalkevičiui dažnai tenka pabūti gidu Palaimintojo Teofiliaus Matulionio atminimo ekspozicijoje.

užsuka ne tik paskanauti lietuviškų patiekalų: pasak jo, karčema iš karto tapo susibūrimų vieta. „Vyksta kraštiečių susitikimai, šventės. Sugrįžę į gimtinę buvę bendraklasiai užsuka į karčemą, nuotraukose ieško savęs, suradę džiaugiasi, prisimena jaunystę, draugus. Kai kuriems kyla mintis organizuoti savo laidos susitikimą“, – pastebėjo Z. Karalkevičius.

Stengiasi išsaugoti praeities relikvijas

Šiek tiek atokiau, ūkiniame pastate, Z. Karalkevičius įrengė savotišką savo giminės ir senosios buities muziejų. Bajoriškos kilmės Karalkevičiai nebuvo abejingi krašto istorijai. Senienas kaupė Zenono tėtis, savo krašto ir giminės istorija domėjosi ir tai, kas išlikę, stengėsi išsaugoti Zenonas. Jam ypač patrauklūs rankų nuglostyti senosios buities rakandai, tad ekspozicijoje – „samovari“, lygintuvai, linų mintuvai ir šukos, rankšluostinės, pakinktai ir staliaus įrankiai. Vienas unikalus eksponatas Z. Karalkevičiui ypač brangintinas. Tai veikiantis malūno maketas, 1912 metais kruopščiai sumeistrautas Zenono senelio Povilo Pipiro, kai jam tebuvo 12 metų. Panevėžyje, ūkininkų parodoje, malūnas pelnė pagrindinį prizą, pasak Zenono, po parodos gabų vaiką norėta išvežti mokyti į Lenkiją, tačiau vaikas buvo reikalingas ūkyje, tad tėvai neišleidė... Išlikusi ir senelio iš Sibiro parsivežta „Peterburgska“ armonika, ir

Praveriame dar vieno istorinio pastato - buvusių Šaulių namų, dabar karčemos, duris. Prie lango jaukiai įsikūrusi pietauja šeimyna. Ant sienų – išdindintos istorinės tarpukario Skiemonių nuotraukų reprodukcijos, liudijančios apie kelis tūkstančius gyventojų turėjusio miestelio gyvenimą. Šaulių namai 1931 metais pastatyti du prieškarinio dešimtmečio viršaičiu buvusio Antano Braženo (1886 – 1967) ir mokytojo Juozo Kardono iniciatyva. Statyboje panaudoti Sungailos dvaro svirnai. Šaulių namuose vykdavo miestelio šventės, rengiami vaidinimai. Sovietmečiu pastate veikė Skiemonių kultūros namai, kuriuos uždarius nuo 2019 – ūjų sėkmingai veikia Z. Karalkevičiaus privati maitinimo įmonė - karčema „Šaulių namai“. Be jau minėtų istorinių nuotraukų, palubėje kabo originalūs paties Z. Karalkevičiaus sumąstyti šviestuvai iš senelio „grėbelkos“ ratų. „Vaikystėje man su ja teko šieną grėbti. Ji visa, išskyrus grėblį ir ratlankius, buvo medinė, tikras technikos šedevras“, – prisiminė Zenonas. Ir tai ne viskas. Dengtos lauko terasos sieną dabina Skiemonių mokyklos visų

abiturientų laidų (nuo 1956 iki mokyklos uždarymo 2010 – aisiais) nuotraukos, šalia pateikiami mokinių, mokytojų sąrašai, trumpi komentarai. Pasak Z. Karalkevičiaus, į karčemą žmonės

► Vyskupas Teofilus Matulionis su giminaičiais ir Gintviliškio, esančio už 4 km. nuo Skiemonių, vietiniais kaimiečiais po kryžiaus pašventinimo nusifotografavo giminaičio Kazio Strazdo sodyboje. Sodyba išlikusi, tačiau šiuo metu negyvenama. Palaimintojo Teofiliaus Matulionio atminimo ekspozicijos nuotrauka.

► „Šiam medžioklės krepšui apie 100 metų“, - sakė Zenonas Karalkevičius.

į metalo supirktuves pretendavusios buvusios tarybinių Skiemonių įstaigų iškabos, tarp jų ir vidurinės mokyklos bendrabučio. Zenono atmintyje gyva kiekvieno eksponato istorija, tad jis gali pasakoti ir pasakoti...

Valsčiaus valdybos pastate – Palaimintojo Teofiliaus Matulionio muziejus

Praveriame dar vieno istorinio pastato, kuriame nuo 1918 – ujų buvo įsikūrusi Skiemonių valsčiaus valdyba, duris. Ne taip seniai iš jo išsikraustė paštas. Koks sutapimas! Po šimto metų pastate atidaryta Teofiliaus Matulionio - Palaimintojo, Lietuvos arkivyskupo, kankinio (1873 – 1962) - atminimo ekspozicija. Jo nenutrūkstamą ryšį su gimtine liudija nuotraukos ir jo, deja, neišlikusios sodybos, paženklintos skulptūrine kompozicija gimtajame Kudoriškio kaime, basomis kojomis liestas laiptų akmuo. Eksponuojamos sovietinės valdžios sukurtos T. Matulioniui bylos, jo rašytų laiškų kopijos. Nuotraukos liudija, kad vyskupas dažnai lankydavosi gimtinės kaimuose, šventino juose pastatytus kryžius. 1934 m. vasarą viešėdamas gimtinėje, vyskupas T. Matulionis dvi savaites buvo apsistojęs giminaičių Teofilio ir Petronėlės Balaišių sodyboje Spiečiūnuose. Prie Balaišių ir kitų kaimo sodybų buvo pastatyti keli ąžuoliniai kryžiai, kuriuos pašventino vėl čia atvykęs 1938 – ujų vasarą. Gretimame kambarėlyje – skiemoniečių kunigų portretai, šventųjų paveikslai. Vėlgi šiai ekspozicijai įrengti lėšomis Z. Karalkevičiaus niekas neparėmė. Kaip galėjo, talkino tik tas pats bendramintis, bendraklasis A. Verbickas.

Muziejų, kuris įtrauktas į „Lietuvos privačių muziejų žinyną“, galima aplankyti karčemos „Šaulių namai“ darbo metu. Karčemoje, beje, galima gauti ir Z. Karalkevičius išleistą informatyvų,

► Šiam veikiančiam malūno modeliui 110 metų. Jį sumeistravo dvylikametis Zenono Karalkevičiaus senelis Jonas Pipiras.

gausiai nuotraukomis iliustruotą, nuo XV a. iki šių dienų Skiemonių istoriją atspindintį leidinį. Jame pateikiami įvykiai žadina istorinę atmintį ir intriguoja giliau pažinti Skiemonis, pamatyti Malūno gatvėje esantį seniausią miestelio namelį, manoma, pastatytą iš buvusio vienuolyno, kuris degė apie 1820 metus, raštų. Po Antrojo pasaulinio karo trobelėje gyvenęs kunigas Jonas Šveja slapta vaikus mokė maldų.

„Statybas sunku pradėt, pabaigt - neįmanoma“

Šią frazę Z. Karalkevičius ištarė, kai prieš atsisveikindamas paklausiau, kokie jo ateities planai. „Reikia įrengti buvusio valsčiaus valdybos pastato dalį, kurią paliko ten buvusi pieninė, pastatų palėpes, kieme įrengti vaikų žaidimo aikštelę, iš esmės remontuoti ūkinį pastatą, kuriame įkurdintas giminės muziejus“, - sakė tvirto sudėjimo vyras, pastebėjęs, kad vasaromis sukuriantis apie 15 darbo vietų. Ir džiaugėsi, kad dar vienas istorinis miestelio centro pastatas atgyja – restauruojamas malūnas, kuris įamžintas lietuviško meninio filmo „Vyrų vasara“ kadruose.

► Restauruoti Skiemonių centro pastatai šviečia baltom langinėm.

O gal visgi bus pranašu savame krašte...

Vasarą bus baigtos beveik 11 tūkst. kv. m ploto „Teltonikos technologijų centro“ Molėtuose statybos. Šio projekto vertė - 34 mln. eurų. Iš Molėtų rajono kilęs „Teltonikos“ įmonių grupės įkūrėjas ir vadovas Arvydas Paukštys savo tėviškėje ketina įkurti 500 gerai apmokamų darbo vietų.

„Teltonikos“ įmonių grupėje sutelkta 2300 darbuotojų, pernai metų įmonių grupės pardavimų apimtys buvo didesnės nei 200 mln. eurų. Įmonių grupės metinis veiklos rezultatas - 39 mln. eurų pelno.

Pagrindinis „Teltonikos“ ofisas yra Vilniuje, tačiau, kol Molėtuose vyksta statybos, A.Paukštys kelis kartus per savaitę važiuoja į objektą paraginti statybininkų. Šalia būsimojo „Teltonikos technologijų centro“ Molėtuose, statybininkų vagonėlyje, verslininkas atsakė ir į „Aukštaitiško formato“ klausimus.

••• Vidmantas Šmigelskas ►

Taisė viso kaimo televizorius

- „Teltonikos“ internetinėje svetainėje skelbiama, kad pagrindinės Jūsų parduodamos prekės yra modemai, tinklų sietai, maršrutizatoriai, šakotuvai, IoT platformos, telemedicininiai prietaisai ir kt.. Gaminių spektras paprastam mirtingajam sunkiai suvokiamas. Jums reikėjo sugalvoti produktus, juos sukurti ir rasti rinkas. Iš kur tiek fantazijos?

- Baigęs Molėtų vidurinę įstojau į tuometinį KPI, į elektronikos konstravimo specialybę. Metus pasimokiau, paskui - dveji metai kariuomenėje, po to grįžau į studijas. 1990 -aisiais baigiau KPI, gavau paskyrimą į Vilnių. Versle esu nuo 1992-ųjų, praktiškai nuo 1992-ųjų konstruoju ir gaminu elektroniką. Prieš 30 metų, kai rašiau diplominį darbą, sakiau, kad ateitis priklauso lanksčiai automatizuotai gamybai. Taip ir yra. Sakiau, kad niekam nereikia daug vienodų gaminių, visiems reikia skirtingų gaminių. Ir tik lanksti, automatizuota, perderinama gamyba tai gali įgyvendinti. Aš darau tai, apie ką prieš trisdešimt metų rašiau savo diplominiame darbe.

- Kokie buvo tie „lankstūs automatizuoti gaminiai“ 1992 metais?

- Diplominį rašiau apie gamybos profilį, o ne

► Iš Molėtų rajono kilęs „Teltonika IoT Group“ Prezidentas bei įmonių grupės savininkas Arvydas Paukštys naujame technologijų centre Molėtuose ketina įdarbinti apie 500 žmonių: apie 200 gamybininkų bei apie 300 IT specialistų ir inžinierių.

apie gaminius. Kaip padaryti robotizuotą gamybą, kad ji būtų perderinama ir galėtų gaminti skirtingus gaminius. Aišku, gali štampuoti milijonus vienodų kibirų. Pigu. Bet mano idėja buvo koncentruota į tai, kaip pigiai pagaminti skirtingus gaminius, nes vienam reikia vienokio gaminio, kitam - kitokio. Mūsų daiktų interneto gaminiai labai skirtingi, turime tūkstančius klientų ir kiekvienas klientas gauna unikalų produktą. Ir Molėtuose mūsų tikslas yra prisiderinti prie skirtingų klientų poreikių ir robotizuotomis sistemomis pagaminti jiems reikalingus skirtingus gaminius. Reikia matyti, kas bus ateityje. Trisdešimt metų į priekį. Turėti intuiciją, nuojautą. Kita

vertus, ateitį mes patys juk ir kuriame, todėl neturime galvoti, kad mes negalime pakeisti ateities. Jeigu turi idėją, turi užsispyrimo ir gali daugelį metų siekti tikslo, tai galų gale pavyksta. Aš ir esu pavyzdys. Pavyko.

- Atsiment save - paauglį? Tikėtina, kad jau ir tada išsiskyrėte iš minios...

- Dešimtoje klasėje ne mokytoja, o aš fiziką vietoje jos dėščiau. Būdavo, mokslo metų pradžioje gaunu fizikos vadovėlį ir aš jį jau iš karto moku, todėl per pamokas labai nuobodžiaudavau. Tada mokytoja sakydavo - kad netriukšmautum, eik prie lentos ir kitiems aiškink. Iššūkis. Pats supranti, bet reikia dar kitam

► „Teltonikos“ gamykla Molėtuose turėtų pradėti veikti jau rugsėjo mėnesį. Šio projekto vertė 34 mln. eurų, pastato plotas - beveik 11 tūkst. kv.m.

sugebėti paaikinti.

Elektronika susidomėjau penktoje klasėje ir sukonstravau pirmąjį radijo imtuvą. Norėdamas suprasti, kas yra elektronika, mokiausi ir rusų kalbos, nes visi elektronikos žurnalai buvo rusiški. Ėjau į biblioteką, ėmiau visas knygas, bibliotekoje nebuvo knygų, kurių nebūčiau perskaitęs. Susikonstravus radiją, buvo labai idomu išgirsti radijo stotį „Majak“ per ausines. Nuo 6-7 klasės jau stiprintuvus, šviesos muzikas konstravau. Būdamas septintokas - aštuntokas visiems kaime taisiau televizorius, radijus. Užsidirbdavau kapeiką, nusipirkdavau dar detalių. Molėtų rajone, ko gero, buvo tik vienetai tokių, kurie visa galva buvo į elektroniką panirę. Vėliau prasidėjo schemotechnika, programavimas. 1986 metais, jau būdamas studentas, sukonstravau, ko gero, pirmąjį Lietuvoje kompiuterį „Radio 86“. Radijo žurnale buvo tokio kompiuterio schemas. Sukonstruoji, prie televizoriaus prijungi, rašai esembleryje programas, bėgioja tokia gyvatėlė, valgo, didėja smaugliukas. Tokia pirmoji mano sukurta programa buvo esemblerių parašyta. Paskui viskas darėsi dar sudėtingiau, atsirado sinkler kompiuteriai. Būdamas studentu gaminu tuos kompiuterius ir pardavinėjau kitiems studentams. Kai baigiau universitetą, pradėjau savo verslą. Telefonai... Telefonai, nustatantys skambinančiojo numerį. Situacija tada buvo įdomi, visi norėjo žinoti, kas skambina, iš kur... Važinėjau traukiniais į Leningradą detalių. Vežiausi. Litavau, litavau, litavau... gaminu. 1995 metais atėjo bankų krizė ir viską, ką buvau uždirbęs, praradau. Ir vėl viską pradėjau nuo nulio. Daug kartų teko startuoti nuo nulio. Kaip tik tais metais, kai praradau pinigus, ruošiausi atidaryti gamyklą. Projektą teko atidėti dešimčiai metų. O dabar tik plečiamės. Per visą pasaulį. Kai įstojome į Europos Sąjungą, kai atsiradė daug durų, pasidarė lengva ir gaminti, ir eksportuoti prekes. Pradėjau kurti daiktų internetą, mobiliąsias technologijas. Niekas Lietuvoje tuo neužsiėmė. Visiems atrodė kosmosas tos mobilios technologijos. Bet išmokėm žmones, kaip jas kurti ir gaminti. „Teltonikai“ šiemet bus jau 24 metai, o mes vis kuriam...

Paprasciausiai - reikėjo pinigų...

- Kas teikė stimulą kurti verslą? Supratau, kad Jūs jau studijų laikais buvote pakankamai turtingas žmogus...

- Nebuvau turtingas. Aš buvau iš kaimo. Turėjau vertis ne dėl to, kad būčiau turtingas, o todėl, kad turėčiau kažką, kad kažką galėčiau nusipirkti.

Augau keturių vaikų šeimoje, buvau vyriausias ir nelabai man tėvai galėjo padėti. Turėjau pats pasirūpinti savimi. Be to, aš pats užauginau penkias dukras. 1998 metais aš buvau socialiai remtinas, gyvenau socialiniame būste ir galvojau, kaip duonos nusipirkti. Neturėjau aš jos šaldytuve. Verslą kūriau ne dėl to, kad labai jo norėjau. Jau baigdamas studijas turėjau du vaikus ir man reikėjo galvoti, kaip išmaitinti šeimą, kaip būstą nusipirkti, kaip iš viso užsikabinti tame gyvenime. Apie turimą verslą - minties nebuvo. Reikėjo galvoti, kaip duonos nusipirkti, ir tai nebuvo taip paprasta. Tėvai lašinių įdeda, duonos nusiperki. Ir visas maistas. Po krizės, kai praradau „Litimpeks“ laikytus pinigus, kokius 3-4 metus buvo labai blogai. Buvo jau keturi vaikai, atsiradai šaldytuvą - duonos nėra. Ką daryti... Na, nėra duonos... ir darbo nėra. 1998 metais - Rusijos krizė, buvo visai prastai. .. Paskui po truputį užsivedžiau. Realiai tas verslas prasidėjo tik nuo 2004 metų. Pradžioje, kad užsidirbtum, reikėjo dirbti savo rankomis. Paskui, kai atsirado kažkoks startinis kapitalas, galėjau kažką samdyti. Pradžioje - ką tu gali samdyti, už ką samdyti? Reikia nupirkti detalių, reikia iš kažko daryti tą verslą. Ir taip buvo gana ilgai. Prireikė nemažai metų, kol susikroviau šiojį tokį kapitalą. Bankai neskolina, nes tu nieko neturi... Dabar lengva pasiskolinti. O tada buvo iššūkių.

- Kiek metų praėjus po verslo starto galėjote sau pasakyti - „dabar aš jau esu pasiturintis ir saugus“?

- Galiu pasakyti, jog gal tik prieš kokius ketverius-penkerius metus pasijutau saugus. Kokius 25-erius metus nebuvau tikras, kad jau gerai, kad jau gyvenu. Vis išbandymai, nežinau - išgyvensi, neišgyvensi. Mano verslai

nebuvo paprasti. Daug iššūkių. Negali darbuotojams pasakyti, kad blogai... žmonių jau pusė tūkstančio dirbo. Turi galvoti apie juos. Apie save - paskiausiai. Stengiesi, skoliniesi, bandai uždaryti projektus. Nes buvo ir nesėkmingų projektų. Tai dabar jaunimas greitas... Vienaragis. Gavo greit pinigų... Aš viską pats po kruopelytę surinkau...

Bažnyčią pastatė skolintais pinigais

- Jūs pastatėte Balbieriškio ir Alvito bažnyčias. 1,4 mln. eurų skyrėte Molėtų bažnyčios rekonstrukcijai, šimtais tūkstančių eurų remiate studentus, savivaldybėms padėjote kovoti su Covid -19. Gero įmonės įvaizdžio formavimui užtekę dešimteriopai mažesnių sumų... Kada pradėjote dalytis pinigais ir kodėl?

- Pradžioje neturėjau kuo dalintis. Ir mano pirmasis projektas - Balbieriškio bažnyčia - buvo iš skolintų lėšų. Banke pasiskolinau 7 milijonus ir vieną milijoną Balbieriškio bažnyčiai atidaviau. Jeigu žlugsiu - ar šeši, ar septyni milijonai... Koks skirtumas, kiek tu prarasi? Kai neturėjau, tai ir nesisielojau. Pagalvoju - gal kaip nors. Ne dėl viešųjų ryšių aš remiu. Būna, kad tiesiog reikalauja paramos. Būna, kad pats neįdėsi, kad noriu kažką daryti. Daryk, jeigu nori ir gali. Tiesa, buvo ir tas mano minėtas Balbieriškio bažnyčios pavyzdys, kai norisi ir negali. Tada pasiskolinti pinigus ir padarai. Paskui užsidirbau. Fuuuu, ramu, išplaukiau! Klebonas dažnai klausdavo - „Na kaip? Nežlugsai?“ Sakau: „Dar nežinau, dar nežinau.“ Praėjo kažkiek metų - žiūriu, viskas susitvarkė. Gal ir Dievas padėjo. Tada neturėjau vilčių, kad labai prasimušiu. Tas projektas pavyko, paskui kitas pro-

jektas... Ir tas pasisekė. Dabar galvoju, jog jau privalau padėti. Ir dėl Molėtų galvoju, kad jau tiesiog privalau. Ateinu čia. Galvoju, kažkuo gal padėsiu. Gal... Nors, kaip ten sako, savam krašte gali ir sudegti. 80 darbuotojų dabar mokosi ir dirba pas mus, Vilniuje, nuo rugsėjo jie čia, Molėtuose, dirbs. Autobusais juos vežiojame į Vilnių. Sako, gerai, patinka požiūris į žmogų, požiūris į darbą. Jaučia žmonės, kad gerai, o kai nereiks važinėti, bus dar geriau.

- Investicija į Molėtus - tik patriotizmas, ar buvo ir pragmatizmo?

- Prieš daugiau nei ketverius metus mano tėvai žuvo avarijoje. Važiavo senu Stacijavos keliu iš bažnyčios. Mašiną, matyt, užnešė. Iš priekio turbūt žmogus greitai važiavo, trenkėsi. Žuvo abu du tėvukai. Aš skridau į Kiniją, reikėjo apsisukti, grįžti. Taip sunku buvo lėktuve... Po tėvų mirties pradėjau rečiau važinėti į Molėtus. Bet, kai tik atvažiuoju, artimieji sako - visur padedi, o Molėtams nepadedi. Sakau, o kuo aš padėsiu? Paskui Vilniuje, Liepkalnyje, pradėjome statyti gamyklą. Netelpame į sklypą, žemės nėra, galvoju - kol ten susitarsi... O čia dar meras Saulius Jauneika atvažiavo, sako, gal norite investuoti į Molėtus. Sako, turim galimybių, nurodė vieną, kitą variantą... Pagalvojau, o gal iš tikrųjų surizikuoti. Niekas aukštųjų technologijų kaime nesiima, o aš pats iš kaimo, galvoju, surizikuosiu. Bala nematė, o gal žmonės išmoks ir dirbs. Gal jiems bus gerai. Ir pabandžiau. O kai atėjau su verslo projektu, tai tuo pačiu metu ir Molėtų bažnyčią restauruojam.

- Kai sužinojau paramos Molėtų bažnyčiai sumą, atvipo žandikauliai...

- Kitom bažnyčiom duodu, o čia savo... gimtoji, priklauso. Tarytum privalau...

- Kunigai dabar prie Jūsų kabineto durų nesirikiuoja?

- Ne. Vyskupai. Kur reikia, tai reikia. Nesakau, kad ir kituose kraštuose nepadedu. Caritas ar Kauno vyskupija, Panevėžio vyskupija jeigu paprašo, tai negaliu atsakyti. Jeigu matau, kad tuo momentu labai reikia. Nereketuojau, nėra prievolės, kad būtinai turi duoti. Yra ir daugiau paramos projektų, tačiau negaliu sakyti, kad visiems, kas tik prašo,

duodu. Daug kam atsakau. Profesionalaus sporto neremiu. Na, lenktyninkui Vaidotui Žalai padėjom. Jo diedukas ir aš buvome kaimynai. Kartu futbolą basi žaidėm. Paprašė. Talentingas vaikas, tegul bando. Kai iš vieno kaimo - kaip tu atsakysi.

Atstovybės - dvidešimtyje šalių

- Sakote, 80 būsimų Molėtų gamyklos darbuotojų mokosi Vilniuje. Gamykloje planuojama 500 darbo vietų. Tikitės visą kolektyvą surinkti Molėtuose?

- Labai norėtusi, kad atsirastų darbuotojų Molėtuose. Gal jaunimas susidomės. Yra iš Utenos, iš Ukmergės besidominčių. Gal kažkas persikels. Yra iš Vilniaus ketinančių kraustyti į Molėtus. Apie dešimt šeimų nori gyventi Molėtuose, pasistatyti namus. Ramesnė aplinka... Visiems gal Molėtai netiks, bet kažkam tiks, kažkas persikraustys. Miestelis bus gyvesnis. Tada, tikėkimės, ir aplink pradės kurtis kiti verslai.

- Buvo prasklendusi idėja, kad „Teltonika“ Molėtuose statys ir daugiabučius namus...

- Na, ne... Meras, regis, surado, kas statys daugiabučius Molėtuose, Liepų kvartale. Porą namų jau projektuoja, gal ir pastatys. Sakiau, kad jeigu jau bus visai blogai, o poreikis bus - tada mes galbūt galime dalyvauti daugiabučių projekte. Aš labai gerai elektroniką gaminu, o statybos man būtų ėjimas į šoną. Ir taip jau gamyklų daug turime pastatyti, o dar į butus mestis... Yra tų, kas moka statyti, tegul tas ir stato.

- Kokia dalis „Teltonikos“ darbuotojų dirba užsienyje?

- Šiuo metu įmonėje dirba apie 2300 žmonių, iš jų apie 600 užsienyje. Pradėjome metus su 2000, baigti turime su 3000. Per metus reikia tūkstantį surinkti. Aišku, per visą pasaulį renkame, ne tik Lietuvoje. Ir gamybos, ir valdymo centras yra Vilniuje.

- Užsienyje yra ir „Teltonikos“ gamyklos, ar tik logistikos padaliniai?

- Gal kažkada ir gamyklų užsienyje atsiras, bet dabar tik pardavimų bei techninės pagalbos ofisai ir sandėliai. Produkciją parduodame 160 šalių.

Visur parduodame, išskyrus blogos reputacijos šalis - Rusiją, Baltarusiją, Šiaurės Korėją, Siriją. O su visomis normaliomis šalimis dirbame. Japonijoje dabar ofisas turi atsidaryti. Ten buvo sunku įeiti. Ir kalbos, ir kultūros skirtumai, atstumai, laiko juostos... Kai kur vietinės komandos dirba. Tada mūsų produktus lengviau parduoti. Vadovauja komandoms paprastai lietuviai, bet dirba ir vietiniai. Pavyzdžiui, Australijoje ofisui vadovauja lietuvis, bet jis Australijos lietuvis. Į Kanadą ir į Meksiką vadovauti nuvažiavo lietuviai. Bet, pavyzdžiui, Brazilijoje, Čilėje - jau vietiniai direktoriai, Indijoje - vietinis direktorius, Ukrainoje - vietinis. Į Singapūrą irgi lietuvė nuvažiavo. Ir vyrą susirado. Vietinį.

Dabar užsienyje turime per 20 ofisų, paprastai vienas ofisas aptarnauja kelias aplinkines šalis. Ofisuose pardavėjai, techniniai inžinieriai. Mūsų daiktų internetas nėra paprastas, tie GPS-ai, routeriai, maršrutizatoriai, elektros įkrovimo stotelės, atsirado ir telemedicina. Reikia pagalbos integruojant sprendimus. Inžinierius bei pardavėjas dirba su klientu, prekės yra šalia, sandėlyje, atsiskaitymai - per vietinius bankus. Greitas servisas, o tada klientas laimingas.

Pas mus dirba apie 500 inžinierių, konstruktorių, programuotojų. „Teltonika“ kuria gaminius, dirba su klientais. Kai klientas sako - man tas ne taip, va to reikia, stengiamės prisitaikyti prie kliento poreikių. Taip ir formuojamas mūsų portfelis, kuriame pora šimtų skirtingų gaminių.

- „Teltonika“ pati negamina komponentų? Nespaudžiat plastikinių detalių ar panašių gaminių?

- Dabar Molėtų „Hodoje“ dar darome, bet turime ir savo. Užsisakėme stakles, liesime savo detales. Ir plokštes savo gaminsime, nebepirksime Azijoje. Daugelį komponentų norime Lietuvoje gaminti. Netgi lustus (mikroschemas) norime gaminti Lietuvoje. 80 proc. mūsų savikainos yra lustai. Dabar juos perkame Taivanyje, Kinijoje, Amerikoje, bet ateityje juos gaminsime Lietuvoje. Yra didelė schema, yra maža schema, kuo mažesnė schema, tuo mažesnis visas gaminys. Mes norime būti lankstūs, pasigaminti, kada mums reikia ir kiek mums reikia.

- Kai įmonė gamina tokį platų spektrą sudėtingų gaminių, bent jau stereotipiškai mąstant, bet kas negali pas jus įsidarbinti. Tik inžinieriai, ir dar aukštos kvalifikacijos...

- Konstruoti, kurti, programuoti - tai taip. Reikia specifinių žinių ir to reikia mokytis. O gamyboje ... Atėjo kasininkas, mes jį išmokėme, ir maigo dabar jis tuos mygtukus. Kai kuriuos žmones per savaitę išmokai, kai kuriuos - per mėnesį. Kažkokius sudėtingesnius procesus įvaldyti gal ir pusės metų reikia. Bet jeigu žmogus nori, bando, tai ir išmoksta. Visi mūsų robotai sukurti mūsų pačių.

Su Kauno kompanija bendrai kuriame procesą, visą valdymą kuriame patys.

- Pasaulinėje rinkoje turite daug konkurentų?

- Mes dabar geriausi! Jeigu žiūrėt į GPS'us, tai šiemet tapome pagrindiniai konkurentai kitiems. Jeigu kalbame apie routerius - 3G, 5G, tai yra ir milijardinių kompanijų. Mes jų viso portfelio dar nedengiam, bet kai kuriuose segmentuose jau mus klientai renkasi. Ir elektromobilių stotelėse mes tapsime konkurentais visiems kitiems, nes ši niša tik dabar atsidaro. Iki 2030 metų elektromobiliai išstums benzininius automobilius. Mes jau nesame silpnas varžovas pasaulinėje rinkoje. Jau ir kinai su mumis skaitosi, ir daug kur mums pralošia. Nesvarbu, kad jie pigesni. Lemia ne tik pigumas, bet ir pagalba klientui.

Pinigai grįžta į gamybą

- Dabartinė sėkmė Jus veža?

- Ar čia sėkmė? Čia darbas.

- Gerai, žodį „sėkmė“ keiskim žodžiu „rezultatas“. Ar veža Jus rezultatas?

- Rezultatas yra geras. Pernai - dvigubas augimas per metus. Negali pykti. Neplanavome dvigubo augimo, planavome 70 proc.. Šiemet bus 50 proc. augimas. Galvoju apie žmones, galvoju, ką dar galiu padaryti. Veža. Mane elektronika veža nuo pirmos dienos. Nuo penktos klasės, - veža ir veža. Matyt, ir veš, toks kreivas, matyt, jau ir liksiu. O pinigai... Man jie tik skaičiai arba galimybė dar kažką padaryti.

- Turit jachtą, namą Ispanijoje, privatų lėktuvą?

- Neturiu. Siūlo man lėktuvą. Kam man lėktuvas? Aš apskritai skaidyti nemėgsti. Man labai gera Lietuvoje.

- Na šiaip - smagu turėti privatų lėktuvą. Nebūtina juo skaidyti...

- Buvo metai, gal 2005-2006-ieji, kai turėdavau 50 skrydžių per metus, taigi, kartą per savaitę. Kol apskraidžiau visus klientus, kol tas verslas įsivažiavo. Man taip įgriso skraidyti, tas laiko juostų pasikeitimas, nuovargis. Grįžti nusikalęs, galvą skauda, galvoji - kam tau viso to reikia. Yra daug žmonių, vadybininkų, kurie mėgsta skraidyti. Jaunimas. Jie

dar neatsiskraidė, aš atsiskraidžiau. Tegul kiti skraido.

- Taigi, Jūs nesat linkę naudotis savo turtu čia ir dabar?

- Turtas sukasi gamyboje, įrengimuose. Jis yra darbo priemonė. Tai darbo priemonė kitam žmogui, kad jis gautų gerą algą. Mūsų grupėje, Lietuvoje, algų vidurkis yra 4000 eurų. Dviejų tūkstančių žmonių komandoje... Nėra Lietuvoje kitos tokios įmonės. Kodėl tai pavyko? Todėl kad yra gamybos priemonės. Yra robotai, yra darbo našumas. Mes sukuriame vertę. Jeigu uždirbtus pinigus išleisi, kaip padėsi darbuotojui užsidirbti? Sako - kaip tu padėsi žmogui? Taip ir padėdau - jis turi geras sąlygas. Molėtuose, gamyklos patalpose, statau restoraną. Kam jį statau? Kad žmonės turėtų kur pavalgyti. Kur jis eis naktį užsinerėjęs valgyti? Apie tai reikia galvoti. Tas pats ir Liepikalnyje - visur, kur bus ofisai, bus ir maitinimas. Molėtuose, antrame pastato aukšte, įrengsime laisvalaikio zoną, kurioje žmonės galės pailsėti. Turi būti ne tik darbas, bet ir poilsis. Čia atsakymas į klausimą, kur dedu pinigus. Na va, - taip juos ir užkasu... To reikia, ano reikia ir dar to reikia žmonėms... Norisi, kad jie gerai uždirbtų, gerai jaustųsi, kad jie būtų patenkinti. Aš patenkintas, kai jie patenkinti. O dėl ko mes gyvename? Rimtai, dėl ko? Gyveni pats sau? Tada išvažiuok į kokią salą ir žuvauk visą gyvenimą...

- Čia brandumo požymis... Jauni žmonės uždirbę pinigus pirmiausia stengiasi jais asmeniškai pasinaudoti...

- Aš niekada nieko neturėjau, gal dėl to suprantu, kad už tai, ką turiu dabar, esu dėkingas tiems žmonėms, kurie man padėjo. Kartu su jais aš iškilau, tai ir jiems turiu sudaryti sąlygas gerai gyventi. Štai ir viskas. Varai, statai, vadovus mokini, investuoji į žmones. Nuolat darome mokymus, kiekvieną savaitę. Samdome kompanijas, kad žmonės išmokytų, kad užsidirbtų. Kaip to pasieksi, jų nemokydamas. Gal ir keistas mano požiūris, bet jis jau toks yra... Darau, darau, darau. O ką su savimi išeidamas pasiimsi? Nieko nepasiimsi. Štai tėvai žuvo, ir viskas, nieko nebėra, atia... Visokios ligos, vėžiai - ir nebėra žmogaus... Gerai, jei gyvendamas dar spėjai kažką padaryti... Jeigu Dievas davė šansą kažką padaryti, tai daryk, eik. Aš taip ir elgiusi...

Ilsisi savo ūkyje

- Kas dabar Jūsų tėviškėje?

- Net nežinau, kur mano tėviškė... Gimiau viename kaime, augau kitame, subrendau trečiame. Spiečiūnai netoli Alantos - Andrioniškis - Toliejai. Andrioniškyje su V.Žalos seneliais buvome kaimynai. Toliejuose nuo septintos klasės gyvenau. Metus pasimokiau Toliejuose, tada į Molėtų vidurinę. Žodžiu, nėra taip, kad visą vaikystę vienoje vietoje prabuvau... Tėvas buvo traktorininkas, motina - fermos šėrikė. Į Toliejus iš Andrioniškio tėvai persikraustė, nes gavo namą. Tėvui nebuvo skirtumo, kuriame kolūkyje traktorininku dirbti.

- Jūsų dukros sukasi Jūsų versle?

- Dalyvauja. Verslo jos nedaro, bet dirba įmonėje. Vyresnės, kurios jau trisdešimtmetės, personalui vadovauja. Viena dar studijuoja teisę, mažiausia - dar mokykloje. Viena dukra labiau prie dailės, tai jos vyras, mano žentas, daugiau prie įmonės prisideda. Viena dukra augina man du anūkus, o įmonėje dirba jos vyras. Penkis anūkus jau turiu.

- Bent šiek tiek laisvalaikio turite?

- Pažuvauju kartais. Jeigu kas nors nepatinka, ūkininkauju. Turiu tokią pramogą. Sėju. Žirnius baigėm sėt. Turiu ir ten komandą. Pasėjo speltą rudenį, dabar avižas. Per 1000 ha. žemės Vilniaus ir Molėtų rajonuose dirbame. Traktorai, kombainai... Man į kombainą smagu įlipti.. Pavažiuoju. Bet nėra tiek laiko, kad ištaisai galėčiau varyti.

- Formuluoiate taip, lyg ūkininkavimas 1000 ha plote būtų laisvalaikis. Bet, pagal žemės plotą, ten kitas verslas...

- Laisvalaikis. Darai, darai... Atvažiuoji į ūkį ir persijungi visai į kitą sferą. Gamta. Žalia. Kviečiukai dygsta. Buvo karklai, Sosnovskio barščiai augo, dabar gražu. Man gerai.

- Matyt, amžius savo daro...

- Panašu. Jau norisi arčiau žemės. Bet ką darysi. Patraukė. Kaime augau. Matai tuos laukus, nieks nieko nedaro, apaugę, apleista.... Skauda... Dabar, kai sutvarkėme, - gražu.

- Paimate į rankas knygą, filmą pažiūrėte?

- Net ir specializuotą literatūrą dabar retai skaitau. Filmų nežiūriu. Nemėgstu to, kas nėra tikra. Užtenka televizijos žinių. Stebiu Ukrainos įvykius, mano žmonės Ukrainoje, sergu už juos, išgyvenu, noriu, kad jiems sektųsi. Ar remiam Ukrainą? Remiam. Bet nenoriu apie tai kalbėti, dabar kiekvienas, kas tik netingi, iš paramos Ukrainai darosi piarą. Mano Kijevo ofiso vadybininkas ir buhalteris su ginklais rankose kariauja.

Stelmužės dvarininkai - engėjai ar krašto kūrėjai?

Senuose straipsniuose ir pasakojimuose apie Stelmužės dvarą minima tik viena iš šių dvarų valdžiusių šeimų - fon Folkerzamai, o „žiaurieji Valujevai“, kurie minimi visuose dvarų pristatančiuose leidiniuose, dvaro nuosavybės net neturėję.

Kuršo gubernijos iškilis asmenybė Georgas Friedrichas fon Folkerzamas dėl baudžios panaikinimo Kuršo gubernijoje ir Stelmužėje kreipėsi į Rusijos imperijos carą, kad būtų panaikinta baudžiava.

Georgo Friedricho fon Folkerzamo dėka Stelmužės kraštas garsėjo ir savo obelių sodais, o valstiečiai iš pono sodų galėjo gauti metūgių. Straipsnyje „Vyskupas Motiejus Valančius - sodininkas“ (Tomas Petreikis, „Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius – sodininkas“. Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis 2011 m.) minima, kad iš vokiškos kultūros kaimynų į valstiečių ūkius atėjo sodininkystės kultūra.

... Simona Burokaitė >

Stelmužės dvaras ordino pilies teritorijoje

Kadaise Stelmužė buvo sėlių kraštas, kurį 1255 m. karalius Mindaugas kartu su visu sėlių kraštu palei Dauguvos upę padovanojo kalavijuočiams. Kalavijuočių ordino tikslas buvo jėga pakrikštyti šiuose kraštuose gyvenusius pagonis. Tuo metu

> *Stelmužės bažnyčia - XVI amžiaus palikimas. Dabartinis bažnyčios altorius sukurtas XVIII a. antroje pusėje. Sakykla ir altorius gausiai išpuošti skulptūromis. Jos pagamintos iš gryno medžio, nedengtos jokiais dažais, todėl figūrinės dalies mėgėjiškumas itin ryškus.*

> *Stelmužė - šventa vieta. Nuo seno pagonims ažuolas buvo šventvietė. Jo paunksnėje įsikurdavo ramovės. Čia būdavo aukojamos svarbiausios aukos dievams. Viena istoriniame dokumente minima, kad prie Stelmužės ažuolo kadaise degusi Šventoji ugnis, todėl net vokiečiai ilgus šimtmečius šį medį šventu vadino.*

► *Didinga procesija lydėjo slaptojo patarėjo Georgo Fridricho fon Folkerzamo, buvusio Livonijos vyriausiosios civilinės gubernijos direktoriaus, palaikus iki Rygos Šv. Jokūbo bažnyčios. Iš ten jie buvo vežami į gimtuose kraštuose esančius protėvių kapus Stelmužės dvare.*

Stelmužė tapo Kuršo vyskupijos dalimi. Kalavijuočių ordinui pralaimėjus Saulės mūšį, jis buvo prijungtas prie Kryžiuočių ordino, taip susikūrė naujas Livonijos ordinas. Užkariauose teritorijose ordinas statė pilis, o kiekviena ordino pilis turėjo medinę koplyčią. Nagrinėjant suskaitmenintus archyvų šaltinius ir istorinius Kuršo gubernijos dokumentus, buvo aptikta keletas leidinių, kuriuose minimi Stelmužės dvaro sode išlikę senųjų įtvirtinimų pamatai. Taigi, Stelmužės dvaras yra įsikūręs kadaise buvusios ordino pilies teritorijoje. Viename iš archyvuose rastų dokumentų rašoma: „Stelmužės dvaras stovi ant vaizdingo Stelmužės ežero kranto, o dideliame dvaro sode dar matomi didelės pilies, kuri kadaise buvo saugoma tvirtu trijų akmenų eilių pylimo, ežero ir griovio su pakeliamu tiltu, pamatai.“

Pirmieji Stelmužės dvaro savininkai – fon Berkenai

Nuo 1532-1728 m. Stelmužės dvaro savininkas buvo Heinrichas fon Berkenas, kuriam Valteris fon Platenbergas Valmieros pilyje suteikė Leno privilegiją ir Leno teise perdavė Stelmužės, Raudinės ir Subatės dvarus Dinaburgo (dabartinio Daugpilio)

apskrityje, Kuršo kunigaikštystėje. Fon Berkenai yra sena Kuršo bajorų giminė, kilusi iš Vestfalijos, su vokiečių ordinu atsikėlusį į Livoniją ir Kuršą. Nuo 1544 m. jis gyveno Stelmužėje, buvo susižadėjęs su Gertrūda fon der Ropp. Paskutinis fon Berkenų palikuonis Karlas fon Berkenas turėjo daug skolų, dėl kurių 1728 m. jis turėjo paskelbti Stelmužės ir Raudinės dvarų bankrotą.

Jam paskelbus bankrotą, dvarus perėmė garsi Baltijos vokiečių kilmės bajorų fon Folkerzamų šeima. Taip Stelmužės dvaro istorijos puslapiuose baigėsi fon Berkenų šeimos gyvavimas. Tačiau jų pavardė išliko per šimtmečius minima, nes sena, medinė XVI amžiaus Stelmužės bažnyčia ilgus metus buvo vadinama Berkenų koplyčia.

Įtakingieji Folkerzamai

Fon Folkerzamai - sena, dar XIV a. pabaigoje iš Žemutinės Saksonijos į Livoniją atsikėlusių fon Folkerzamų giminė.

Ryškiausias minimos giminės atstovas – Georgas Fridrichas (Jegor Fiodorovič) fon Folkerzamas gimė Stelmužėje 1764 m. lapkričio 10 d.. Tuo metu jo tėvai Gothardas Fridrichas fon Folkerzamas ir Anna Luisa fon Plater jau valdė Stelmužės dvarą. Deja, tais pačiais metais mirė tėvas, o po trejų metų ir motina. Georgas Fridrichas užaugo tėvų valdytame dvare.

► *Folkerzamų šeimos mauzoliejus stipriai nukentėjo karo metais, ypač sovietizacijos laikotarpiu. Mauzoliejuje buvusias vertybes išgrobsčius, palaikai buvo perkelti į bažnyčios rūsius.*

Richard L. Lauchert
Rūpintis apie Dvare

► *Amalia von Mengden (Georgo Fridricho dukra) mirė 1864 m. Nikolske. Jauniausias baronienės sūnus Vladimiras fon Mengdenas pervežė motinos palaikus į fon Folkerzamų šeimos kapus gimtajame Stelmužės dvare, Kuršo gubernijoje (dabar Zarasų rajonas). Amalija – pramonės vystytoja. 1851 m. Londone vykusioje pramonės darbų parodoje baronienės Amalijos fon Mengden lino tekstilės gaminiai pelnė britų Karališkosios komisijos pagyrimą.*

1786 m. jis baigė Mintaujos (dabar – Jelgavos, Latvija) gimnaziją, 1789 m. – studijas Getingene (Žemutinė Saksonija) ir išvyko į pažintinę kelionę po Šveicariją (Lozaną), bet tais pačiais metais

► *Elizaveta fon Mengden – Levo Tolstojaus kūrybos įkvėpėja. Knygoje „Kilmingos fon Mengdenų šeimos moterys“ minima, kad L. Tolstojus „net svarstė, ar neturėtų jai pasipiršti“. L. Tolstojus buvo susituokęs su Sofija Behrs, bet apie santykius su Elizaveta fon Mengden jis savo dienoraštyje rašė: „Kažin kas būtų nutikę, jeigu vieną kartą ji būtų buvusi neištikima savo vyrui.“*

sugrįžo į Kuršą.

1794 m., prasidėjus Tado Kosciuškos sukilimui, Herzogas Peteris fon Bironas davė jam, kaip generaliniam komisarui, įsakymą Kuršo pasienyje aprūpinti rusų pajėgas. Už tai 1795 m. Jekaterina II apdovanojo jį Šventojo Vladimiro ketvirtojo laipsnio ordinu. Tuo metu Georgas Fridrichas buvo šalies pasiuntiniu ir Kuršo riterijos sekretoriumi. Jis buvo vienas iš tų šešių Landtago deleguotų asmenų, Sankt Peterburgui perdavusių pasidavimo žinutę ir pasirašiusių dokumentą dėl Kuršo hercogystės pripažinimo Rusijos imperijos dalimi.

1809–1812 m. Georgas Fridrichas fon Folkerzamas priklausė Kuršo vyriausybės tarybai. Prieš prasidedant 1812 m. karui, jis nuvyko į Sankt Peterburgą, po to vėl sugrįžo į Rygą ir tapo generalgubernatoriaus, markizo Filypo Paulučio kanceliarijos direktoriumi. Dalyvavo ekspedicijoje į Mėmelį (Klaipėda), kur perėmė generolo intendanto veiklą, už kurią gavo Šventosios Anos ordino II laipsnio apdovanojimą ir pasitraukė iš valdančiosios tarybos. Ilgą laikotarpį (1829–1847 m.) ėjo Livonijos civilinio gubernatoriaus pareigas ir buvo slaptasis Rusijos imperijos patarėjas.

1794 m. Georgas Friedrichas fon Folkerzamas susituokė su našle Benigna Gottliebe Voigt fon der Brincken iš Kevelės, kuri turėjo tris dukteris iš pirmosios santuokos. Kartu ši pora susilaukė septynių vaikų.

Georgas Fridrichas fon Folkerzamas mirė 1848 m. Rygoje. Jo mirtis labai sukrėtė į miesto tarybą susirinkusius Livonijos bajorus ir gyventojus. Didinga procesija lydėjo slaptojo patarėjo G. F. fon Folkerzamo, buvusio Livonijos vyriausios civilinės gubernijos direktoriaus, palaikus iki Šv. Jokūbo bažnyčios. Iš ten jie buvo vežami į gimtuose kraštuose esančius protėvių kapus Stelmužės dvare. Procesiją lydėjo Livonijos krašto vadovai, tarnautojai, valdžios organizacijos, dauguma Landtago narių ir daugybė mirusiojo gerbėjų, vietinių gyventojų, kurie prisijungė prie procesijos pėsčiomis ir judėjo perpildytomis miesto ir priemiesčio gatvėmis. Ir tai neturėtų stebinti, nes per daugiau nei 35-ius gyvenimo Rygoje metus velionis vykdė jos priemiesčio rekonstrukcijas, įrengė naujus skverus, tad per tą laiką Ryga labai pasikeitė ir įgavo naują veidą.

Iš Stelmužės plito sodininkystės praktika

Šeimininkaudamas Stelmužės dvare G. F. fon Folkerzamas rūpinosi ne tik dvaru, bet ir jo žemėje gyvenusiais valstiečiais. Stelmužės dvarininkas Folkerzamas atidavė valstiečiams diendaržį su 42 lotais pasėlių, kuriame anksčiau laikyta 80 jaunų galvijų. Čia užaugintais grūdais valstiečiai pildė savo sandėlius, atiduodavo grūdų mokestį ir dalį grūdų atsidėdavo paramai tų, kurie per gyvulių pandemiją prarasdavo gyvulius arba patirdavo kokią nors kitą nelaimę. Be to, jis aprūpindavo valstiečius paskiepytais vaismedžiais iš savo gražaus sodo, tad dauguma valstiečių jau turėjo po 40–50 obelų ir kai kurie iš jų jau buvo užsidirbę po 60 rublių sidabrinųjų monetų. Savo sąskaita jis leido valstiečių pievose iškasti drėkinimo griovius.

Bauskės ir Alūkostos apylinkės buvo padariusios didelę pažangą sodininkystės srityje. Valstiečiai savo užaugintais vaisiais prekiaavo turguje ir parduodavo juos vietinėms smuklėms. Ilzenberge, o ypač Stelmužėje, dauguma valstiečių turėjo gražius vaismedžių sodus. Taigi, galima spręsti, kad anuomet Kuršo krašte Stelmužė garsėjo vaismedžių sodais, kuriuos augino ne tik dvaras, bet ir dvaro teritorijoje gyvenantys valstiečiai. Iš vokiškos kultūros

kaimynų kilusi sodininkystės praktika bei vaismedžių ir vaiskrūmių veislės sklido ir į Lietuvą.

Lietuvos teritorijoje iki XIX a. pabaigos sodo augalai daugiausia buvo auginami dvarų bei vienuolynų soduose. Nuo XIX a. pabaigos sodo augalai plačiai paplito Lietuvos valstiečių soduose, nes jie iš dvarų bei vienuolynų sodų paimtus skiepus (metūglius) įskiepydavo į miškinių obelų, kriaušių liemenėlius ar vainikėlius. Taigi čia matyti akivaizdus skirtumas, kaip tuo metu gyveno Stelmužės dvaro valstiečiai, kurie gaudavo iš savo pono paskiepytus vaismedžius, ir Lietuvos valstiečiai, kurie pasiimdavo skiepus ir įskiepydavo miškines obelis, kad turėtų savų vaismedžių.

Sename „Baltijos jūros provincijos“ laikraštyje pateikiama informacija paneigia šiandieninėje spaudoje publikuojamus straipsnius apie Stelmužės dvarininkų fon Folkerzamų žiaurumą bei išgalvotas legendas apie „vergų bokštą“. Rūpindamasis savo valstiečių gerove, Folkerzamas „...jau 14 metų kasmet pastato valstiečiams pizė statybos būdu (iš plūkto molio su šiaudais) po vieną namą su kaminu ir krosnim, su dviem kambarėliais, virtuve, klėtimi ir arklide – viskas po vienu stogu“. Beje, baudžiava Kurše buvo panaikinta jau 1817 metais.

Valujevų pavardė atsiranda Stelmužės istorijoje

Knygose, straipsniuose ir pasakojimuose apie Stelmužės dvarą tarp dvaro savininkų minimi Valujevai. Šio dvaro istorijoje Valujevų pavardė atsirado, kai Georgo Fridricho fon Folkerzamo podukra Frederikė Anetė Elizabetė fon der Brincken ištekėjo už Aleksandro Petrovičiaus Valujevo. Jie turėjo keturis vaikus: Aleksandrą (gimusį Stelmužėje), Dariją, Radioną, grafą Piotrą Aleksandrovičių ir Elizavetą Aleksandrovną. Jų dukra Aleksandra Valujeva ištekėjo už Karlo Valeriano fon Folkerzamo (Georgo Friedricho fon Folkerzamo ir Benignos Gottliebe Voigt fon der Brincken sūnaus). Taip Valujevų pavardė atsirado Stelmužės istorijoje.

Karlo Valeriano fon Folkerzamo ir Aleksandro sūnus Vadimas dvarą valdė iki 1924 m., po turto nusavinimo jis tapo poilsiniu šeimos dvaru, kurį

vėliau paveldėjo dvaro savininko Vadimo Folkerzamo sūnėnas Baronas Herbertas Eduardas Klemensas fon Hanas. Dvarą jis valdė neilgai: 1928 m. jį pardavė lietuviams Jonui Repšiui, Jono, ir Onai Repšienei. Repšių šeima dvarą šeimininkavo iki 1941 m.. Tais metais sovietų valdžios jie buvo ištremti į Sibirą. Tai, kas likę iš didingų Stelmužės dvaro valdų, susigrąžino Repšių anūkė Laima Staniukynienė (buvusi Repšytė). Šiuo metu Stelmužės dvarą prižiūri Repšių anūkės dukra Jolita Radišauskienė ir jos vyras Artūras.

Dvarininkų palikuonių šeima įkvėpė Levą Tolstojų

Georgo Friedricho dukra Amalia Eleonora Karolina Konstancija fon Folkerzam buvo ištėkėjusi už barono, generolo Michailo fon Mengdeno, kuriam Kostromos gubernijos Nikolsko mieste priklausė tekstilės fabrikas. Nuo 1830–1864 m. šiam fabrikui vadovavo Amalia. Ten ji tapo viena pirmųjų tekstilės pramoninkų Rusijos imperijoje.

Baronienės fon Mengden jauniausias sūnus Vladimiras fon Mengdenas yra rusų klasiko Levo Tolstojaus romano „Ana Karenina“ herojaus prototipas.

Vladimiro žmona Jelizaveta pasižymėjo išskirtiniu grožiu ir turėjo itin daug gerbėjų. Tarp jų buvo ir pasaulinio garso rusų klasiką rašytojas Levas Tolstojus. Iš L. Tolstojaus asmeninių jausmų ir sudėtingų santykių su fon Mengdenų šeima kristalizavosi garsus priežodis: „Visos laimingos šeimos panašios viena į kitą, kiekviena

nelaiminga šeima yra nelaiminga savaip.“ Būtent šiuo sakiniu jis pradeda romaną „Ana Karenina“, kurio herojės prototipas – barono Vladimiro fon Mengdeno žmona Jelizaveta.

Amalios Eleonoros Karolinos Konstancijos brolis Hamilkaras fon Folkerzamas buvo valstiečių gyvenimo Kuršo gubernijoje reformatorius, XIX a. viduryje Livonijoje įvykdęs garsiąją Folkerzamo žemės reformą. Hamilkaro dėka buvo įkurtas Valstiečių paskolų bankas, kurio idėja jam kilo kelionių po Europą metu. Valstiečių paskolų bankas palengvino valstiečiams galimybę įsigyti žemės.

Pizė – naujasis statybos stilius ir blokinių plytų gamybos pastatai Stelmužės dvarė

Nuo 1843 m. Kurše kasmet vis labiau trūko statybinės medienos, todėl buvo ieškoma kitų statybinių medžiagų, kad nedidelėmis išlaidomis būtų galima statyti ūkininkavimui būtinus statinius.

Dvarai šalia Dauguvos (ne tik Kuršo, bet ir Livonijos gubernijose) buvo gausūs lauko, statybinių ir kalkakmenio riedulių, kuriuos statyboms naudojo dvaras ir valstiečiai, nes tai buvo pigi

ir ilgaamžė statybinė medžiaga. Tačiau vėliau buvo atkreiptas dėmesys į 1790 m. Paryžiuje atrastą naują statybos stilių – pizė (statybą iš molio ir šiaudų mišinio). Šį statybos stilių išrado kraštovaizdžio ir architektūros profesorius Fransua Cointreau, išgarsinęs jį ne tik Prancūzijoje, bet ir Vokietijoje, iš kurios jis atkeliavo ir į Livonijos guberniją.

Pagal Livonijos ekonominės bendrijos traktatą, pizė statybos stilių keletą kartų išbandė majoras Tyzenhauzas, įvedęs keletą pakeitimų F. Cointreau instrukcijoje. Vėliau statybai buvo pradėtos naudoti blokines plytas, kurios dominavo molingos dirvos dvaruose. „Keletas valstiečių namų iš blokinių plytų randama mirusiojo apskrities maršalo Folkerzamo dvarė, Stelmužėje, Ilukstės apskrityje“. Taigi, iš Tartu universiteto (Estija) archyvuose saugomų minėtų laikraščių paaikškėja, iš ko buvo statomos Stelmužės dvaro valstiečių trobos ir kaip jais rūpinosi dvaro savininkas.

Stelmužės dvarininkai Folkerzamai garsėjo erudicija, kaupė paveikslus, raižinius, turėjo akmeninių kirvukų ir senų monetų kolekcijas bei didžiulę biblioteką. Jų knygos buvo ženklintos Folkerzamų šeimos ekslibrisais. Hamilkarui ir Arminui Folkerzamams jų ekslibrisus sukūrė vokiečių dailininkas heraldikas Emil Doepler 1898 m..

Fon Folkerzamų šeima ir jos palikuonys paliko ryškų pėdsaką Stelmužės dvaro ir Kuršo gubernijos istorijoje. Stelmužės dvaras anuomet buvo vienas stipriausių Kuršo srityje, o jo dvarininkai – viena reikšmingiausių ir įtakingiausių šeimų Kuršo istorijoje.

Rimo Lelecko nuotr.

► *Vergų bokštas. Kodėl jis buvo pastatytas, nėra tikslių duomenų. Bet čia stovėjusios pilies aprašuose minima, kad toje vietoje buvusi įrengta pakeliamoji tilto konstrukcija, tad šis statinys galimai yra to tilto įrenginių fragmentas. Barono Hano laikais jis buvo naudojamas kaip rūkykla, o Repšiai šiuo pastatu irgi naudojosi kaip rūkykla. Bokštas įtrauktas į XVII a. architektūros paminklų sąrašą. Legenda apie vergus Stelmužės dvarė, kaip spėjama, buvo sukurta po Antrojo pasaulinio karto, sovietizacijos laikotarpiu, nes tuo laikmečiu dvaras buvo laikomas prispaudos simboliu, kurį be gailesčio stekta juodinti ir naikinti, o visuomenės sąmonėje įtvirtinti negatyvų požiūrį į bet kokias dvaro ir dvarininkų veiklos detales.*

Laimės miestas laukia svečių

Utenoje ir aplink Uteną yra ką pamatyti. Mūsų regiono centro-pramoninės Utenos - vadovai metai po metų stengiasi investuoti į vietiniams gyventojams patogią aplinką: sutvarkyti parkai ir skverai, vaikų žaidimų aikštelės, dviračių takai, rekonstruotos ar naujai pastatytos sporto bazės. Utenos kraštą verta aplankyti ir svečiams. Ką naujo šį sezoną turistams ir uteniškiams gali pasiūlyti Aukštaitijos sostinė, pasakoja Utenos rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyr. specialistė Jūratė Brasiūnienė.

► Renginys skirtas iš Utenos kilusio Nobelio premijos laureato, šiuolaikinio defibriliatoriaus išradėjo Borucho Louno 101- sioms gimimo metinėms suvienijo 9- ias organizacijas.

► Utenos rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyr. specialistė Jūratė Brasiūnienė pasakoja apie turistinio sezono renginius Utenoje..

- Birželio pirmoje pusėje Utenoje vyko renginiai, skirti Bernardo Louno 101-osioms gimimo metinėms paminėti. Kas buvo B. Lounas?

- Bernardas Lounas, kaip Boruchas Lacas, gimė 1921 m. birželio 7 d. Lietuvos žydų šeimoje ir gyveno Utenoje iki 1935 m., kai su šeima išvyko į JAV. Baigęs medicinos studijas, B. Lounas tapo įžymiu gydytoju kardiologu, profesoriumi, daugelio universitetų garbės daktaru, šiuolaikinio defibriliatoriaus išradėju.

B. Lounas – tai ir Amerikos gydytojų asociacijos, Gydytojų socialinės atsakomybės asociacijos įkūrėjas ir ilgametis jos vadovas. Bruklinė veikia jo vardu pavadintas Širdies kraujagyslių centras. Už savo veiklą yra pelnęs svarių Amerikos širdies asociacijos, Jungtinių Tautų Organizacijos švietimo, mokslo ir kultūros, Gandžio taikos ir kitų apdovanojimų. 1980 m. Ženevoje jis įkūrė tarptautinį judėjimą „Pasaulio gydytojai prieš branduolinį karą“, suvienijusį apie 150 tūkst. gydytojų iš 40 šalių. 1985 m. organizacijai skirta Nobelio taikos premija. 2002 m. B. Lounas apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi. 2018 m. jam suteiktas Utenos krašto Garbės piliečio vardas. B. Lounas mirė 2021 m. Masačusetse ypatingą Lietuvai dieną – Vasario 16-ąją.

Šiais metais, pagerbiant šio iškilaus kardiologo atminimą, Utena pakvietė uteniškius ir miesto svečius kartu ir širdingai pasveikinti vasarą! Net 9 suvienijusios organizacijos – VšĮ Utenos turizmo informacijos centras, Utenos rajono savivaldybės administracija, Utenos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, VšĮ „Utenos Utenis“, Utenos apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Utenos kultūros centras, Utenos bėgimo klubas „Utena Run-

ners“, UAB KIA AUTO, VšĮ „Utenos Juventus“ – birželio 4-ąją organizavo aktyvaus laisvalaikio, sporto ir kultūrinio turizmo renginį „Širdies keliu“, skirtą Nobelio premijos laureato B. Louno 101-osioms gimimo metinėms paminėti. Renginio metu ėjome į 17 km ilgio pėsčiųjų žygį, kurio širdies formos maršrutas juosė Utenos miestą, o Utenos „Utenio“ stadione vyko sporto fiesta, žydų kultūrą pristatantys pasirodymai ir kūriniai, o visuomenės sveikatos specialistai demonstravo, kaip naudoti B. Louno išradimą – defibriliatorių, supažindino su pirmosios pagalbos teikimo būdais. Renginyje pajudėti muzikos ritmu kvietė diskoteka. Norėjome, kad šventėje maloniai laiką galėtų praleisti įvairaus amžiaus ir pomėgių žmonės.

Birželio 7-ąją surengtas B. Louno gimtadienio piknikas. Renginio metu pristatytas B. Louno atminimo suolelis, įrengtas Miesto sode, apie kurį jo motina savo knygoje „Mano gyvenimo prisiminimai. Asmeninė lietuviško štetlo istorija“ rašė: „Kiekvieną dieną savo dvejų ir ketverių metų vaikus vesdavausi pasivaikščioti po sodą. Stengiausi įskiepyti vaikams meilę gamtos grožiui.“ Šie išmintingos motinos, mokusios savo vaikus mylėti gamtą ir išauginusios Nobelio taikos premijos laureatą, mokslininką, kurio darbai išgelbėjo daugybę gyvybių, žodžiai užrašyti ant atminimo suolelio. Pikniko metu kalbėjomės apie B. Louno ir jo šeimos gyvenimą Utenoje bei veiklą JAV, lankėme laikiną lauko parodą „Žmonės iš Bernardo Louno aplinkos“, kurioje pristatyti Rimvydo Kviklio sukurti tapybos darbai.

O rugsėjį Europos žydų kultūros dienų proga Utenos miesto sode atsiras galimybė išgirsti pat-

ies įžymiojo Bernardo Louno kalbą, pasiklausyti ištraukų iš jo motinos knygos bei žydų muzikos. Šią galimybę suteiksime prie B. Louno atminimo suolelio įrengę audio įrenginį, o lankytojai galės patys pasirinkti įrašą iš 8 skirtingų garso takelių.

- Kokie kiti renginiai ir pramogos uteniškiaus ir miesto svečius džiugins šią vasarą?

- Utenoje pramogautojai šią vasarą turi galimybę įdomiai ir smagiai leisti laiką, žaisdami orientavimosi žaidimą „Utenos slėpiniai“. Kviesdamas pažinti vieną seniausių Lietuvos miestų, žaidimas siūlo nuotykių kupiną pasivaikščiojimą vaizdingais parkais, padeda sutelkti dėmesį į įdomų gatvės meną, senuosius pastatus. Žaidimui reikalinga „Roadgames“ programėlė, kuri leidžia žaisti individualiai arba komandoje. Žaidimas pristatomas Utenos turizmo informacijos centro interneto svetainėje.

Ne tik Utena, bet ir kiti Utenos regiono miestai – Anykščiai, Ignalina, Molėtai, Zarasai ir Visaginas - keliautojus kviečia į Ežerų krašto žaidimą „Radiocentro“ eteryje. Be klaidų atsakę į klausimus apie Ežerų kraštą apdovanojami mūsų krašto dovanomis.

Jau tradicija tapo Utenos turizmo informacijos centro vasaros savaitgaliais organizuojamos nemokamos ekskursijos Utenos mieste. Šią vasarą miesto gyventojus ir svečius kviečiame į temines ekskursijas: „Žvilgsnis į Bernardo Louno ir jo šeimos gyvenimą

Utenoje bei veiklą JAV“, „Utenos žydų švietimas ir kultūra. Mokytojai, fotografai, menininkai“, „Žydų verslas ir amatai Utenos mieste“, „Senųjų Utenos pastatų istorijos“ ir kitas.

- Ką galima pamatyti Utenos rajone?

- Poilsiaujantiems gamtoje artimiausiu metu bus pasiūlyti 4 nauji turistiniai maršrutai: vienas jų - automobiliu po Leliūnų kraštą ir trys solo žygių maršrutai, skirti žymiems Utenos kraštą garsinantiesiems žmonėms. Maršrutai bus skirtingo ilgio bei sudėtingumo, pritaikyti įvairaus amžiaus bei fizinio pasirengimo žygeiviams. Kiekvienas kuriamas maršrutas bus įkeltas į virtualiąją erdvę, kad kiekvienas žygeivis galėtų jį atsisiųsti į savo mobilųjį įrenginį.

- Utena – piliakalnių kraštas. Ką nors nauja paruošėte piliakalnių mėgėjams?

- Iš tiesų, piliakalnių skaičiumi pranokstame visas kitas Lietuvos savivaldybes. Tačiau ne specialistams jie dažnai – tik nebylūs praeities liudininkai, saugantys istorijos paslaptis. Todėl norime „prakalbinti“ net 5 įspūdingus Utenos krašto piliakalnius ir tikimės, kad lankytojams jie patys papasakos apie Utenos krašte gyvenusią lietuvių gentį, Nalšios kunigaikštystę, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pasienio ruožą, atskleis savo vertę ir reikšmę Utenos krašto ir visos Lietuvos istorijai ir kultūrai. Kaip tai padarysime? Kviečiame atvykti ir pamatyti! Naują

► Širdis - širdžių gelbėtojo garbei. „Širdies keliu“ dalyviai Utenos „Utenio“ stadione.

maršrutą „Kalbantys Utenos krašto piliakalniai“ kartu su šventinėmis staigmenomis ir pramogomis planuojame pristatyti Europos paveldo dienų minėjimui skirtame renginyje „Utenos krašto piliakalniai: nuo lietuvių genties iki Lietuvos valstybės“.

- Kokie planai turizmo sezono pabaigai?

- Rugsėjo mėnesį minimos Pasaulinės turizmo dienos proga taip pat organizuosime renginį, kuriame minėsime simbolinę turizmo sezono pabaigą, tačiau jokių būdų neatsisveikinsime su turistais, kurių laukiame visus metus. Turistų patogumui informacija apie lankytinas vietas jau teikiama Utenoje įrengtuose 2 interaktyviuose turizmo informacijos terminaluose, o jau netrukus Utenos mieste ir rajone atsiras 7 saulės energiją apšvietimui naudojančios turizmo informacijos stendai. Informacija apie renginius teikiama Utenos turizmo informacijos centro svetainėje: www.utenainfo.lt/renginiai Pažinkite Utenos kraštą visais metų laikais.

Utenos regionas turistams ir poilsio gamtoje mėgėjams gerai žinomas kaip „1002 ežerų kraštas“. Ežerų krašto centrinėje dalyje plytintį Utenos rajoną skalauja 186 ežerai, garsina giliausias Lietuvos ežeras Tauragnas, ypač poilsiautojų mėgstamas gražuolis Alaušas. Išskirtinis kraštovaizdis puošia ir Utenos miestą. Tarp 2 ežerų ir 5 upelių išsidėsčiusi Utena remiasi į Klovinių (Utenos) tvenkinio pakrantę. Aplink vandens telkinius mieste kuriami parkai, kuriais lyg vientisu žaliuoju koridoriumi galima keliauti iš vieno miesto pakraščio į kitą. Šiais metais jau baigiama įrengti erdvė aplink Vyžuonaičio ežerą. Poilsiautojai, vertinantys ramybę, gamtos stebėjimą, jau dabar gali apeiti ežerą pėsčiųjų taku su pontoniniais tilteliais, ilsėtis su vaikais, kuriems įrengta žaidimų aikštelė. Ežero pakrantėje, kalvos šlaite, turi atsirasti ir regykla. Istorinių vietų lankytojai ir kultūrinio turizmo entuziastai neabejotinai žino, kad Utena yra vienas iš seniausių Lietuvos vietovardžių, kurį šiuolaikiniame pasaulyje garsina bendravardė japoniškosios animacijos herojė. Miestas turi ilgą istoriją, įdomią legendą, čia gimusių, gyvenusių žymių asmenybių. Naujam gyvenimui atgimsta dabartinę miesto vietą žymintis dvaras „slapukas“ – tikras atradimas net patiems uteniškiaus. Deja, gaisrų ir karų niokotame mieste išliko nedaug senųjų pastatų. Šiandien seniausi miesto pastatai – buvusios arklių pašto stoties pastatų kompleksas. Nuo 1992 m. pastatuose veikia Utenos dailės mokykla (dabar – Utenos meno mokyklos dailės skyrius), o 2019 m. atnaujinus šį kultūros paveldo objektą, įrengta pašto stoties edukacijos klasė, kamerinė renginių salė. 2013 m. Utena priėmė Laimės miesto titulą, todėl siekiame, kad būtent taip miestas būtų tituluojamas ir atpažįstamas visur. Utena pelnytai didžiuojasi savo pramone, todėl turime pagrindą vystyti industrinį turizmą, kuris nėra plačiai išplėtotas Lietuvoje. Turime galimybes vystyti ir aktyvaus laisvalaikio bei sporto turizmą. Šiandien Utena dar nėra atskleidusi visų savo slėpinių ir išnaudojusi visų turizmo plėtros galimybių, bet juk iki galo nepažintos vietos yra pačios įdomiausios.

Anykščiuose pradeda veikti Tilto gatvės kompleksas

Anykščiuose baigtas didžiulis projektas – sutvarkyta miesto Tilto gatvės teritorija – rekonstruoti ir modernizuoti penki pastatai (vienas iš jų – Muziejaus gatvėje), dar tiek pat pastatyta naujų. Darbą jau pradėjo muziejų kalvoje pasislėpęs Anykščių turizmo ir verslo informacijos centras (TVIC), o sutvarkyta Šventosios upės krantine miela pasivaikščioti ar pasportuoti.

Šventosios upės pašonėje įrengto komplekso projektas pradėtas įgyvendinti 2018 metais, siekiant didinti gyventojų užimtumą, skatinti socialinę ir ekonominę plėtrą, įveiklinant nenaudojamus, apleistus bei mažaverčius pastatus ir aplinkines viešąsias erdves. Projektui įgyvendinti buvo skirta daugiau nei 2,5 mln. Eur. Iš jų 1,441 mln. – Europos Sąjungos fondų lėšos.

Modernizuotas P. ir A. Čižų namas.

Restoranas laukia savininkų

Anykščių rajono savivaldybės meras Sigitis Obelevičius (nuotraukoje) „AF“ sakė, kad projekto ištakos – dar 2013 – 2014 metai, prie jo „popierinės“ dalies daugiausia dirbo Anykščių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų

valdymo skyriaus specialistas Mantas Vaičiulevičius: „Su juo projektą ir kūrėme, derinome su LR Vidaus reikalų ministerija, kuri tikisi, kad projektas bus pavyzdys, kaip galima skatinti smulkų verslą“.

Šiuo metu renovuotose komplekso patalpose jau yra įsikūręs ir veikia Anykščių TVIC, o viešojo maitinimo

patalpoms Anykščių rajono savivaldybės administracija yra paskelbusi konkursą.

„Vieta restoranui yra ideali: terasa stovi ant upės kranto, kiemas – garsios operos

solistės Onos Karvelienės sodintame miesto parko tipo sode. Tik, deja, neidealus laikas... Tačiau tikimės, kad aukcionas įvyks jau greitai“, – sakė rajono meras S. Obelevičius.

Tilto gatvės statinius projektavo UAB „Metro architektūra“ architektai Paulius Kisielis, Julius Biliūnas, kilęs iš Anykščių, Tautvilė Džiugytė, Irma Javtokė ir A. Mačiulis.

Tikimasi, kad netrukus duris čia atvers restoranas. Tarybintais laikais šiame pastate buvo gimdymo namai.

Renovuoti reikšmingi pastatai

Visą Tilto gatvės kompleksą sudaro Anykščių

Rekonstruotas buvusio „Tiro“ pastatas laukia įveiklintojų.

gyventojų verslumą bei užimtumą, bendruomeniškumą ir socialinį atsakingumą.

Paklausus apie kompleksą pastatų pritaikymą įvairioms veikloms, L. Pesliakienė pasakojo: „Sutvarkyta Tilto gatvės kompleksą teri-

torijos infrastruktūra yra labai patogi vietos verslininkams, amatininkams ir bendruomenių dirbinių bei ekologinių produktų prekiautojams. Taip pat yra skatinamas verslumas, įvairių biurų veikla, naujose erdvėse gali vykti mokymai, konferencijos, vietinės produkcijos pristatymai, vaikų bei jaunimo edukacijos, organizuojamos bendruomenės ir lankytojų aptarnavimo centro veiklos.

Vienas priestatas bus išnuomojamas pradedantiems verslininkams kavinei ar restoranui atidaryti. Kitų Tilto gatvės kompleksą pastatų ir patalpų įveiklinimui taip pat yra paskelbtas konkursas. Jo laimėtojai atskiras patalpas ir erdves galės naudoti prekybinei, kultūrinei, švietėjiškai, edukacinei, konsultacinei veiklai, galės organizuoti ir kitas užimtumo formas. Noriu pabrėžti, kad komplekse savo idėjas realizuoti ir veiklas įgyvendinti galės ne tik klasterio nariai. Viename pastate yra numatytos kelios patalpos (tai seminarų / konferencijų salė, biuro erdvė), kuriomis galės naudotis tiek klasterio nariai, tiek jam nepriklausantys asmenys. Taip pat įvairių renginių organizavimui bus galima naudotis viešosiomis Tilto gatvės komplekso erdvėmis, lauko rūsiu, kulinarinio paveldo virtuve.“

Ankščių turizmo ir informacijos centro direktorė Renata Gudonienė (nuotraukoje) antrino L. Pesliakienė:

„Esame paskelbę kvietimą tapti klasterio nariais, o kiek bus pretendentų arba norinčių jais tapti, paaiškės po birželio 30-osios.“

„Mes, klasterio veiklos koordinatoriai, nuolat teikiame informaciją apie patalpas. Tiek mes, tiek Ankščių rajono savivaldybės administracijos atstovai, pristatome patalpas visiems besidomintiems. Daugiau apie klasterį ir priėmimo į jį narius taisyklės informuoja Ankščių turizmo ir informacijos centras“, – sakė Ankščių bendruomeninio ir socialinio verslo bei paslaugų klasterio Jungtinės veiklos koordinatė – Ankščių TVIC direktorė R. Gudonienė.

Detali kompleksą patalpų informacija ir nuomos sąlygos interneto puslapyje www.infoanyksciai.lt

charakterį atspindintys objektai: Šventosios upės kairysis ir dešinysis krantai, Vyskupo A. Baranauško tiltas bei

pastatas, kažkada priklausęs jau minėtai La Scalos operos solistei O. Karvelienei bei jos vyrui, turtingam anykštėnui Jonui Karveliui. Tarybiniais laikais šiame pastate buvo gimdymo namai – daug anykštėnų čia yra gimę“, – su modernizuotais ir restauruotais Tilto gatvės komplekso pastatais „AF“ supažindino rajono meras. Visai šalia, kitame upės krante, galima pamatyti ir naujam gyvenimui prikeltą Okuličiūtės dvarelį.

Maždaug prieš du mėnesius kompleksui valdyti buvo įsteigtas ir Ankščių socialinio ir bendruomeninio verslo bei paslaugų klasteris.

Įsteigtas paslaugų klasteris

Ankščių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyresnioji specialistė Loreta Pesliakienė (nuotraukoje) sakė, jog įgyvendinant šį projektą vienas iš tikslų buvo kompleksškai atnaujinti apleistą miesto teritoriją, nusidriekusią A. Vienuolio gatve, ties autobusų stotimi, Tilto, Muziejaus ir Gegužės gatvėmis. Ne mažiau svarbi projekto dalis – sudaryti tinkamas sąlygas įsikurti socialiniam ir bendruomeniniam verslui bei paslaugų klasteriui bei skatinti rajono

Iš šiuolaikiško restorano atsiveria vaizdas į Šventosios upę.

Ankščių Šv. apaštalo evangelisto Mato bažnyčia.

„Buvo modernizuotas geležinkelio policininko Prano Čižo ir jo sūnaus, profesoriaus Algirdo Čižo namas, buvęs „Tiras“ ir buvęs Higienos centro

TURIZMO NAUJIENOS ANYKŠČIUOSE 2022: KAS NAUJA ŠIEMET?

Turizmo sektoriui nuolatos augant, vietos turizmo verslas pradeda intensyviai pasiruošimo darbus. Kokios naujienos šiemet turistus vilios į Anykščius? Kas naujo turizmo sektoriuje? Tarp intriguojančių pasiūlymų – pirtis ant siauruko bėgių, ledo čiuožykla vasarą po atviru dangumi... Ir tai tik dalis pramogų, laukiančių šį sezoną! Anykščiai sparčiai pildo 2022 metų turizmo naujienų kalendorių ir kviečia artėjantį šiltąjį sezoną praleisti kitaip.

NAUJI OBJEKTAI IR PATIRTYS: TO DAR NEBUVO

PIRTIS ANT SIAURUKO BĖGIŲ

Vasaros sezono naujovė – kelionė pirtelėje į vandens telkinį. „Įrengsime vagoną-pirtelę ir bus galima keliauti kaitinantis pirtelėje, o nuvykus išsimaudyti viename ar kitame vandens telkinyje bei grįžti į pradinį tašką“, – planuoja VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ atstovai.

KREIVŲ NAMŲ PARKAS „TOKS KITOKS MIESTELIS“

Kreivų namų parkas „Toks Kitoks miestelis“ – tai kupinas iliuzijų miestelis, kuriame taip kitaip pastatyti stovi trys skirtingi namai, stovi atsinaujinęs apverstas namas, kuriame vaikstoma tik lubomis, pasviręs namas, kuriame paneigiami fizikos dėsniai, ir iki šiol niekur nematytas, 380 laipsnių apsisukantis namas, į kurį įeiti tikrai išdrįs ne kiekvienas. Tad įsimintinas savaitgalis ir gera nuotaika visai šeimai garantuota!

LABIRINTŲ PRAMOGŲ PARKAS ANYKŠČIUOSE

Nuostabi vieta, kur aktyviai pramogauja visa šeima! Parke yra išsirangę įvairiausių dydžių ir skirtingo sudėtingumo veidrodžių, karklų, kanapių ir kukurūzų labirintai, kuriais klaidžiodami nepamirštamų emocijų patirs tiek maži, tiek dideli. Parkas kupinas ne tik labirintų, bet ir smagiausių pramogų: dvi padangų nusileidimo trasos, vandens valtėlės, safari traukinukas, interaktyvi smėlio dėžė, velnio tunelis, šaudykla, vaikiška karuselė, šokinėjimo pagalvė, kreivų veidrodžių kambarys, vandens pagalvė, mini golfo aikštynas ir dar daugybė kitų pramogų.

Maža to, parkas kviečia išbandyti ir 2022 m. sezono naujieną – vasaros lauko čiuožyklą, kuri, kaip ir kitos smagiausios pramogos, yra įskaičiuota į bilieto kainą!

Ramesnio poilsio mėgėjai gali mėgautis pasivaikščiavimu ne tik labirintais, bet ir žaliųjų skulptūrų parku, iš apžvalgos aikštelių atsiveriančiu vaizdu, romantiškomis sūpynėmis, maitinant Koi karpius žuvų maitinimo aikštelėje ar tiesiog grožintis mini zoo gyventojais.

Lankytojų patogumui šalia vaikų žaidimų aikštelės yra įrengta nemokama pikniko zona, esant poreikiui nemokamai suteikiama ir kepsninė. Labirintų pramogų parke taip pat veikia savitarnos kavinė, greito maisto užkandinė bei baras.

Puiki žinia, kad įsigijus bilietą jis galios Jums visa dieną, o į jo kainą yra įskaičiuotos visos pramogos, kuriomis galite mėgautis neribotai!

ŠILELIO TRIUŠIŲ TVIRTOVĖ

Šalia Lajų tako, Anykščių šilelyje, nauja pramogų erdvė – Šilelio triušių tvirtovė. Čia įrengtas 500 metrų kliūčių ruožas, kurį įveikti tikrai prireiks ištvėmės ir jgūdžių. Įveikus kliūčių ruožą pasieksite didingą tvirtovę: atsivers žadą atimanti šilelio panorama su laisvėje lakstančiais triušeliais, kuriuos galima ir pamaitinti, ir pabūti jų apsuptyje.

PAŽINTINIS BASŲ KOJŲ EKO TAKAS

Tai visiškai natūralus, gamtos apsuptyje įrengtas pėsčiųjų takas, kuriuo keliaujama tik basomis. Eidami mišku po kojomis pajusite smėlio smiltelės ar natūralias samanas, grublėtus kankorėžius, teks sušlapti kojas ežere, o eidami Puntuko kaimo vietovėje rastomis plytomis tarsite žingsniu istorijos keliais. Tako paklotė jus tikrai maloniai nustebins ir suteiks galimybę patirti neįtikėtinų pojūčių.

IŠNYKUSIŲ GYVŪNŲ SKULPTŪRŲ PARKAS

Pažintinis basų kojų takas paruošė ir naują, dar neregėtą objektą – Išnykusių gyvūnų skulptūrų parką. Tai milžiniškos iš medžio išdrožtos skulptūros, kurios neabejotinai taps kelionės su šeima ar bičiuliais mėgstančiųjų traukos vieta.

WAKE POND'AS – VANDENS KARALIJA

Vandenlenčių parkas Anykščiuose „Wake Pond“ kiekvienais metais kviečia visus, mėgstančius vandenį, greitį, aktyvų laisvalaikį ir nepamirštamus įspūdžius.

„Wake Pond“ vandens pramogų parkas mėgėjus šį sezoną planuoja pasitikti su naujai įrengta privačia pirties zona, pirtimi, kubilu ir patogiu priėjimu prie vandens telkinio. Motociklų fanus nustebins nauja, kone didžiausia šio sezono vasaros naujiena – elektrinių motociklų trasa. Paruoštoje trasoje bus galima išbandyti elektrinius KTM ir SUR RON motociklus. Parke siūloma kasmet populiarėjantys pasiplaukiojimai vandenlente, nakvynė jaukiuose nameliuose, nedidukė kavinukė, kur laukia naujų skonių atradimai.

SAFARIS – GAMTA IR EGZOTIKA

Šiomet pradedamas jau trečias Safari parko sezonas, kuriame dar daugiau gyvūnų ir dar daugiau pramogų. Aptvertame 50 hektarų kalvų, miškelių, pelkių parke rasite daugiau nei 200 gyvūnų: čia laisvai ganosi zebrai, danieliai, juodieji Afrikos stručiai, Highland raguočiai, lamos, alpakos, muflonai, asiliukai, Vello ponai, kupranugariai, buivolai. Kviečiame pažvelgti į gyvūnų pasaulį iš arti ir be jokių gardų, lyg jie būtų laisvėje.

„PALAIMA“ – RAMYBĖS OAZĖ

„PALAIMA“ – ramybės ir gamtos oazė, sukurta lėtam ir komfortiškam poilsiui dviese arba idiliškam laikui su savimi. Čia mėgausitės nepaliesta gamta ir harmoningai tyvuliuojančiu ežeru. Galėsite rinktis iš plačios įvairovės laisvalaikio veiklų – nuo pasivaikščiojimų su alpakomis, pietų ar vakarienių viešbučio restorane iki tradicinės saunos ant ežero kranto.

GLAMPING'AS „TEKA TEKA“

Mėgstantiems ramybę, pavargusiems nuo miesto šurmulio, siūloma puiki proga pailsėti palapinėje ant Šventosios upės kranto „Tekta Tekta“ stovyklavietėje. Buvimas gamtoje, šalia upės ir rusenančios ugnelės gali būti atradimas daugeliui. Rytinė kava iš vėliau suvalgomo puodelio – skaniausia idilė dvims.

KEMPINGAS „PO ŽVAIGŽDĖMIS“

Kempinge „Po žvaigždėm“ galite apsigyventi su kemperiais ir palapinėmis, jis pritaikytas dviratinkams, čia puiki baidarių sustojimo vieta. Bazė įsikūrusi visai šalia Šventosios upės vingio, čia pat veda pėsčiųjų-dviratinkų takas, šalia - laipynių parkas bei Dainuvos slėnis. Nuostabi gamtos vieta aktyviam ir pasyviai poilsiui. Kviečiame čia organizuoti įmonių vakarėlius, įvairias šventes.

KALITOS – ATRAKCIONŲ KALNAS

Šiltuoju laikotarpiu ant Kalitos kalno veikianti rogučių trasa ir kitos pramogos toje vietoje – senokai mėgstama aktyvaus poilsio stotelė tiek mažiems, tiek ir dideliems. Šį sezoną Kalita siūlo naujus atrakcionus ir lauko žaidimus, ekstremalius potyrius, o svarbiausia – dažnas gauna gerą progą nugalėti save, savo baimes. Vienintelis trūkumas, leidžiantis nuo kalno rogutėmis, – negali sustoti, norisi pakartoti dar ir dar kartą...

Be šių naujienų, netrūks ir kitų patirčių. Net ir tiems, kurie nori ne itin žemiškų dalykų, kaip nakvynė name-lyje medyje, maudynės miške... Anykščiuose dar neregėtos pramogos, kupinos nuotykių, nepakartojamų emocijų ir neregėtų dalykų. Naujų potyrių išsiilgusių turistų laukia kerinti gamta, nuostabi miesto panorama, neatrasti skoniai, aktyvios pramogos bei išpuoselėti kultūros objektai.

Visas karščiausias turizmo sezono naujienas rasite Anykščių turizmo ir verslo informacijos centro puslapyje www.infoanyksciai.lt

Anykščiai – pramogų šeimai sostinė!

Alantos akiračiai

PERGALĖ JAUNŪJŲ GALVIJŲ VERTINTOJŲ KONKURSE

Vasario 26 – kovo 6 dienomis Paryžiuje vyko Tarptautinė žemės ūkio paroda ir prekybos mugė Salon International de l'Agriculture. Beveik dešimčiai dienų į Prancūzijos sostinę suplūsta ūkininkai, kad parodytų, ką jiems pavyko užauginti bei pagaminti.

Ši mugė – vienas svarbiausių žemės ūkio renginių ne tik Prancūzijoje, bet visame pasaulyje. Gyvulių veisėjai, vietiniai ūkininkai, įvairūs regionai,

profesinės organizacijos ir žemės ūkio profesinės mokyklos, įvairios ministerijos, tyrimų institutai prisideda prie visų sektoriaus aspektų ir perspektyvų pristatymo.

Paroda organizuojama žemės ūkio paslaugų ir profesijų, gyvulininkystės, pasėlių ir augalų, sodininkystės ir daržo sodų sektoriuose. Parodoje galima susipažinti su produktais iš visų Prancūzijos regionų ir jos užjūrio teritorijų.

Parodos metu taip pat vyksta gyvulininkystės produktų, vyno, ekologinės žemdirbystės konkursai. Net šeši iš jų yra skirti jaunimui: Tarptautinis jaunųjų gyvulių vertintojų konkursas, Jaunimo darbinių arklių varžybos, Vidurinėse mokyklose auginamų ožkų varžybos, Jaunųjų ekologinės žemdirbystės vertintojų konkursas, Tarptautinis jaunųjų profesionaliųjų vyno degustatorių konkursas ir kiti.

Tarptautiniame jaunųjų gyvulių vertintojų konkurse, į kurį susirinko beveik 40 dalyvių iš įvairių Europos šalių, pirmą kartą dalyvavo ir Lietuvos atstovai – Aukštaitijos profesinio rengimo centro žemės ūkio gamybos verslo darbuotojo specialybės mokiniai Rokas Šeikis ir Mantas Šeikis, molėtiškiai, bei širvintiškis Martynas Dagenis.

Aukštaitijos profesinio rengimo centro komandai šis konkursas buvo labai sėkmingas – Rokas Šeikis užėmė I – ają vietą ir tapo šio konkurso nugalėtoju. Mantas Šeikis užėmė 14-ą vietą, o Martynas Dagenis – 32-ą vietą.

Mokinius ruošė ir į konkursą lydėjo gyvulininkystės profesijos mokytoja Gedvilė Vinslauskaitė.

AUKŠTAITIJOS PRC MOKSLEIVIAI DALYVAVO PROFESINIO MEISTRISKUMO KONKURSUOSE

„Verslo žinios karjeros sėkmei 8“

2022 m. kovo 17 dieną Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriuje surengtas aštuntasis Respublikinis profesinių mokyklų mokinių ekonomikos ir verslo žinių konkursas – „Verslo žinios karjeros sėkmei 8“, kuriame dalyvavo Aukštaitijos PRC mokiniai Evidijus Baranauskas ir Kornelijus Meilūnas, susirungę su 11 profesinių mokymo įstaigų komandomis, įveikdami įvairias užduotis: atliko testą, kūrė ateities verslą, pasitelkę išmintį ir įgytas žinias atsakė į loginės užduoties „Galvok“ klausimus, dalyvavo marketingo rungtyje ir „Protų mūšyje“. Mūsų centro mokiniams geriausiai pasisekė loginė užduotis „Galvok“ - jie pelnė pirmąją vietą.

„Kurkime tvarų grožį drauge“

Balandžio 28 d. Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriuje vyko Respublikinis profesinių mokyklų dekoratyvinio želdinimo ir aplinkos tvarkymo verslo darbuotojo bei dekoratyvinio apželdinimo darbuotojo padėjėjo specialybės mokinių profesinio meistriškumo konkursas „Kurkime tvarų grožį drauge“. Aukštaitijos profesinio rengimo centro komandą sudarė DŽT-20 grupės moksleivė Olga Kuznecova ir DŽ1 grupės moksleivė Jolita Šadeikienė. Susumavus konkurso rezultatus, Jolita Šadeikienė praktinėje užduotyje pelnė I-ąją vietą. Už komandinės užduoties atlikimą Aukštaitijos PRC komandai skirta III-ioji vieta.

„Nacionaliniai profesinio meistriškumo konkursai AEHT – Lietuva 2022“

Kasmet Europos viešbučių ir turizmo mokyklų asociacija (European association of hotels and tourism schools toliau – AEHT) organizuoja konferenciją – profesinio meistriškumo konkursus vis kitoje Europos šalyje. 2023 metų lapkričio mėnesį 36-oji metinė konferencija ir meistriškumo konkursai pirmą kartą vyks Lietuvoje. Tačiau dar šių metų gegužės 12-13 dienomis Profesinio mokymo centre „Žirmūnai“ Lietuvoje pirmą kartą vykusiuose nacionaliniuose AEHT tipo profesinio meistriškumo konkursuose organizuotos 6 rungtys:

kulinarijos menas, dekatlonas, konditerija, kokteilių gamyba, barista, padavėjų paslaugas. Renginyje dalyvavo 13 profesinių mokyklų, atstovaujama bemaž 100 būsimųjų kulinarijos, konditerijos, baro, restoranų paslaugų profesionalų. Šiame konkurse Aukštaitijos profesinio rengimo centrui atstovavo Aukštaitijos PRC Anykščių filialo moksleivė Gabija Juknevičiūtė, Kulinarinio meno rungtyje laimėjusi trečiąją vietą.

„Žemės ūkio technikos specialistas 2022“

Gegužės 24 d. po dvejų metų pertraukos Aukštaitijos profesinio rengimo centre vyko Respublikinis profesinio meistriškumo konkursas „Žemės ūkio technikos specialistas 2022“. Konkurse dalyvavo 23 mokiniai iš 13 Lietuvos profesinio mokymo įstaigų. Dalyviai, išklause darbų saugos instruktažą, pagal sudarytą grafiką buvo pakviesti atlikti teorinę ir praktines konkurso užduotis. Šiais metais konkursą sudarė 5 užduotys: dalykinis testas, figūrinis važiavimas traktoriumi JOHN DEERE 6930 su agregatu, figūrinis važiavimas traktoriumi VALTRA A134H su priekaba, suvirinimo užduotis bei detalių ir mechanizmų atpažinimas. Konkurso „Žemės ūkio technikos specialistas 2022“ prizininkais tapo: Povilas Kalasauskas (Aukštaitijos PRC Anykščių filialas) - I – oji vieta, Aurimas Umbrasas - II-oji vieta, Tautvydas Kraulišas - III- oji vieta.

Dėkojame šio konkurso rėmėjams - LR Žemės ūkio ministerijai, LR Žemės ūkio rūmams, Molėtų rajono savivaldybei, „Makita Lietuva“, UAB „Hardim“.

AUKŠTAITIJOS PROFESINIO RENGIMO CENTRAS

2022-2023 M.M. PRIIMA MOKINIUS Į ŠIAS PROFESINIO MOKYMO PROGRAMAS
(PRIĖMIMAS VYKSTA INFORMACINĖJE SISTEMOJE LAMA BPO)

<https://profesinis.lamabpo.lt>

Igijusiems pagrindinį išsilavinimą

- TRANSPORTO PRIEMONIŲ REMONTININKAS (įgyjant vidurinį išsilavinimą, trukmė - 3 metai).
- VIRĖJAS (įgyjant vidurinį išsilavinimą, trukmė - 3 metai).
- DEKORATYVINO APŽELDINIMO DARBUOTOJO PADĖJĖJAS (turintiems pradinį, baigusiems pagrindinio ugdymo programą, mokymasis socialinių įgūdžių programoje).

Turintiems pagrindinį arba vidurinį išsilavinimą ir/arba įgijusiems vieną kvalifikaciją ir turintiems atitinkamą išsilavinimą siūlome šias programas

- DEKORATYVINO ŽELDINIMO IR APLINKOS TVARKYMO VERSLO DARBUOTOJAS (turintiems vidurinį išsilavinimą, trukmė - iki 2 metų).
- ŽEMĖS ŪKIO DARBUOTOJAS (turintiems vidurinį išsilavinimą, trukmė 1,5- 2 metai).
- PADAVĖJAS IR BARMENAS (turintiems vidurinį išsilavinimą, trukmė 1-1,5 metų).
- APSKAITININKAS (turintiems vidurinį išsilavinimą, trukmė iki 1 metų).
- SOCIALINIO DARBUOTOJO PADĖJĖJAS (turintiems vidurinį išsilavinimą, trukmė - iki 2 metų).
- TRANSPORTO PRIEMONIŲ REMONTININKAS (turintiems pagrindinį išsilavinimą, trukmė - iki 2 metų).
- VIRĖJAS (baigusiems pagrindinį išsilavinimą, trukmė - 1 metai).
- APDAILININKAS (turintiems pagrindinį išsilavinimą, trukmė - iki 2 metų).
- SIUVĖJAS (turintiems pagrindinį arba vidurinį išsilavinimą, trukmė - 1-2 metai).

2022-2023 mokslo metais siūlomi moduliai bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams

Besimokantiems 9-10 klasėse

- Vaisinių ir prieskoninių augalų auginimas ir paruošimas realizuoti (208110005).
- Pasiruošimas siuvimo procesams (207230001).
- Nesudėtingos technologijos tautinio paveldo patiekalų gaminimas (2101304).
- MOKYKLŲ SUTARIMU: TR1 kategorijos traktorių vairavimas (308111125).

Besimokantiems III-IV gimnazijų klasėse

- Transporto priemonių vidaus degimo variklių techninė priežiūra ir remontas (307161636).
- TR1 kategorijos traktorių vairavimas (308111125).
- TR2 kategorijos traktorių vairavimas (308111131).
- Dekoratyvinių augalų dauginimas ir auginimas (308111126).
- Drabužių detalių sukirpimas (307230002).
- Tautinio paveldo patiekalų gaminimas (3101314).

Anykščių filiale siūlomi moduliai besimokantiems III-IV gimnazijų klasėse

- Transporto priemonių vidaus degimo variklių techninė priežiūra ir remontas (307161636).
- Drabužių detalių sukirpimas (307230002).
- Tautinio paveldo patiekalų gaminimas (3101314).
- Pasiruošimas atlikti suvirinimo darbus (307150001).

2022-2023 m. m. vyks priėmimas

- I ir II gimnazijos klases (**9, 10 klasės**). Mokydamiesi mokiniai įgis pagrindinį išsilavinimą (10 kl.) bei reikiamų žinių renkantis būsimą profesiją. Prašymas mokyti teikiamas atvykus į mokyklą.
- I suaugusiųjų neakivaizdinio mokymo **11 klasė** (mokymai vyksta šeštadieniais). Prašymas mokyti teikiamas atvykus į mokyklą.

Mokyklos adresas: Technikumo g. 2, Alantos mstl., Alantos sen., Molėtų r.

Kontaktai: tel.: (8383) 5 85 00, 5 83 37,

el. p. info@aukstaitijosprc.lt , ugdymas@aukstaitijosprc.lt

Daugiau apie mus internete: www.alantostvm.lt ,

www.facebook.com/aukstaitijosPRC/

2022-2023 m. m. priėmimas į Aukštaitijos profesinio rengimo centro ANYKŠČIŲ FILIALĄ (Anykščiai, Ažupiečių g. 2)

Igiję pagrindinį išsilavinimą kviečiami mokyti į šias programas

- TRANSPORTO PRIEMONIŲ REMONTININKAS (trukmė - 3 metai).
- SVEČIŲ APTARNAVIMO DARBUOTOJAS (trukmė - 3 metai).

Igiję vidurinį išsilavinimą (neturintys kvalifikacijos) kviečiami mokyti į šias programas

- SUVIRINTOJAS (trukmė - 2 metai).
- MOTORINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ KROVINIAMS VEŽTI VAIRUOTOJAS (trukmė - 1 metai).
- SOCIALINIO DARBUOTOJO PADĖJĖJAS (trukmė - 2 metai).
- APSAUGOS DARBUOTOJAS (trukmė - iki 0,5 metų).

Igiję vidurinį išsilavinimą ir turintys vieną kvalifikaciją kviečiami mokyti į šias tęstinio mokymo programas

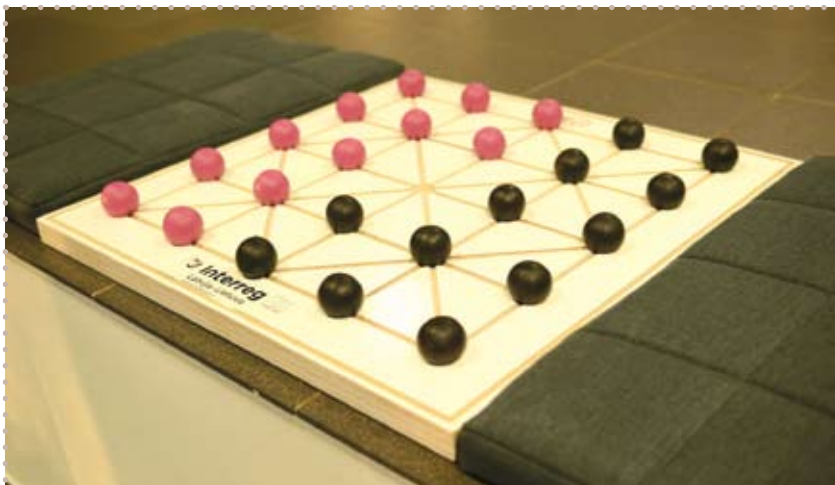
- SOCIALINIO DARBUOTOJO PADĖJĖJAS (trukmė - 1,5 metų).
- VIRĖJAS(trukmė - 1,5 metų).
- SLAUGYTOJO PADĖJĖJAS (trukmė - 0,5 metų).
- SUVIRINTOJAS (trukmė - 1,5 m.).
- APSAUGOS DARBUOTOJAS (trukmė - iki 1 metų).
- SIUVĖJAS (trukmė - 0,5 metų).

Aukštaitijos profesinio rengimo centras, Technikumo g. 2, Alantos mstl., LT-33315 Molėtų r.

Tel. (8-383) 58337, faksas (8-383) 53700, El. paštas info@aukstaitijosprc.lt Interneto svetainė: www.alantostvm.lt

Naujos veiklos Anykščių menų inkubatoriaus teritorijoje

Anykščių menų inkubatoriaus įgyvendinamoje 2022 m. veiklos strategijoje vienas iš prioritetų yra tinklaveiklos ir tarptautiškumo plėtojimas. Įgyvendinant šio prioriteto veiklas, rengiami tarptautiniai projektai, ieškoma partnerių, dalyvaujama tarptautinių tinklų veiklose.

Anykščių menų inkubatorius kartu su partneriais - Latgalės regiono planavimo biuru (Latvija), Preiļi rajono savivaldybe (Latvija), Balvi rajono savivaldybe (Latvija), Dobelės suaugusiųjų mokyimo ir verslo paramos centru (Latvija) ir Panevėžio rajono savivaldybės administracija - vykde 2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos finansuojamą projektą „Amatas kaip tarptautinis turizmo produktas“. Kūrė turizmo maršrutą „Amatų kelionė“, kuris skatina domėjimąsi amatininkų kūryba, plečia patirtis ir augina turistų srautus.

Turistai, keliaudami „Amatų kelionės“ maršrutu, apsilankę inkubatoriuje ne tik galės rinktis įvairias edukacines programas pastato

viduje, bet smagiai leis laiką ir lauke, išbandydami tradicinius žaidimus ir modernias jų versijas. Inkubatoriaus teritorijoje jau galima žaisti keturis lauko žaidimus: ritinį, kubą, krocketą, golfą. Ritinys – šiais metais į nematerialiojo kultūros paveldo sąvadą įtrauktas tradicinis lietuvių žaidimas. Tai senas komandinio sporto žaidimas, dar vadinamas „Ripka“. Kubas – puikus lauko iškylių žaidimas, kuriuo lavinami strateginiai gebėjimai ir tam tikri įgūdžiai, jį galima žaisti poromis

arba ne didesnėmis kaip 6 asmenų komandomis. Krocketas – lauko žaidimas, kai žaidėjas plaktuku turi praridenti kamuoliukus pro lankelius. Inkubatoriuje rasite ir golfo žaidimo trasą, kurioje žaidžiama su profesionalia įranga ant natūralios vejės. Dešimties duobučių trasa suprojektuota beveik hektaro dydžio teritorijoje. Atvykę gausite instrukcijas/taisykles, reikiamą įrangą ir trasos planą. Tereikės tik patogios aprangos, azarto ir galėsite mėgautis šiuo nuostabių sportu.

ANYKŠČIŲ
MENŲ
INKUBATORIUS

ANYKŠČIŲ RAJONŲ
SAVIVALDYBĖ

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Ignalinos rajone - nudistų maudymosi vieta

Ignalinos rajono savivaldybė nudistų maudymosi vietą prie Vėlykščio ežero įrengė sulaukusi grupės žmonių prašymo.

... Robertas Aleksiejūnas >

„Savivaldybės vadovai nematė jokių priežasčių netenkinti tokio prašymo, juolab kad maudynių vieta nėra nudistų paplūdimys ir jokių ypatingų reikalavimų jai nekeliama. Darbus atliko Ignalinos seniūnija: buvo iškirsti krūmynai, sutvarkyta teritorija ir pastatytas lieptas“, - „AF“ sakė Ignalinos rajono savivaldybės administracijos Informatikos ir bendrųjų reikalų skyriaus vyr. specialistė ryšiams su visuomene Lina Kovalevskienė.

„Ženklas, žymintis šią vietą, pastatytas visai neseniai, prieš pat maudymosi sezoną. Savivaldybė jau sulaukė ne vieno besidominčių žmonių skambučio. Būta ir labai nustebusių dėl tokio sprendimo. „Jeigu yra žmonių noras ir toks poreikis, tai nežinau, kodėl turėtume jo nepatenkinti. Tegul žmonės maudosi...“ - Ignalinos rajono savivaldybės išplatintame pranešime cituojama administracijos direktorė Jūratė Balinskienė.

Socialiniame tinkle „Facebook“ yra sukurta paskyra, pavadinta „Vėlykščio nudistų paplūdimys“. Šia paskyra domisi ar ją stebi daugiau nei 800 žmonių. „AF“ parašius šios paskyros administratoriams, atsiliepė leva K. (mergina prašė neviešinti jos pavardės, - red.pastaba), kuri sutiko papasakoti apie nudistus.

- leva, kaip suprantu, esate nudistė. Gal pokalbį nuo to ir pradėkime. Kiek jums yra metų, kaip susidomėjote nudizmu?

- Man 31 metai. Nudzimu susidomėjau jaunystėje, nes tėvai eidavo į nudistų paplūdimius. Nelabai įsivaizduoju, kaip būtų galima dėvėti maudymosi kostiumėlį ir, išlipus iš vandens telkinio, būti su šlapiu trikotažu.

Tai labai nepatogu kūnui, taip pat ir nesveika. Matau vien tik privalumus maudytis nuogai, nes galima lygiai įdegti. Be to, nedėvėdama maudymosi kostiumėlių, aš prisidedu prie gamtos saugojimo, nes tokie gaminiai labai kenksmingi aplinkai, kadangi išskiria mikroplastiko dalelių. Savęs kažkaip nelaikau nudiste, tiesiog deginuosi ir maudausi visada nuoga. Lygiai taip, kaip visi žmonės maudosi vonioje ar duše nuogi.

- Kokios buvo Jūsų pirmosios patirtys, kai kitų žmonių akivaizdoje viešai teko pasirodyti be drabužių?

- Į kitus žmones kažkaip nekreipiu labai dėmesio, bet, kiek pastebėjau, prie jūros, nudistų paplūdimiuose, renkasi labiau išsilavinę ir aukštesnes pajamas gaunantys žmonės. Labai saugu būna, jokių vagysčių nepasitaiko ir, taip sakant, „buduliai“ ten nesirenka.

- Kaip kilo mintis nudistų maudymosi vietą įrengti Ignalinos rajone?

- Mano seneliai gyvena Ignalinos rajone ir visada reikėdavo ieškoti vasarą nuošalesnės vietos išsimaudyti, pasidėginti. Labai nepatogu būdavo, kartais nepavykdavo tokių vietų rasti, kur žmonių nebūtų, todėl ir negalėdavo išsimaudyti ir lygiai įdegti.

- Kur poilsiaudavo nudistai iki tol, kol nebuvo oficialios nudistų maudymosi vietos? Kokių nutikimų esate patyrę dėl to, kad nebuvo oficialios nudistų maudymosi vietos?

- Poilsiaudavo ten, kur rasdavo vietą be žmonių. Arba apskritai tokių vietų nerasdavo. Tekdavo apsistoti ir tokiose vietose, kurios būdavo labai nekokios - apaugusios žolėmis, nesaugios maudytis ir panašiai.

- Kokia buvo pirmoji rajono valdžios reakcija išgirdus, kad Ignalinos rajone reikalinga nudistų maudymosi vieta?

- Kai kreipiausi į savivaldybę, jau jie buvo gavę kitų žmonių pateiktą prašymą dėl maudymosi vietos nudistams įrengimo. Šia tema valdininkai labai konstruktyviai bendravo ir pažadėjo padėti. Labai nustebau, kad taip greitai

► Nudistų maudymosi vietos įrengimas prie Vėlykščio ežero užtruko dvejus metus.

Ignalinos rajono savivaldybė įrengė maudymosi vietą nudistams. Pagarba jiems, kad greitai dirba ir įsiklauso į gyventojų nuomonę.

- Papasakokite plačiau apie vietos nudistus. Kiek žmonių Ignalinos rajone propaguoja nudizmą? Kokio tai yra amžiaus, išsilavinimo žmonės? Kokios lyties žmonių tarp nudistų yra daugiau? Ar tarp nudistų yra šeimų su vaikais?

- Nuogas maudynes ir deginimąsi saulėje propaguoja nemažai žmonių. Jau kai važiuodavau į nuošalesnes vietas prie ežerų, labai daug žmonių matydavau besimaudančius nuogus. Kaip ir minėjau, dominuoja labai išsilavinę žmonės. Pavyzdžiui, Nidos nudistų paplūdimyje galima pamatyti ir profesorių, žinomų architektų, politikų, buvusių ministrų, verslininkų. Dažniausiai į nudistų paplūdimius einama poromis. Šeimų taip pat daug tarp nudistų būna, Ignalinoje taip pat žinau kelias šeimas, kurios visada važiuoja į nudistų paplūdimius prie jūros. Galbūt dabar jos pasirinko išbandyti ir Vėlykščio nudistų maudymosi vietą?

- Ar sulaukiate smalsuolių dėmesio? Kaip reaguojate, jei nudistų maudymosi vietoje pasirodo poilsiautojai, kurie nėra linkę nusimesti visų drabužių?

- Smalsuolių dėmesio nebūna daug, bet pasitaiko, kad žmonės atklysta į nudistų paplūdimius su rūbais. Juos vadiname „tekstilinkais“ arba „trikotažiniais.“ Dažnai būna, kad atvyksta pirmą kartą, niekad nebando viešai išsirengti nuogi, todėl deginasi su maudymosi drabužiais, bet, praėjus kokiam pusvalandžiui, išdrįsta ir nusiirengia. Ir po to pamato, kad maudytis ar degintis saulėje nuogiems yra labai smagu ir patogiu.

„Šulinys“

Vienas iš teisingai kryžiažodį „Šulinys“ išsprendusių skaitytojų gaus 30 eurų „Auksaros“ čekį. Teisingus atsakymus galite pranešti telefonu (8-381)59458, paštu (Vilniaus g. 29, LT 29145, Anykščiai) arba elektroniniu paštu (vidmantas.s@anyksta.lt).

Praėjusiame „Aukštaitiško formato“ numeryje spausdinto kryžiažodžio „Tiesa“ teisingas atsakymas - ZUIKIAI. Šį kryžiažodį teisingai išsprendė 56 skaitytojai: R.Kavoliėnė, D.Patumsienė, A.Patumsis, B.Šližienė, A.Skaržauskienė, R.Vencloviėnė, R.Budrienė, O.Arienė, E.Tamulevičienė, V.Stasiūnienė, J.Pranckevičienė, V.Vilčinskienė, E.Zlatkutė, R.Šulnienė, B.Augulienė, J.Mieželienė ir A.Lunevičius; A.Kaušylas, L.Kaušylienė, M.Kaušylaitė, V.Kaušylaitė, R.Vaičiūnienė ir L.Dobrodziejėnė iš Utenos; E.Sunkurytė, R.Dolmantienė, P.Dolmantas, S.Cemnickienė ir J.Mameniškienė iš Viešintų; K.Imbrasaitė, G.Radzevičienė ir S.Žibutienė iš Šovenių; D.Šimėnas, I.Ruša ir A.Rušaitė iš Vilniaus; B.Žiogelienė ir D.Karvelienė iš Antrųjų Kurklių; E.Kiškienė ir R.Puolis iš Kavarsko; V.Gasiulienė iš Radeikių; R.Vaiginytė iš Aknystų; R.O.Deveikienė iš Mažiūnių; A.Sedelskienė iš Galvydžių; I.Guobienė iš Svėdasų; J.Pačinskienė iš Padvarninkų; A.Bagdonienė iš Vaitkūnų; J.Liubeckaitė iš Molėtų; G.Gudelis iš Naujųjų Elmininkų; J.Raščiuviėnė iš Surdegio; K.Rimkuvienė iš Antupių; M.Lisauskienė iš Mickūnų; J.Aukštakojienė iš Ukmergės; A.Kuolienė iš Kunigiškių; B.Aukštakalnienė iš Kurklių; J.Dubrienė iš Meldiškių; R.Šiaučiūnienė iš Mitašiūnų; T.Patumsienė iš Vikonių bei D.Valaikaitė, nenurodžiusi, kur gyvena.

Burtai lėmė, kad prizas – „Auksaros“ čekis - atiteks **K.IMBRASAITEI** iš Šovenių. Prašome šią skaitytoją užsukti į redakciją (Vilniaus g.29, Anykščiai) atsiimti čekio.

4 O P S I . . .

Čekijos sostinė Pagalvok							Pripūstas rutulys Kartyn	Į kurį universitetą ...?
Sutik, priimk	Dviese-liena	„Miegok“ rusiškai	Lapuotis medis	Mozės brolis ...ronas				Tropinių džunglių augalas
		7		Šitas ... paltas				
Austrijos sostinė	Serga tinginio ...	Stiprūs vėjo gūšiai	Alus (mžb.)				4	
			Kuo ... tuo gražyn					
Meškerės siūlas Draudimo bendrovė	Organizmo dalis	Buvusi Latvijos valiuta	Vertybių sandauga					... aviečių arbata
		Laoso piniginis vienetas						
Huculų vyrų šokis						...umės juosta		Italijos valiuta iki euro
Sergantys žmonės	Dviračių varžybų rungtis	5		Sinusas		Supylėme		
Prieskoninis augalas	Augalo kvėpavimo organas			... dabar valanda?		Gėrimas ...kola		
		6		Grybas ...usis		Vabzdys, darbštumo simbolis		
Prastas arklys Atviras lan...			Plokščias pyrago kepalas	Beržų sultys				Romėnų mėnulio deivė
			Pasitarus nuspręsti	Ankštinių šeimos augalas				Statybos ...tas
Sen. Romos kalendoriaus datos	Augalas nesume-dėjusiu stiebu	Imunode-ficito virusas						
Sen. Romos provincija dab. Jordanijoje	Į sriubą j...rk druskos					Tik tiek !... skauda!		
		2						
Medis kvapiais žiedais						Sakoma baigiant maidą		
						Teisybė		8

Auksara
JUVELYRINĖ PARDUOTUVĖ

Prekybos centras „AUŠRA“
Aušros g. 21, Utena
Tel. 8 676 21 336
El. p. auksara1997@gmail.com

Parengė žurnalų „oto“ redakcija

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Labirintų parkas

Adresas: Skapiškių k., Anykščių r.
(Iš Anykščių važiuoti Kurklių kryptimi)

Labirintų parkas

Labirintų parkas Anykščiuose – nuostabi vieta, kurioje aktyviai pramogauja visa šeima! Parke išsidėstę įvairaus dydžio, formų bei skirtingo sudėtingumo veidrodžių, karklų, kanapių ir kukurūzų labirintai, kuriais klaidžiodami neišdildomų emocijų patirs tiek maži, tiek dideli. Parkas kupinas ne tik labirintų, bet ir smagiausių pramogų: dvi nusileidimo padangomis trasos, vandens valtėlės, šaudykla, vaikiška karuselė, šokinėjimo pagalvė, kreivų veidrodžių kambarys, mini golfo aikštynas ir dar daugybė kitų pramogų.

Ramesnio poilsio entuziastai gali mėgautis pasivaikščiojimu ne tik labirintais, bet ir žaliųjų skulptūrų

parku, gėrėtis iš apžvalgos aikštelių atsiveriančiais vaizdais, patirti sūpynių teikiamą romantišką skrydžio pojūtį. Galite stebėti, kaip maitinami Koi karpiai žuvų maitinimo aikštelėje, ar tiesiog grožėtis mini zoo gyventojais.

Lankytojų patogumui šalia vaikų žaidimų aikštelės yra įrengta nemokama pikniko zona, esant poreikiui, nemokamai bus galima naudotis ir kepsnine. Labirintų parke taip pat veikia savitarnos kavinė, greito maisto užkandinė bei baras.

Svarbiausias dalykas – tai, kad įsigijus bilietą jis galios Jums visą dieną, o į jo kainą įskaičiuotos visos pramogos (išskyrus monetinius žaidimų aparatus ir du monetinius atrakcionus - vaikiškus traktoriukus ir mini ekskavatoriuką), kuriomis galite mėgautis neribotai!

Svarbu! Kukurūzų ir kanapių labirintai lankytojams atviri nuo liepos mėnesio.

„Toks Kitoks“ miestelis

Kviečiame apsilankyti miestelyje, kuriame „taip kitaip“ pastatyti stovi trys skirtingi namai. Čia stovi atsinaujinęs apverstas namas, kuriame vaikstoma tik lubomis, pasviręs namas, kuriame paneigiami fizikos dėsniai ir iki šiol niekur nematytas 380 laipsnių apsisukantis namas, į kurį įeiti tikrai išdrįs ne kiekvienas.

Darbo laikas:
Kiekvieną dieną
10:00 – 20:00 val.
Tel.: +370 633 12221

Apsilankyk gyvajame muziejuje. Mėgaukis laisvalaikiu su šeima. Švėsk gimtadienius bei įmonės šventes kaime...

Kaimo džiaugsmas laukia Jūsų Anykščiuose!

Gyvojo muziejaus lankymas

Kviečiame pasivaikščioti po ūkio teritoriją ir susipažinti su jo gyventojais, kurie kiekvieną dieną leidžia jiems įprastu gyvenimo ritmu.

Pažvelkite ir susipažinkite su triušiais, avimis, ožkomis, karvėmis, arkliais, vištomis, antimis, žąsimis ir kitais ūkio gyvūnais, patirdami tikrus kaimo teikiamus džiaugsmus.

Apsilankymo trukmė neribota. Kaina vaikams iki 16 m. - 3,00 Eur; suaugusiems - 4,00 Eur. Ūkio sodyboje siūlomos įvairios edukacinės programos.

**Adresas:
Anykščių rajonas,
Šeimyniškių kaimas,
Kavarsko g. 5 (šalia kartodromo, iš Anykščių išvažiuojant Kavarsko kryptimi).**

Tel.+370-687-81480

<https://www.facebook.com/kaimodziaugsmas>